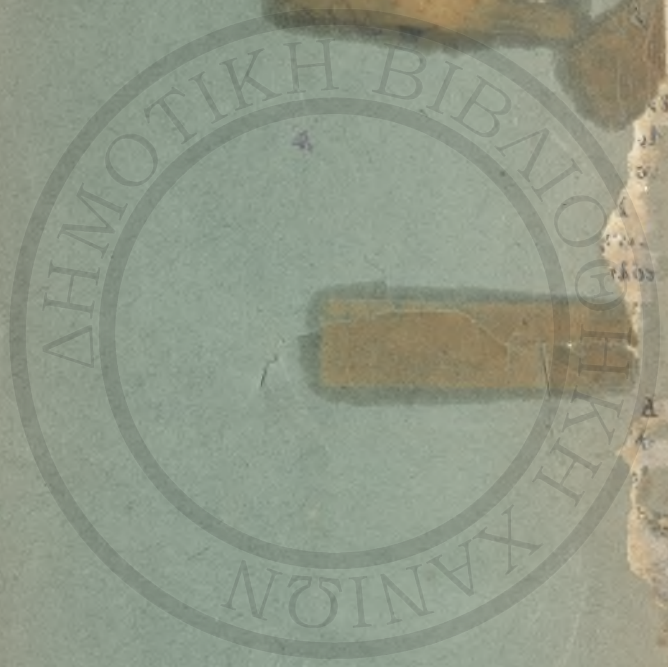

Η
ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ
ΕΡΕΥΝΑΣ
ΤΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

15
16
0
02
042
041
1
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΧΑΝΙΩΝ

*Fr. v. Sweden
 R. S. Agnew
 3/5/98*

Τὸ παρὸν τεῦχος κατηρτίσθη ὕπως δοθῶσιν
 εἰς τὸν κ. Γενικὸν Διοικὴν Κρήτης τὰ στοιχεῖα
 ἵνα κατανοήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Μαδάρας τῶν
 Λάκκων, προκκιμένου νὰ ἐπιδιωχθῇ ἢ παρὰ πάν-
 των ποθητῇ διευθέτησι δι' αὐτὴν. Ἄλλ' ἢ
 Κοινότης Λάκκων περὶ παλλοῦ ποιουμένη καὶ τὴν
 κινήσιν κρίσιν καὶ εὐχο ἔνη νὰ διατηρήσῃ τὴν ὑ-
 γιὰν τῆς ἀλόβητον καὶ ἀπρόσβλητον ἀπὸ τὰς
 συκοφαντίας τῶν ἀντιπάλων τῆς οὗς κακο-
 ποιεῖ καὶ τοὺς ἀδικεῖ ὡς ἰσχυροτέρα, ἀποστέλλει
 τοῦτο καὶ πρὸς ἐπίλεκτα καὶ πεφωτισμένα τῆς
 Κοινωνίας Μέλη. Πέποιθεν ὅτι οἱ κόποι τῆς δὲν
 ἀποβῶσι μάταιοι καὶ ἡ προσπάθειά τῆς ἀτε-
 λεσφόρητος, ὅτι δὲ θὰ διανοιχθῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ
 καὶ τῶν μὴ ἐθελιτυφλοῦντων ἀντιπάλων τῆς.

Κατ' ἐντολὴν τῆς Κοινότητος Λάκκων

E. N. ΞΗΡΑΣ

ΔΗΜΟΣΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 — ΧΑΝΙΩΝ —
 Αριθμ. 4947
 Χρονολ. 28.3.1958
 Αριθμ. 900.542 / ΛΑΚ.

Υ Π Ο Μ Ν Η Μ Α

ΤΗΣ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΛΑΚΚΩΝ ΚΥΔΩΝΙΑΣ

ΠΡΟΣ

ΤΟΝ ΑΞΙΟΤΙΜΟΝ ΚΥΡΙΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΗΝ ΚΡΗΤΗΣ

Κύριε Γενικὴ Διοικητά,

Συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ὑμῶν, ὅπως ἴδητε καὶ ἐξετάσητε τοὺς τίτλους, ἔφ' ὧν στηρίζει τὰς ἐπὶ τῶν φιλονεικουμένων ἐκτάσεων μεταξὺ αὐτῆς καὶ τινῶν ἐκ τῶν κατοίκων τῶν γειτονικῶν χωρίων Καρανοσκαφίδων ἀξιώσεις τῆς, ἢ Κοινότης Λάκκων λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλῃ ὑμῖν τούτους μετὰ μικρᾶς εἰσηγήσεως, ἀναγκαίας διὰ τὴν κατανόησιν αὐτῶν. Διγίγεται δ' εὐτυχῆς ὅτι ἀποτείνεται πρὸς πρόσωπον ὅλεο πρὸς τῇ ἐξαιρετικῇ ἱκανότητι κέκτηται καὶ νομικὴν μόρφωσιν καὶ πείραν ἰδιάζουσαν καὶ παντοειδῆ, ἅτινα θεωρεῖ ὅτι ἀσφαλίζουνσιν ὑπὲρ τοῦ δικαίου τῆς τὸν πεφωτισμένον καὶ ἀκέραιον καὶ ἀμερόληπτον κριτὴν, τὸν ἱκανὸν νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀπὸ πολλοῦ ὑφισταμένην ἔριδα, τὴν συχνάκις συνταροῖξασαν τὰς συνειδήσεις ἀμφοτέρων ἴσων παρατάξεων καὶ στοιχίσασαν ἑκατέρωθεν καὶ ἀνθρώπινα θύματα πολλάκις.

Πρὸς τὰ νοτιοδυτικὰ κῆς κόμης Λάκκων τῆς Κυδωνίας ὑπάρχουσιν ὄρειναι, βραχώδεις καὶ ἄγονοι ἐκτάσεις, κεκαλυμμέναι ὑπὸ θάμνων ἢ θαμνωδῶν δένδρων, ὀλίγων δὲ κυλαρίσσω, οὓς οἱ συνήθως πνέοντες ἰσχυροὶ ἄνεμοι καὶ αἱ χιόνες δὲν ἀφίνουσι ν' ἀνέλθωσιν εἰς πολὺ ὕψος ἀλλὰ πολλάκις ἀναγκάζουσι νὰ ἔρπωσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Αἱ ἐκτάσεις αὗται,

ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν 500 μ., εἰς ὃ ὕψος περίπου εὐ-
 ρίσκεται ἡ κόμη Λάκκων καὶ ἀνερχόμενοι εἰς τὰ 1800
 περίπου μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης,
 ἐν πολλοῖς τυγχίνουσιν, ἰδίως αἱ ὑψηλαί, αἱ ἄνω τῶν
 1200 μέτρων, τελείως ἀπειλωμένοι, διὰ τὸν λόγον
 δὲ τοῦτον ὀνομάζονται κοινῶς καὶ ἐπιτολίως «**Μα-
 δάραι**», ἀπετέλεσαν δ' ἀνέκαθεν τὰς θερινὰς βοσκὰς
 τῶν ποιμνίων τῶν Λάκκων καὶ συνορεύουν Ἐνατο-
 λικῶς μὲν πρὸς ὁμοίαν βοσκὰς τῶν χωρίων Μεσκλῶν
 καὶ Ζούρβας, Νοτίως πρὸς ὁμοίαν βοσκὰς διαφόρων
 χωρίων τῆς Ἐπαρχίας Σρακίων, ἀπ' ὧν χωρίζε-
 ται διὰ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων, ἀνήκει δὲ εἰς τὴν
 Κοινότητα Λάκκων ἡ βορεία κλιτύς (versant)
 αὐτῶν, Δυτικῶς πρὸς ὁμοίαν βοσκὰς τῶν χωρίων
 Χωστῆς καὶ Πρασέ Κυθωνίας καὶ διαφόρων χωρίων
 τῆς Ἐπαρχίας Σελύνων καὶ βορείως διὰ γεωμετρίας
 ἀρχομένης ἀπὸ τῆς δυτικῆς πλευρῆς τῶν Λάκκων
 καὶ διευθυνομένης κατ' ἐὐθείαν πρὸς δυσμῆς, ἀκο-
 λουθούσης δὲ τὴν ἐκεῖ ὁδὸν καὶ διερχομένης διὰ τῶν
 θέσεων Καθόριο Σελί, Κατσηλήνας Σέρονα, Δρυάσι
 Μαράθιον τὸ Κεφάλι Μελίσσας τοῦ Χασράκι Μουτσου-
 διας κλπ. ὅπου συναντῶνται τὶς μνηοθεΐτας ἀγροΐδας
 τῆς Χωστῆς καὶ τοῦ Πρασέ Κυθωνίας. Αἱ βοσκαὶ
 αὗται, ὡς εἶπομεν ἄνωτέρω, οὗσαι βραχῶδεις καὶ
 πολλαχοῦ ἀπειλωμένοι καὶ ἄγονοι παρουσιάζουσιν
 ἐνιαχοῦ ὄροπέδια, ἐξ' ὧν μῖνος ὁ Ὀμαλὸς ἐκτεταμέ-
 νος καὶ γόνιμος, τὰ δὲ λοιπὰ ἀσήμαντα καὶ μικρὰ ὀ-
 νομαζόμενα «**Λακκούδια**», ἅτινα εἰσὶ ἐπιδεικτικῶς σχε-
 τικῆς τινὸς καλλιεργείας, ἀλλ' ἰμόνον σιτηρῶν ἰδίως
 σικάλεος καὶ γεωμήλων, διότι αἱ καιρικαὶ μετρίολαι

καὶ ὁ ἐκεῖ ἐπικρατῶν δριμύς χειμῶν καὶ αἱ συχναὶ διαρκοῦντος τούτου ἐπισκῆπτουσαι ἰσχυραὶ χιονοθύ-
ελλαι καὶ τὸ ὕψος δὲν ἐπιτρέπουσιν οὔτε τῆς ἀμπέ-
λου, οὐδ' ἄλλου τινὸς γεωργικοῦ εἴδους τὴν καλλιέρ-
γειαν.

Αἱ τοιούτου εἴδους βοσκαὶ κατὰ τὸν Ὀθωμανι-
κὸν Ἀστικὸν Κώδικα ὀνομάζονται «μερά» τὰ κατ'
αὐτὰς δὲ κανονίζονται ὑπὸ τοῦ Νόμου περὶ Γαιῶν
(ἴδε Β'. τόμων Ὀθωμανικῶν Κωδίκων σελ. 1005)
ὅστις καὶ νῦν ἰσχύει ὡς πρὸς αὐτάς, χρησιμοποιοῦν-
ται δὲ ὑπὸ τῶν κατοίκων ὡς θεριναὶ βοσκαὶ ἀπὸ τοῦ
μηνὸς Μαρτίου, ὁπότε τήκονται αἱ χιόνες καὶ ἐπανέρ-
χονται τὰ ποιμνία των ἐκ τῶν περὰ τὴν θάλασσαν
χειμερινῶν βοσκῶν (χειμαδίων), μέχρι τοῦ μηνὸς Νο-
εμβρίου, ὁπότε τοὺς ἀναγκάζουσι καὶ πάλιν αἱ χιό-
νες νὰ τὰς ἐγκαταλείπωσι καὶ νὰ καταρεύωσιν εἰς
τὰ χειμερινὰ των ἐνδιαίτηματα παρὰ τὴν θάλασσαν.

Συμφόρως πρὸς τὸν προορισμὸν των τοῦτον ὁ-
ρηθεὶς νόμος περὶ γαιῶν διὰ διαφόρων ἄρθρων
του κανονίζει τὴν φύσιν αὐτὴν καὶ προστατεύει τὴν
διατήρησιν αὐτῶν ὡς βοσκῶν. Οὕτω ἐν ἄρθρῳ 97
σελ. 1039 λέγει τὰ ἐξῆς: «*Ἐν τῇ βοσκῇ τῇ ὠρισμέ-
νῃ ἀνέκαθεν εἰς ἓν χωρίον μόνον οἱ κάτοικοι ἐ-
κείνου τοῦ χωρίου δύνανται νὰ βόσκωσι τὰ ζῶα
των· οἱ κάτοικοι ἄλλων χωρίων δὲν δύνανται
νὰ φέρωσιν ἐκεῖ πρὸς βοσκὴν τὰ ζῶα των. Ὄ-
ταν βοσκὴ τις ἀνήκει ἔκπαλαι συνεταιρικῶς εἰς
τοὺς κατοίκους δύο, τριῶν ἢ καὶ πλειοτέρων
χωρίων οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων δύναν-
ται νὰ βόσκωσι συνεταιρικῶς τὰ ζῶα των, ἀδιά-*

φορον ἐντὸς τῶν ὁρίων τίνος; ἐκ τῶν χωρίων τούτων κεῖται ἡ βοσκή καὶ δὲν δύναται νὰ ἐμποδίση ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Αἱ τοιοῦτοτρόπως ἀνέκαθεν εἰς τοὺς κατοίκους ἐνὸς χωρίου ἀποκλειστικῶς ἢ εἰς τοὺς κατοίκους πολλῶν χωρίων συνεταιρικῶς ἀνήκουσι βοσκαὶ δὲν ἀγοράζονται οὔτε πωλοῦνται καὶ δὲν κατασκευάζεται ἐπ' αὐτῶν μάνδρα σταῦλος καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα. Δὲν δύναται νὰ μετασχηματισθῶσιν εἰς ἀγρὸν ἢ ἀμπελον διὰ τῆς φυτεύσεως κλημάτων ἢ δένδρων. Ἐὰν δὲ τις ἀνεγείρῃ οἰκοδομὰς ἢ φυτεύσῃ δένδρα, οἱ κάτοικοι δύναται πάντοτε νὰ κατεδαφίσωσι καὶ ἐκριζώσωσιν αὐτὰ, εἰς οὐδένα ἐπιτρέποντες νὰ τὰς ἀροτριάσῃ καὶ καλλιεργήσῃ ὡς τὰς λοιπὰς καλλιεργουμένας γαίας ἀν δὲ τις τὰς καλλιεργήσῃ ἀποβάλλεται καὶ διατρωθῆναι πάντοτε ὡς βοσκαί.»

Ἐν δὲ τῷ ἐπομένῳ ἀρθρῷ 93 ὁρίζεται ὅτι: «Θεωρεῖται ὡς βοσκή (μερὰ) τοσαύτη ἕκτασις ὠρισμένων γαιῶν ἣς ἀφέθη καὶ ὠρίσθη ἀνέκαθεν ὡς τοιαύτη, πᾶσι δὲ ὀρθότησις γενομένη μετὰ ταῦτα δὲν ἰσχύει.»

Παρακατιὸν ἐν ἀρθρῷ 101 ὁρίζεται ὅτι: «Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰ θέρετρα καὶ χειμάδια τὰ ἐγγεγραμμένα εἰς τὸν Δεφτεχανὲν καὶ ἀνήκοντα ἀνέκαθεν εἰς τοὺς κατοίκους ἐνὸς ἀποκλειστικῶς ἢ κοινῆ εἰς τοὺς κατοίκους τριῶν ἢ πέντε χωρίων, μόνον οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων εἰς ἃ εἶναι ὠρισμένα δύναται νὰ ὠφεληθῶσιν ἐκ τοῦ χόρτου καὶ ὕδατος τῶν καὶ οὐχὶ οἱ κάτοικοι ἄλλων ξένων χω-

ρίων.....Τὰ οὕτως εἰς τοὺς κατοίκους ὠρισμένα θέρετρα καὶ χειμάδια δὲν ἀγοράζονται οὔτε πωλοῦνται οὔτε δίδεται ἡ ἐξουσία εἰς οὐδένα διὰ τοπίου ἀποκλειστῶς καὶ δὲν καλλιεργοῦνται ἀνευσυστάσεως τῶν κατοίκων.»

Καὶ ἐν ἄρθρῳ 102: «Δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ παρέλευσις χρόνου (ἦτοι δὲν ὑπάρχει παραγραφή) διὰ τὰς ἀγωγὰς τὰς ἀφορώσας εἰς γαίας ἀφενθείσας καὶ καθιερωθείθας εἰς κοινήν χρῆσιν τῶν κατοίκων, οἶον δάση, δημόσιοι δρόμοι, πανηγύρεις, ἀγοραὶ (παζάρια), ἄλωνότοποι, β ο σ κ α ἰ . θ έ ρ ε τ ρ α καὶ χειμάδια.»

Ὡς εἵπομεν ἀνωτέρω ἐντὸς τῆς περιοχῆς τῶν βοσκῶν τῆς Κοινότητος Λάκκων ὑπάρχουσι καλλιεργήσιμοι χῶροι «*Ὀμαλός—Δακούδια*», ἐν οἷς ἐσπέροντο μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τῆς καλλιεργείας τῶν γαιωμήλων, ἦτοι πρὸ 40 περίπου ἐτῶν, ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον σιτηρά, ἡ δὲ ἰπομένουσα καλάμη (ἀποκαλαμι) μετὰ τὸν θερισμὸν ἀπέμενε πρὸς ὄφελος τῆς ὀλότητος τῶν κατοίκων, ὅσοι ἐξ' αὐτῶν εἶχον ποίμνια, οἵτινες εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ εἰσαγάγῃσι τὰ ποίμνια τῶν, τοῦ σπείραντος καὶ θερίσαντος, μὴ ἔχοντος ἐπὶ τῆς καλάμης ταύτης οὐδὲν ἐξαιρετικὸν καὶ ἰδιαζόν, οὐδὲ προτιμήσεως κἂν δικαίωμα. Τό τοιοῦτον εἶναι σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ συνόλου τῶν ἐκτάσεων τούτων, αἵτινες ἦσαν πρωτίστως καὶ κυρίως βοσκαί, ἡ δὲ ὑπὲρ τῶν ἀτόμων γιγνομένη σπορὰ ἦτο ὅλως δευτερεῦον δικαίωμα μὴ δυνάμενον νὰ ἐπικρατήσῃ καὶ νὰ περιστείλῃ καὶ περιορίσῃ τὸ πρωτεῦον δικαίωμα τοῦ

συνόλου τῶν κατοίκων, τὸ τῆς βοσκῆς, ὡς τοιοῦτοι δὲ οἱ καλλιεργήσιμοι χώροι καὶ μεταβιβάζονται πάντοτε μὲ τοὺς ρηθέντας περιορισμούς, τοῦ πωλητοῦ μὴ δυναμένου νὰ μεταβιβάσῃ περισσότερα δικαιώματα ἀπὸ ὅσα αὐτὸς οὕτως εἶχε, κατὰ τὸ γνωστὸν νομικὸν ἀξίωμα.

Τίτλον ἢ Κοινότης Λάκκων ἀπονεμητήριον τῶν χώρων τούτων ὠρισμένον καὶ εἰδικὸν οὐδένα εἶχει. Ἐχει ὅμως τὰ κατωτέρω ἀναφερόμενα καὶ ἀναλυόμενα ἔγγραφα, ἅτινα πλέον ἢ ἐπαρκῶς διαπιστοῦσιν ὅτι ἀνεκαθεν κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Νόμου καὶ τὰς ἀξιώσεις αὐτοῦ, ἡ Κοινότης εἶχε τὰς βοσκὰς ταύτας καὶ δὴ ἀπὸ τῆς Ἐνετοκρατίας καὶ πρότερον, τῆς Τυροκικῆς κατακτήσεως εὐρούσης κατὰ τὴν ἐπέλευσιν αὐτῆς, κατὰ τὰ μέσα τῆς δεκάτης ἐβδόμης ἑκατονταετιοίδος. ὑφισταμένην τὴν κατάστασιν ταύτην καὶ τὴν Κοινότητα Λάκκων κεκτημένην τὰς βοσκὰς ταύτας, ὡς τοιαύτας δὲ τὰς ἀνεγνώρισε καὶ τὰς ἐπροστάτευσε διὰ τοῦ ἱεροῦ Νόμου καὶ βραδύτερον διὰ τῶν μνηοθεισῶν διατάξεων τοῦ Νόμου περὶ γαιῶν.

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς παλαιὰ καὶ εἰς νεώτερα. Ἐν τῇ παρούσῃ πραγματείᾳ θὰ γίνῃ πρῶτον ἀνάλυσις αὐτῶν μετὰ ἀποσπασμάτων τῶν ἐνδιαφερόντων σημείων, παρακατιὸν δὲ θέλουσι δημοσιεῖθῃ ὁλόκληρα μετὰ τῶν ἀριθμῶν τῶν μεταφράσεων αὐτῶν, τουθ' ὅπερ τὰ καθιστᾷ ἐπίσημα καὶ κεκτημένα τὴν ἰδιότητα ἐπισήμων ἔγγράφων καὶ τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν τῶν πρωτοτύπων.

Περαιτέρω, ἵνα λάβητε ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως καὶ τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς ἐξελίξεως, θὰ παραθέσωμεν καταθέσεις τινὰς σημαίνοντων προσώπων ἅτινα ἐπὶ τῆς ἔριδος αὐτῆς κατὰ τὰς διαφόρους αὐτῆς φάσεις ἐξητάσθησαν, καὶ ἄρθρα τινὰ δημοσιευθέντα εἰς ἐπιτοπίους ἑφημερίδας, θὰ ἀναφέρωμεν δὲ καὶ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν ἀντιπάλων μας οὓς θέλομεν ἀνασκευάσει.

ΠΑΛΑΙΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Τὸ παλαιότερον ἔγγραφο, ὃπερ ἔχει ἡ Κοινότης, εἶναι τὸ ἀπὸ 9 Δεκεμβρίου—ἄχρη 1214 (8 Νοεμβρίου 1798) Αὐτοκρατορικὸν Βεράτιον δι' οὗ τὸ τιμάριον «Δάκκοι καὶ Ὀμαλός» ὃπερ τότε ἐσχόλαζεν, ἅτε ἀποβιώσαντος ἀδιαθέτου τοῦ κατόχου αὐτοῦ Χαφῆς Μεχμέτ, ἀρχηγοῦ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ φρουρίου Χανίων, παρεχωρήθη, ὡς ἀνωμισθία εἰς τὸν Ἀβδουλ Ἀζίζ μπιν Ἰμβραήμ, διὰ τὴν θέσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν φυλάκων τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ φρουρίου Χανίων.

Μετὰ 14 περίπου ἔτη ἐγεροδείσης διενέξεως περὶ τῶν ὀρίων τοῦ τιμαρίου τούτου, ὃ τότε Γενικὸς Διοικητῆς Χατζῆ Ὀσμαν Παιᾶς παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ ἀρχαίου Ἱεροδίκου ὅπως μεταβῆ ἐπὶ τόπου, ἐξετάσῃ μάρτυρας καὶ ὑποβάλλῃ τὸ πόρισμα τῶν ἐρουνῶν του τῷ αὐτῷ Διοικητῇ.

Ὅντως ὁ Ἱεροδίκης μεταβὰς ἐπὶ τόπου ἐξήτασε τοὺς ὑποδειχθέντας μάρτυρας καὶ ὑπέβαλε τὴν ἐκθεσὶν του ἀνευ κρίσεων, τὴν δὲ καὶ ἄλλας μαρτυ-

ρία; Σελνιωτῶν Μουσουλμάνων καὶ Χριστιανῶν ἀμερολήπτην λαβὼν ὑπ' ὄψιν ὁ ρειθεὶς Γενικὸς Διοικητής, ἐξέδοτο διάταγμα, ἐκτελεσθήριον διαταγὴν (μπουγιουρουλτοῦ) ὑπὸ χρονολογίαν 1 Δζεμαζιῆλ ἐββέλ 1228)3 Ἀπριλίου 1813), δι' οὗ καθορίζοντο τὸ σύνορα τοῦ τιμαρίου καὶ ἀπηγορεύετο πᾶσα εἰς τὸ μέλλον ἐπέμβασις καὶ διατάραξις. Φαίνεται ὅτι αἱ εἰριδες καὶ αἱ διενέξεις δὲν ἐσταμάτησαν διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ καὶ ἐδέησε γὰρ ἐκδοθῆναι κατὰ τὰ μέσα τοῦ μηνὸς Ριμαζανίου 1228 (Αὐγούστου 1813) Αὐτοκρατορικὸν Φιρμάνιον, ὅπερ ἀναφέρων καὶ τὸ μνησθὲν διάταγμα τοῦ Χατζῆ Ὅσμιν Πασᾶ, ἔλυεν ὀριστικῶς καὶ τελειωτικῶς τὰ τότε ὑφιστάμενα ταῦτα ζητήματα.

Αἱ τρεῖς αὗται πράξεις δύνανται παρὰ τὴν ἐπιτοχὴν καθ' ἣν ἐξεδόθησαν γὰρ ἐπιδειχθῶσιν ὡς τέλειος τύπος ἀποδόσεως τοῦ δικαίου ἐν παντὶ καιρῷ οὔτε καὶ σήμερον δ' ἀκόμη τι Δικαστήρια θὰ ἐδίκαζον μετὰ μείζονος βασιάνου καὶ ἐρεῦνης τῶν πραγμάτων. Ἄλλ' ἐλθῶμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν αὐτῶν κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν:

1 ΒΕΡΑΤΙΟΝ 1798

Διὰ τοῦ Βερατίου παραχωρεῖται ὡς τιμᾶριον τὸ χωρίον «*Δάκκοι καὶ Ὁμαλὸς*» παραχωρεῖται τοῦτέστιν εἰς ὄρισμένον ἄτομον ὡς ἀντιμισθία διὰ τὴν ὑπηρεσίαν του ἢ εἰσπραξις τῶν φόρων ὄρισμένης περιφερείας.

2 ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΔΙΚΟΥ ΤΟΥ 4813

Τὰ σύνορα τῆς περιφερείας ταύτης ἠμφησβητήθησαν καὶ εἰς αὐτὴν ἐγένοντο ἐπεμβάσεις, δι' ἃς

παρεπονέθη ὁ κάτοχος τοῦ τιμαρίου πρὸς τὸν τότε Γενικὸν Διοικητὴν Κατζῆ Ὀσμὰν Πασᾶν, ὅστις διέταξεν τὸν Ἱεροδίκην Χανίων νὰ ἐνερχήσῃ ἐπὶ τόλου ἐξετάσεις μαρτύρων καὶ νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐκθέσιν του.

Ὡς δείκνυται ἐκ τῆς ἐκθέσεως ἠμφισβητοῦντο δύο τινί 1) τὰ ὄρια τοῦ τιμαρίου «*Λάκκοι καὶ Ὀμαλὸς*» καὶ 2) τὸ δικαίωμα αὐτὸ τοῦτο, δηλαδὴ ἂν ἐδικαιοῦτο ὁ Ἄξιζ μπέης νὰ κατέχῃ τὸ τιμᾶριον τοῦτο. ἦτι «οἱ ἐκμισθῶται τοῦ Μουκατὰ Σέμπρονα καὶ τῶν προσαρτημάτων αὐτοῦ Πρασές, Σκίδια, Χωστῆς, Ὀρθοῦνι, Καρές, Καζάνου καὶ Σκορδιλοῦ διετείνοντο ὅτι τὰ χωράφια καὶ αἱ ἀγριάδες αἱ εὐρισκόμεναι εἰς διαφόρους τοποθεσίας, ὧν τὰ σύνορα ἀφικνοῦνται μέχρι τοῦ «*Βαθὺ Σελί*» τῆς «*Συναχλάδας*» καὶ τῆς Ρουσᾶς Κορφῆς» καὶ μέχρι τῆς Νερατζιάς μεστόλακτο τῆς «*Βασιλοκορφῆς*» τοῦ ρεύματος τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ «*Γουρνοσελίου*», ἀνήκουσιν εἰς τὸν εἰρημένον μουκατᾶν τοῦ Σέμπρονα καὶ μέχρι πρὸ 80—90 ἐτῶν ἀπὸ σήμερον εὐρισκόμενα ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν κυρίων τοῦ μουκατᾶ τούτου ἐφορολογοῦντο ὑπ' αὐτῶν. Καὶ μάλιστα τὴν δεκάτην αὐτῶν εἰσέπραττεν ὁ ἐκμισθωτῆς Μεχμέτ ἀγᾶς ἀρχηγὸς τότε τῶν φορτηγίδων. Οἱ κύριοι τοῦ μουκατᾶ τούτου διαμένοντες ἐνίοτε ἐν Κων)πόλει ἐλάμβανον τὴν δεκάτην αὐτοῦ ἐκμισθόνοντες εἰς τρίτους (οἶος κατὰ τὸ λέγειν των ἦτο καὶ ὁ Μεχμέτ ἀγᾶς). Ὅτι δὲ ἐτελεύτησαν οὗτοι ὁ εἰς κατό-

» πιν τοῦ ἄλλου, κατέστη ἀνανόρθωτον νὰ ἐνεργηθῆ ἢ εἰς τρίτους παρικοῦρησις καὶ τακτοποιήσις αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐξῆρθη ὁ μουκατᾶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ τὴν μίσθωσιν τοῦ Μ:χμέτ βέη κατόχου τοῦ προλεχθέντος τιμαρίου, οὗτος ἐλάμβανε τὴν δεκάτην ἐκ τοῦ μέρους τούτου ὡς ἐνδικιαστικής, τοιουτοτρόπως δὲ ἐνωθὲν αὐτὸ μὲ τὸ τιμῆριον αὐθαιρέτως κρατεῖται καὶ φερολογοῦνται τὴν σήμερον.

Αὐτὴ ἡ βίσις τῆς ἀγωγῆς τῶν ἐκμισθωτῶν τοῦ μουκατᾶ, εἰς ταύτην δὲ ἀπήνητησεν ὁ Ἀβδουλ Ἀζίζ βέης ὅτι «αἱ θέσεις καὶ αἱ τοποθεσίαι αἱ περιορισμέναι μὲ ὁρθέλια ἵποτελοῦσι μέρος τῶν γαιῶν τοῦ ρηθέντος τιμαρίου καὶ οἱ μάλιστα εἶχον καταληφθῆ καὶ ἐροῦ λογοῦντο αὐταὶ ἄνευ φιλωνεικίας ἀπὸ τῆς ἐιογῆς τῶν προκατόχων του.»

Ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων ἐξητάσθησιν οἱ μάρτυρες τῆς ἀποδείξεως καὶ αὐταποδείξεως, ὧν καταθέσεις παρατίθενται εἰς τὴν ἀπόφασιν. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ κατάθεσις ἐνὸς μάρτυρος, τοῦ Πλάζιου τοῦ Στεφανῆ, ἄγοντος κατὰ τὸ λέγειν του τὸ 110 ἔτος τῆς ἡλικίας του ὅστις τὸν πρῶτον κάτοχον τοῦ τιμαρίου, ὃν ἐνθυμεῖται, ἀναβιβάζει εἰς τὸ ἔτος 1723 περίπου τοῦτέστι φθάνει ἂν οὐχὶ εἰς τὸν πρῶτον, τρυλάχιστον εἰς τὸν γεύτερον αὐτοῦ κάτοχον μετὰ τὴν κατάκτησιν. Ὁ μάρτυς οὗτος μετὰ τῶν λοιπῶν, μὲ ὁμοφωνίαν, ἀρμόζουσιν εἰς μότην τὴν ἀλήθειαν, ἀναφέρουσιν ἕκαστος καθ' ὅσον ἐξικνεῖται ἢ μνήμη του τοὺς διαφόρους κατόχους τοῦ τιμαρίου καὶ τὴν εἰσῆγησιν ταύτην ἄνευ συμπεράσματος ἀπὸ

μέρος του υποβάλλει ὁ Ἱεροδίκης εἰς τὸν Γενικὸν Διοικητὴν.

3 ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ

Τὴν ἔκθεσιν ταύτην τῆς ἐγκρίσεως λαβὼν ὑπ' ὄψιν ὁ Γενικὸς διοικητὴς, συλλέξας δὲ καὶ ἄλλας πληροφορίας, ὅπως διαλευκανθῆ τὸ πρᾶγμα κατὰ τρόπον «ἀποκλείοντα τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν μεροληψίαν, ἀπὸ γέροντας καὶ εἰδήμονας», ἐξέδoto διάταγμα (μπουμουρλουτοῦ) διὰ τοῦ ὁποίου καθορίζονται τὰ σύνορα τοῦ τιμαρίου «Λάκκοι καὶ Ὀμαλὸς» ὡς ἐξῆς: «Καθάριο Σελὶ» μέχρι τῆς Στέρνας « Χατζηαλίνας ἀπὸ Δρυάρι μέχρι τῆς Μαραθοκεφάλας ἀπὸ τῆς Μέλισσας τὸν Χάρακα μέχρι τῆς οἰκίας Μουτσουδιᾶς ἀπὸ τοῦ Φρονικήτα μέχρι τοῦ Σιδεροπόρτι καὶ κατὰ μῆκος τοῦ δρόμου μέχρι τοῦ Γουρνοκελίου καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ Μαύρου Κορμού ἀνερχόμενα δὲ εἰς τὴν «Κεφάλαν» μέχρι τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, καὶ συνήγαγον καὶ συμπέρασμα ὅτι αἱ περὶ ὧν πρόκειται γαῖαι κεῖνται κατὰ τε τὸ ἱερὸν δίκαιον καὶ τὸν νόμον ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ εἰρημένου τιμαρίου. Ὡστε οὐδεμίαν σὺδαμόθεν πρέπει νὰ γίνεταί, ἀντίρροησις καὶ ἐπέμβασις εἰς αὐτὰς ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ δικαίου διέταξεν δ' ἐν τέλει αἱ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀναφυσόμεναι εἰς τὸ μέλλον ἔριδες πρέπει νὰ ἐμποδίζωνται ὡς ἀντιβαίνουσαι εἰς τὸ ἱερὸν δίκαιον, νὰ ἐκτελήται δὲ τὸ παρὸν διάταγμα ἡμῶν καὶ οὐδεμίαν νὰ ἐνεργῆται πράξις ἐναντίον.»

4 ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ ΦΙΡΜΑΝΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1813

Αἱ ἔριδες καὶ αἱ φιλονεικίαι διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην δὲν ἔπαυσαν καὶ οἱ κάτοχοι τῶν μουκατάδωγ ἐξηκολούθησαν παρενοχλοῦντες τὸν τιμαριῦχον Ἄζιζ βέην, ὅστις ἐδέησε νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ ἐν Κων)πόλει ἀρχεῖα τῆς Αὐτοκρατορίας καὶ νὰ προκαλέσῃ Αὐτοκρατορικὸν φερμάνιον, ὅπερ ἐξεδόθη κατὰ τὰ μέσα Ραμαζανίου 1228 ἢ τὸν Αὐγούστου 1813.

Κατὰ κακόζηλον πιθανῶς διατύπωσιν, ἣ καὶ μετὰ φράσιν ἣ καὶ ἔνεκα λόγων σχετιζομένων μετὰ τὸ τότε ἰσχυρὸν φορολογικὸν σύστημα, φαίνεται ἐκ τοῦ φερμανίου ὅτι πρόκειται καὶ ἕτερον ζήτημα σχετιζόμενον πρὸς τὸ ὑπόλοιπον τῶν 8462 ἄσπρων ἄτινα κατὰ τὸ Βεράτιον ὄφειλε νὰ πληρώσῃ ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου Ταμείου, κατὰ τὸ φερμάνιον δὲ «ὁ Ἄβδουλ»
 » Ἄζιζ μὲν Ἰμβραήμ, ἠβουλήθη ὅπως ἀφοῦ κατα-
 » βάλῃ 8462 ἄσπρα, διατεθειμένα ὑπὲρ τοῦ δημο-
 » σίου ταμείου, κατὰ τὸ Αὐτοκρατορικὸν Κτηματο-
 » λόγιον, καταλάβῃ ἐκ μέρους τοῦ τιμαρίου αὐτοῦ τὸ
 » ἐν τῷ Δήμῳ Χανίων κείμενον καὶ εἰς τὸ τιμάριοντου
 » ὑπαγόμενον χωρίον «Λάκκοι καὶ Ὀμαλός» νὰ λαμ-
 » βάνῃ δὲ τὸ προῖόν κλπ.» Ἡθέλησεν ἄραγε, ἀφοῦ με-
 » τέβῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν νὰ ἐξαγοράσῃ ἅπαξ διὰ
 παντὸς τὸ τιμάριον ὑλόκληρον καταβάλων καὶ ἀπο-
 κοπήν ἐν ποσὸν ὅπως ἀπαλλαγῇ τοῦ λοιποῦτης κατ'
 ἔτος πληρωμῆς τῶν 8442 ἄσπρων ἥτις ἐστὶν τὸ φερμάνιον. «Ὁ Χατζῆ Ὀσμὰν Πασσῆς μοι ἐκθέτει ὅτι ὁ Ἄ-

» βδοϋλ Ἀζίζ ἔχει ὡς τιμάριον τὸ χωρίον Λάκκοι
» Ὀμαλός, ὅπερ καρποῦται ὡς ἀντιμισθίαν, ἀλλ' ὑπὸ
» τὸν ὄρον νὰ καταβάλῃ εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον
» 8462 ἄσπρα, ὅτι εἰς τὸ τιμάριον τοῦτο γίνονται
» ἐπεμβάσεις καὶ ζητεῖ προστασίαν.» Τοῦτο θὰ ἦτο τὸ
λογικότερον ὑποστηριζομένου καὶ κατωτέρω ὑπὸ
τοῦ συμπεράσματος τῆς ἐκθέσεως τοῦ ἀρχαιοφύλα-
κος καὶ τοῦ διατακτικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ φιορ-
μανίου, τὸ πρῶτον ὅμως φαίνεται συναγόμενον ἐκ
τοῦ φιορμανίου, ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως εἰς
τὸ ζήτημά μας, τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν ὅτι ἐ-
πανελημμένως γίνεσθαι λόγος περὶ τοῦ χωρίου
Λάκκοι καὶ Ὀμαλός ὡς ἀποτελοῦντος
ἰδιαιτέραν περιφέρειαν, καὶ δὴ τὸ τιμάριον τοῦ Ἀ-
βδοϋλ Ἀζίζ μὲν Ἰβραήμ.

Ὡς δεύτερον ζήτημα ἔρχεται εἰς τὴν ἐκθεσιν
τοῦ Χατζῆ Ὀσμὴν Πασᾶ «ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ γίνη-
» ται ἐπέμβσεις καὶ ἀντίρροσὶς τῆς εἰς τοῦτο τὸ τι-
» μάριον οὐχ' ἦττον οἱ Ἀχμέτ Νοσοῦρης καὶ Ἰσμαήλ
» κάτοχοι κατὰ δεσποτείαν τῶν ἐν τῷ Δήμῳ Χανίων
» κειμένων χωρίων Σέμπρονας, Ξηροῦς (Πρασές)
» Σκίδια, Ἁγίου Κωνσταντίνου (Χωστῆ) Ὁρθοῦνι
» Κάμπος (Καρὲς πιθανῶς) Καρανοσκαφιδάκια καὶ
» Σκορδαλοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκ τῶν κτημάτων τοῦ
» Στέμματος, μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὴν κατάληψιν τῶν
» χωρίων τούτων ἐπενέβησαν αὐθαίρετως καὶ κατὰ
» παράβασιν τοῦ κτηματολογίου εἰς τὸ ρηθὲν χωρίον
» Λάκκοι καὶ Ὀμαλός, ἐνῶ δὲ μετὰ τὴν γενομένην
» ἐπὶ τούτῳ διαδικασίαν ἐπετάγησαν οἱ κύριοι οὗτοι
» ὑπὸ τῆς Ἱεροδικαστικῆς Ἀρχῆς νὰ παύσωσι ἐπεμ-

» βαίνοντες εἰς τὸ ἐν λόγῳ χωρίον, ἕξακολουθοῦσιν
» ἐν τοίτοις τὰς ἐπεμβάσεις καὶ διενέξεις αὐτῶν, καὶ
» ὅτι ἐπομένως πρὸς ἀρσιν καὶ κατάπανσιν τῶν ἐπεμ-
» βάσεων καὶ διενέξεων τούτων, δέον νὰ ἐκδοθῇ
» Αὐτοκρατορικὸς μὴ ὄρισμός.»

Διὰ τὴν ἐπιτυχίαν πεφωτισμένης ἐπὶ τοῦ ζητή-
ματος τούτου ἀποφάσεως ἡ ὑπόθεσις παραπέμπε-
ται εἰς τὸν Ἀρχαιοφύλακα τῶν Ἀνακτόρων ὅστις
συμβουλευθεὶς τὰ κτηματολόγια ὑποβάλλει ἐκθεσιν
καταχωρουμένην ἐπακριβῶς ἐν τῷ φιομανίῳ, ἐξ ἧς
καταφαίνεται ὅτι τὸ Βεράτιον τοῦ 1798 εἶναι ἐν
αὐτοῖς κατακεχωρημένον καὶ τὸ χωρίον «Λάκκοι καὶ
Ἵομαλὸς» ἀνήκει ὡς τιμάριον εἰς τὸν Ἀβδούλ Ἀνίζ
ὡς συμπέρασμα δὲ συνάγει «ὅτι τὸ χωρίον Λάκκοι
» καὶ Ἵομαλὸς δέον νὰ εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν κατοχὴν
» τοῦ Ἀβδούλ Ἀζίζ ἐπὶ τῷ ὄρῳ τοῦ νὰ πληρώνη
» οὗτος τὰ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου διατεθέντα 8462
» ἄσπρα.»

Τὴν γνωμοδότησιν ταύτην, τὸ Αὐτοκρατορικὸν
Φιομάνιον κηρῶσει ἐκτελεστήν καὶ παραγγέλεται ὁ
Ναήης (Ἱεροδίκης) Χανίων πρὸς ὃν τοῦτο ἀπευ-
θύνεται, ὡς πρὸς τὴν ἀρμοδίαν Ἀρχήν, «νὰ ἐνεργή-
» σῃ συμφώνως πρὸς αὐτό, φροντίζων ὅπως τὸ χω-
» ρίον Λάκκοι καὶ Ἵομαλὸς καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ
» προμνησθέντος Ἀβδούλ Ἀζίζ ἐπὶ τῷ ὄρῳ τοῦ
» νὰ πληρώνη οὗτος τὰ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου διατεθέν-
» τα 8462 ἄσπρα καὶ νὰ λαμβάνῃ ὁ ἴδιος τὸ προῖδον
» τοῦ κατ' ἑβδομον διανεμομένου φόρου τῶν ἀγρῶν
» κλπ, δυνάμει τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Κτηματολογίου
» καὶ τῆς ἀνωτέρω γνωμοδοτήσεως τοῦ εἰρημένου

* Ἀρχαιοφύλακος, νὰ ἐμποδίσῃς τὰς κατὰ παράβα-
 > σιν τοῦ εἰρημένου Κτηματολογίου γινομένας ἐπεμ-
 > βάσεις καὶ ἀντιρρήσεις εἰς τὸ χωρίον Λάκκοι καὶ
 > Ὀμαλὸς ἐκ μέρους τῶν κατόχων τῶν προλεχθέν-
 > των κτημάτων τοῦ Στέμματος, ν' ἀπογοῦης πᾶ-
 > σαν παρ' οἰουδήποτε ἐνέργειαν τοῦ λοιποῦ ἀντι-
 > βαίνουσας εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Κτηματολόγιον
 > καὶ εἰς τὸν Βασιλικὸν μου ὀρισμὸν νὰ προσπαθῆς
 > δὲ ἵνα μὴν παρουσιασθῇ πλέον ἀνάγκη ἐκδόσεως
 > νέου Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος ἐπὶ τῆς προ-
 > κειμένης ὑποθέσεως καὶ τέλος νὰ δώσης πίστιν εἰς
 > τὸ ἱερὸν ἐμβλημα.

Ἐγταῦθα περατοῦται ἡ δίκη αὕτη ἐξ ἧς λύονται τὰ ἐξῆς ζητήματα :

1) Ἀναγνωρίζεται ὡς μόνος δικαιούχος τοῦ τιμαρίου «Χωρίον Λάκκοι καὶ Ὀμαλός,» ὁ Ἀζίζ βέης καί.

2) Ὁρίζονται τὰ σύνορα τοῦ τιμαρίου τούτου.

5 ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΣ

Ἐκτὸς τῶν ἐγγράφων τούτων ἡ Κοινότης κέκτηται καὶ τὰ ἐξῆς:

1) Ἐνα φετφᾶν (γνωμοδοτήσιν) φέροντα ἀριθμὸν μεταφράσεως 2935, εἰς τὸν ὁποῖον τίθεται τὸ ἐξῆς ζήτημα πρὸς λύσιν:

« Ἐἰν ὁ Α καὶ ὁ Β ἐκ τῶν κατοίκων χωρίου
 > τινὸς καταλαμβάντες ἀνθαιρέτως τμῆμα τι χώρου
 > ἀποτελοῦμιτος ἀνέκαθεν τὴν ἀγοριάδα ἄλλου χωρίου
 > περιφέρωσιν καὶ βόσκωσιν ἐν αὐτῶ τὰ κτήνη των,
 > δύνανται οἱ κάτοικοι τοῦ τελευταίου τούτου χω-

» ρίου νὰ ἐμπιδίσωσιν αὐτούς; Ἄπ. δύνανται.»

Ὁ χρόνος τῆς ἐκδόσεως τοῦ φετφᾶ τούτου δὲν εἶναι γνωστός, διότι εἰς τοὺς φετφάδες χρονολογία δὲν τίθεται, ὁ μόνος δ' ὁδηγὸς θὰ ἦτο ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ Μουφτῆ, ὁ χρόνος τῆς ὑπηρεσίας του, ἀλλ' οὔτε τοῦτο εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ εἰμὴ ἐν Κων)πόλει, ὅπου θὰ ὑπάρχη κατάλογος τῶν κατὰ καιροὺς μουφτήδων καὶ καδήδων, διότι ὡς εἶναι γνωστὸν τὰ ἀρχεῖα τοῦ Ἱεροδικείου Χανίων ἀπειπεφρώθησαν τὸ ἔτος 1886 καὶ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ πίναξ ὁ ἐμφαίνων τοὺς ὑπαλλήλους τούτους. Βεβαίως ὅμως ὁ φετφᾶς οὗτος εἶναι παλαιός καὶ δὴ προγενέστερος τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1274(1861) (ἴδε σελ. 1051 Β'. τόμον τῶν Ὁθωμ. Κρδ.) κωδικοποιήσεως τῶν περὶ γαιῶν διατάξεων τοῦ ἱεροῦ νόμου διότι δὲν παραπέμπει εἰς τὸν νόμον τοῦτον, κωδικοποιημένον ἀλλ' εἰς τὰς πηγὰς ἐξ ὧν οὗτος κατηρτίσθη.

Εἶναι προφανές ὅτι ὁ φετφᾶς οὗτος ἐστὶν ἐξήθη καὶ ἐδόθη συνεπεία τοῦ ἐξῆς περιστατικοῦ: Τινὲς τῶν κατοίκων τῶν χωρίων Καρανόςκαφίδα, Ὁρθοῦνι κλπ. τὰ ὅποια διεξήγαγον τὸν πρῶτον δικαστικὸν ἀγῶνα, ἔχοντες ποιμνία, εἰσήγον ταῦτα εἰς τὰς ἀγριάδας τῆς Κοινότητος Λάκκων, ὅπως ἀποκρούσωσι δὲ τούτους οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Λάκκων ἐζήτησαν καὶ ἔλαβον τὸν φετφᾶν ὃν καὶ ἐξετέλεσαν ἐμποδίσαντες τὴν εἴσοδον τῶν μὴ ἐχόντων τοιοῦτον δικαίωμα κατοίκων τοῦ ξένου χωρίου εἰς τὴν ἀγριάδα τοῦ χωρίου τῶν, οὔτινος εἰσὶ γνωστὰ τὰ σύνορα διὰ τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων τίτλων.

2) Ἐτερον φετφᾶν ὑπ' ἀριθ. μετσφρ. 2937 ἔ-

χοντα οὕτω :

« Ἐὰν ἐν τῇ γῇ τοῦ Σπαχῆ Γ, ἡ ὁποία εἶναι ἐκ
» τῶν χωρίων τοῦ Σπαχῆ Α ἔχει ὁ Β, ἀγρὸν χωρη-
» τικότητος μουζουρίων τινῶν καὶ εἶν διὰ τὸν λό-
» γον τοῦτον περιφέρει καὶ βόσκη ὁ Β οὗτος τὰ πολυ-
» ἀριθμα πρόβατά του ἐν τῇ γῇ τοῦ Σπαχῆ Γ, χωρὶς
» νὰ ἔχη δικαίωμα εἰς τοῦτο καὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ
» Σπαχῆ καὶ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου,
» δύνανται οἱ κάτοικοι νὰ ἐμποδίσωσι τὰ πρόβατα
» τοῦ Α; Απ. Δύνανται.»

Τὸ ἐρώτημα, ὡς τίθεται, εἶναι ἀρκούντως σκο-
τεινόν, ἀλλ' εὐτυχῶς διευκρινίζεται ἐκ τῆς παρατειθε-
μένης διατάξεως τοῦ Ἱεροδικαίου, ἣτις ἔχει οὕτω :

« Ὅταν ἡ βοσκὴ εἶναι προωρισμένη διὰ τοὺς κα-
» τοίκους χωρίου τινὸς δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἄλλους
» νὰ βόσκωσι τὰ κτήνη των ἐν αὐτῇ.»

Οὕτω τὸ ἐρώτημα δύναται νὰ διατυπωθῇ ὡς
ἑξῆς:

« Ἐὰν ὁ Β ἔχη ἀγρὸν χωρητικότητος μουζουρίων
» τινῶν εἰς τὰς βοσκάς τοῦ χωρίου Α, τὸ ὁποῖον
» κατέχει (ὡς τιμάριον) ὁ Γ, καὶ ἐὰν διὰ τὸν λόγον
» τοῦτον περιφέρει καὶ βόσκει οὗτος τὰ πολυἀριθμα
» πρόβατά του εἰς τὴν γῆν του Γ, χωρὶς νὰ ἔχη δι-
» καίωμα εἰς τοῦτο καὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Γ καὶ
» τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου, δύνανται οἱ κάτοικοι
» νὰ ἐμποδίσωσι τὰ πρόβατα τοῦ Β.»

Ἡ γνωμοδότησις αὕτη ὡς καὶ ἡ προηγουμένη
εἰσι σπουδαιόταται, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους:

α) Διότι ὁμιλοῦσι περὶ χωρίου μὲ ὠρισμένα σύ-
νορα.

β) Διότι ἀναγνωρίζουσιν εἰς τὸ χωρίον τοῦτο χω-
ρον ἀποτελοῦντα ἀνάκαθεν τὴν ἀγροιάδα του καὶ τὴν
βοσκήν του ἐντὸς τῶν συνόρων τούτων καὶ

γ) Διότι ἀναγνωρίζουσιν εἰς τοὺς κατοίκους (τ. ἔ.
εἰς τὴν κινότητα) τὸ δικαίωμα νὰ ἐμποδίσωσι, κά-
τοικον ἄλλου χωρίου, κεκτημένον ἀγρὸν ἐντὸς τῆς
περιφερείας τοῦ χωρίου των ἀπὸ τοῦ νὰ περιφέρῃ
καὶ βόσκη τὰ πολυάριθμα πρόβατά του καὶ εἰς αὐ-
τὸν ἀκόμη τὸν ἀγρὸν του.

3) Ἔτερον τέλος φετῶν ὑ.π. ἀριθ. μεταφρ.
2938, ἔχοντα ὡς ἐξῆς:

«Δίκη τις δικασθεῖσα ἅπαξ συμφώνως πρὸς τὸ
* Ἱερὸν Δίκαιον, ἐπιτρέπεται ν' ἀκουσθῆ ἔκ νέου,
* ἀφοῦ ὑπάρχει ἱεροδικαστικὴ ἀπόφασις καὶ ἐκτελε-
* στήριος διαταγὴ (μπουγιουρουλτοῦ) περὶ αὐτῆς;
* Ἄπ. Δὲν ἐπιτρέπεται. — Ἐπὶ δεδικασμένου ἀγωγῆ
* δὲν χωρεῖ πλέον.»

Ἡ γνωμοδότησις αὕτη ἔρχεται ὡς κατακλείς εἰς
τὰ ἔγγραφα ταῦτα καὶ τοὺς διεξαχθέντας ἀπείρους
δικαστικούς ἀγῶνας διὰ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν,
Ἐχει δὲ καὶ τοῦτο τὸ σπουδαῖον ὅτι ὁ ἐκδὸς αὐτὴν
μουφτῆς εἶχεν ὑπ' ὄψει του τὴν Ἱεροδικαστικὴν ἀ-
πόφασιν (ἢ ἐκθεσίαν) τοῦ 1828 καὶ τὸ διάταγμα τοῦ
Χατζῆ Ὁσμάν Πασᾶ, ὧν τὴν ἀνάλυσιν ἐποιησάμε-
θα ἀνωτέρω.

6 ΙΔΙΟΓΡΑΦΟΣ ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Ἐκτὸς τῶν ἐπισήμων τούτων ἐγγράφων ἡ Κοι-
νότης ἔχει καὶ ἰδιόγραφον, ἰδιωτικὴν σημείωσιν τοῦ

τιμαριούχου Ἀβδούλ Ἀζίζ, γεγραμμένην τὸ ἔτος 1217 (1801) τ. ἔ. τρία ἔτη μετὰ τὴν διὰ βερατίου παραχώρησιν τοῦ τιμαρίου. Ἐν τῇ σημειώσει ταύτῃ ἀναφέρονται τὰ σύνορα ὡς καὶ μεταγενεσιέρως ἀνεγνωρίσθησαν ταῦτα διὰ τοῦ διατάγματος τοῦ Χατζῆ Ὀσμάν Πασᾶ καὶ ἐπεκρῶθησαν δι' Αὐτοκρατορικοῦ Φιρμανίου. Διὰ τοῦτον δὲ ἀκριβῶς τὸν λόγον ἢ σημείωσις, αὕτη ἔχει σπουδαιοτάτην ἐπικουρικὴν σημασίαν, ἥτις ἔτι μᾶλλον αὐξάνει ὡς ἐκ τῆς παλαιότητος αὐτῆς καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ χαρακτῆρος ὃν φέρει λέγουσα: «Τὰ σύνορα τῆς πεδιάδος καὶ τῶν Ὀρέων τῶν Λάκκων καὶ τοῦ Ὀμαλοῦ, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸ τιμᾶριόν μας.» καὶ ὁ Ἀζίζ βέης δὲν θι ἐψεύδετο εἰς ἑαυτόν.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ἐκ τῶν παλαιῶν τούτων ἐγγράφων συλλήβδην λαμβανομένων καὶ ἐρμηνευομένων συνάγομεν:

Α) Ὅτι τὸ χωρίον «Λάκκοι καὶ Ὀμαλὸς» ἔχει ἀνέκαθεν ἀγριάδας μὲ τὸν εἰδικὸν προορισμὸν νὰ χρησιμεύσιν αὗται ὡς βοσκαὶ τοῦ χωρίου.

Β) Ὅτι τοιοῦτον τὸ χωρίον παρεχωρήθη ἀπὸ τῆς κατακτήσεως εἰς διαφόρους τιμαριούχους καὶ τελευταῖον τὸ 1798 εἰς τὸν Ἀβδούλ Ἀζίζ τὸ γένος Ἰμβραήμ.

Γ) Ὅτι τὸ χωρίον ἀνέκαθεν διετήρησε σεβαστὰ τὰ δικαιώματά του, ἐπὶ τῶν βοσκῶν τούτων.

Δ) Ὅτι καὶ ἐκείνους ἀκόμη τοὺς κατοίκους ξένων χωρίων, οἵτινες εἶχον ἀγροὺς ἐντὸς τῆς περιφε-

ρείας του, ἠμπόδισε τοῦ νὰ εἰσάγῃσι πολυάριθμα ποίμνια ἐντὸς τῆς περιφερείας εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἀγροὺς των.

Ε) Ὅτι τὸ δικαίωμα, τοῦτο ἐνήσκησαν οἱ κίτιοι τοῦ χωρίου Λάκκων ὡς ἴδιον, ὃ δὲ τιμαριούχος ὡς προστάτης των τοὺς ἐβοήθησεν ἔστιν ὅτε.

Στ) Ὅτι τὰ ὄρια τῶν βοσκῶν τούτων ἀνεγνωρίσθησαν ἐν σχέσει πρὸς τὶς ἐπιδίκους θέσεις τὰ ἐξῆς: Δρυάρι, Μαράθιοῦ τὸ κεφάλι, Μέλλισας τα χαράκια, Μουτσουδιᾶ, Φρονικῆτα κλπ. καὶ

Ζ) Ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ χωρίου ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων προστατεύεται ὑπὸ τῶν ἄνω παρατεθέντων ἀρθρῶν 97, 98, 101 καὶ 102 τοῦ νόμου περὶ γαιῶν (Β' τόμος Ὁθωμ. Κωδίκων).

Τὴν τριαύτην ἐρμηνεῖαν ἔδωκαν ἀνέκαθεν οἱ Γενικοὶ Διοικηταὶ οἵτινες ἀνῆλθον πλειστάκις εἰς τὰς ἐπιδίκους θέσεις πρὸς προστασίαν τῶν ἀνέκαθεν οἰμωζόντων ὡς ἀδικουμένων δῆθεν κατοίκων τῶν μικροτέρων χωρίων, ἀλλὰ τὸ δίκαιον τῶν Λάκκων προέκυπτε πάντοτε τοσοῦτον περιφανές, ὥστε ἀποχωροῦντες συνίστων ἐπιείκειαν εἰς τοὺς Λακιώτας, οἵτινες καὶ τὸ δίκαιον ὑπὲρ ἑαυτῶν εἶχον καὶ τὴν δύναμιν νὰ τὸ προστατεύσωσι.

Τὸ πότε ἐκτήσατο τὰς βοσκὰς ταύτας τὸ χωρίον Λάκκων δὲν εἶναι γνωστόν ὡς εἴπομεν ἄνωτέρω, τὴν λύσιν δὲ τοῦ ζητήματος τούτου θὰ διελεύκανε πιθανῶς ἐπὶ τούτῳ ἔρευνα τῶν βιβλιοθηκῶν τῆς Ἑνετίας. Τὰ ἔγγραφα, ἅτινα παραθέτομεν, ἀναγνωρίζουσι τοῦτο ὑπάρχον ἤδη.

ΝΕΩΤΕΡΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1 ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΤΖΕΒΒΑΤ ΠΑΣΑ

Ἡ μόνη περισωθεῖσα ἔγγραφος μαατυρία τῆς τοιαύτης ἔρμηνείας τῶν πασάδων, ἐκ τῶν ὁποίων ἑννέα κατὰ τὴν παράδοσιν ἐπελήφθησαν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως· εἶναι τὸ ὑπὸ χρονολογίαν 16 Ὀκτωβρίου 1890 ἔγγραφον τοῦ τότε ἐκτάκτου στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης Τζεββάτ Πασᾶ, τὸ κατακεχωρημένον εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 1213 φύλλον τῆς ἐπισήμου ἑφ' ἡμερ.δος «Κρήτη» καὶ ἔχον οὕτω:

Ἄριθμ. Πρωτ. 367

Δ:ε.κ. 763

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις Κρήτης

Πρὸς τὸ Ἐπαρχεῖον Κυδωνίας

Κύριε Ἐπαρχε,

«Ὡς γνωστὸν ἀπὸ τριακονταετίας ἤδη ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ χωρίου Λίκκων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν κατοίκων τῶν χωρίων Κιράνου, Σκαφιδάκια, Κάρες, Ὀρθοῦνι καὶ Σκορδαλιῦ ἀφ' ἑτέρου διαφοραὶ τις περὶ τῶν ὁρίων μέχρι τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ νέμονται τὰς ὑπεράνω τῶν χωρίων αὐτῶν ἐκτεινομένας ἀγριῖδας οἱ κάτοικοι τῶν προμνημονευθέντων χωρίων πλην τῶν Λίκκων. Διατελεῖ ἐπίσης πασίγνωστον, ὅτι ἕνεκα τῆς διαφωνίας ταύτης ἐλάμβανον χώραν συχνάκις μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν ἐνδιαφερομένων χωρίων διαπληκτισμοὶ καὶ τραυμοτισμοὶ

καὶ φόνοι καὶ ἀντεκδικήσεις καὶ καταστροφὰι μαν-
δρῶν καὶ διαρπαγαὶ ποιμνίων.

Προσκληθέντες ἐσχάτως παρὰ τῶν κατοίκων ἀμ-
φοτέρων τῶν ἐνδιαφερομένων μερῶν νὰ μεταβῶμεν
ἐπὶ τόπου πρὸς διευθέτησιν τῆς προκειμένης ὑπο-
θέσεως καὶ θεωρήσαντες ἐλάνθαστες νὰ τεθῆ πλέον
τέρμα εἰς τὰ ἐκάστοτε συμβαίνοντα, ὡς εἴρηται, ἄ-
τοπα, μετέβημεν τὴν ἐβδόμην τρέχοντος μηνὸς εἰς
τὰς διαφιλονεικουμένας ἀγριάδας, ἐνθα ζητήσαντες
ἐλάβομεν τὰς ἀπαιτουμένας ἀκριβεῖς πληροφορίας
παρὰ τῶν κατοίκων τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων
χωρίων ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Δημαρχίου ἐν τῷ
δήμῳ Λάκκων κ. Βασιλείου Βολανάκη καὶ τῶν οἰ-
κείων Δημογερόντων, συμπαραισταμένων τῶν Γενι-
κῶν Διοικητικῶν Συμβολίων Γιουσοῦφ βέη Για-
ζητσηζαδὲ καὶ κ. Γεωργίου Μυλωνάκη καὶ ὑμῶν,
ἐμελετήσαμεν δὲ συγχρόνως διάφορα σχετικὰ ἐγγρα-
φα, προσαχθέντα ὑπὸ τῶν Λακκιωτῶν, παρατηρήσα-
μεν τὴν θέσιν καὶ τὴν ἐκτετακτικὴν τῶν τε καλλιεργη-
σίμων γαιῶν καὶ τῶν ἀγριάδων ἐκάστου τῶν χω-
ρίων τούτων, καὶ τῇ συγκατανεύσει τῶν παρευρισκο-
μένων ἐνεκρίναμεν καὶ ἀπεφασίσαμεν διὰ συμβιβα-
σμοῦ ὀριστικῶς τὰ ἀκόλουθα: α΄.) Ὅτι τὰ ὄρια τῶν
ἀγριάδων, τὰς ὁποίας θὰ νέμονται εἰς τὸ ἐξῆς ἀνε-
νοχλήτως οἱ κάτοικοι τῶν προμνημονευθέντων χω-
ρίων πλὴν τῶν Λάκκων ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς θέσεως
τοῦ Γάλειπε ὁ Τεπέ, ἕως τοῦ Παπᾶ τὴν Πλάτη,
πρὸς τὰ κάτω ἕως τοῦ Κλημάτση τὸν Λάκκον, ἐκεῖ-
θεν πρὸς τὰ ἄνω ἕως τοὺς Πλατάνους, ἐκεῖθεν κατ'
εὐθείαν γραμμὴν πρὸς τὰ ἄνω ἕως τὸν Πύργον Ξε-

ροκεφάλια, ἐκεῖθεν δεξιᾷ τῷ ὄρῳντι ἐκ τῶν ἀπέναντι κατὰ τὸν ροῦν τῶν ὀβρίων ὑδάτων ἕως τὸν κάτω Πύργον τῆς Φώκας, ἐκεῖθεν πάλιν δεξιᾷ ὀριζωντίως ἀπὸ τὴν Θημωνὴν πρὸς δυσμὰς ἕως κάτω εἰς τὸν Φαρμακόγεινον. β') Ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων θὰ πληρώνοσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου Λάκκων ἑτησίως τεσσαράκοντα ὀκάδας τυροῦ ὡς «νόμι.» καὶ γ.) Ὅτι οἱ κάτοικοι Λάκκων θὰ δύνανται νὰ ποτίζωσι τὰ ζῶα των μόνον εἰς τὴν πηγὴν Ἀβδελά ἐκ τῶν πηγῶν τῶν πηγαζουσῶν ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω περιγραφομένων ὀροθεσιῶν.

Κατὰ συνέπειαν προσκαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως ἀνακοινώσητε ἀμέσως τὸ περιεχόμενον τῆς παρούσης (ῆς δημοσιευθησομένης διὰ τῆς ἐπισήμου ἐφημερίδος τῆς Γεν. Διοικήσεως θέλομεν ἀποστείλει ὑμῖν ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀντυτύπων) ἐπὶ ἀποδείξει παραλαβῆς εἰς τὸν Δημαρχεῦντα Λάκκων καὶ εἰς τὴς Δημογέροντας ἐκίστου τῶν χωρίων Λάκκων, Καράνου, Σκαφιδάκια, Καράϊς, Ὁρθοῦνι καὶ Σκορδαλοῦ, συστήσητε δ' αὐτοῖς συνίμα ὅτι, ὀφείλουσιν ἅπαντες οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τούτων νὰ συμμορφῶνται ἀπαρεγκλίτως πρὸς τὴν παροῦσαν χωρὶς νὰ παρενοχλῶσιν ἀλλήλους, καθ' ὅσον ἐν ἐναντία περιπτώσει θέλει εὐρεθῆ ἡ Γενικὴ Διοίκησις εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐφαρμόσῃ αὐστηρὰ μέτρα πρὸς ἀκριβῆ τήρησιν τοῦ γενομένου, ὡς προείρηται, συμβιβασμοῦ.

Ἐν Χανίοις τῆ 16 Ὀκτωβρίου 1890.

Ὁ Ἐκτακτος Στρατιωτικὸς Διοικητὴς καὶ Τοποιορητὴς τῆς Γενικῆς Διοικήσεως Κρήτης.

TZEBBAT

Τὴν λύσιν ταύτην δι' ἧς ἀνεγνωρίζοντο τὰ δικαιώματα τοῦ χωρίου Λάκκων ὡς ἀνάκαθεν τὰ ἡξίου καὶ ὡς νῦν τὰ ἄξιοι, ἀπεδέχθησαν μὲν κατ' ἀρχάς πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ὡς ἀναφέρει καὶ τὸ ἔγγραφον «καὶ τῇ συγκαταγεύσει τῶν παρευρισκομένων ἐνεκρίναμεν κλπ.» ἀλλὰ κατόπιν ἠρονήθησαν νὰ ἐκτελέσωσι τὰ συμπεφωνημένα, καταβάλλοντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ συμπεφωνημένον μίσθωμα διὰ τὴν ὑπ' οὐτῶν κατοχὴν καὶ κάρπωσιν παρουσίας ἀνηκούσης εἰς τὴν Κοινότητα, ἐπροτίμησαν δὲ νὰ κραυγάζωσιν ὅτι ἀδικοῦνται.

Εἶναι φυσικὸν ὅτι οἱ Λακκιῶται μετὰ τὴν ἄρνησιν ταύτην ἐπροστάτευσαν τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν μὴ ἐπιτρέποντες εἰς τοὺς κατοίκους τῶν μικροτέρων χωρίων νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰς βοσκὰς τῶν, ποτίζοντες δὲ αὐτοὶ εἰς τὸ «Μαράθι καὶ τὸ «Ζουμί» σπανίως δὲ, ὡς ἐγένετο καὶ πρότερον καθ' ἃ ἀναφέρει τὸ ἔγγραφον ἔλειπον καὶ τὰ δυστυχήματα κατὰ τὰς διενέξεις ταύτας, καὶ τὴν ὑπὸ τῶν Λακκιῶτῶν προσίαιαν τοῦ δικαίου τῶν.

Ἐκ τοῦ ἔγγραφου τούτου προκύπτει καὶ ἕτερον τι λίαν σπουδαῖον, ὅτι τὸ χωρίον Λάκκοι οὐδέποτε ἐγκατέλειπεν ὑπὲρ ἄλλων τὴν κατοχὴν τῶν βοσκῶν τούτων περιλαμβανομένων ἐντὸς τοῦ νῦν ἀμφισβητουμένου χώρου, σενεχῶς δ' ἐνήσκει καὶ ἀδιαλείπτως τὸ δικαίωμα τοῦ ἀποκρούων τοὺς ἀντιθέτους εἴτε διὰ τῆς Ἀρχῆς, εἴτε δι' ἰδίας δυνάμεως καὶ προστατεῦον τὴν παρουσίαν του.

2) ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΥΛΗ

Ἡ Κοινότης κέκτηται καὶ ἕτερον ἔγγραφον, σχετικὸν μὲ τὰς βοσκὰς τῆς τὸ ἐν Ἀλικιανοῦ συντεταγ-

μένον συμφωνητικὸν τοῦ Κωνστ. Παπαδάκη ἢ Κωνσταντούλη, τῆς 18 Μαΐου 1870, κατὰ τὸ ὁποῖον οὗτος συνομολογεῖ νὰ καταβάλλῃ τῇ Κοινότητι γρ. 150 ὡς μίσθωμα ὑπὸ τὸν ὄρον «νὰ βόσκη τὰ ζῶα του εἰς τὴν θέσιν των», τ. ἑ. εἰς τὰς βοσκὰς τῆς ἄς ἀπαριθμεῖ ἐν τῷ ἐγγράφῳ. Τοῦτο ἐγένετο συχνὰ καὶ νῦν ἔτι ἡ Κοινοῖτης ἐπὶ πληρωμῇ εἰσάγει ποίμνια εἰς τὰς βοσκὰς τῆς. Ἐχει δὲ ἰδιάζουσαν σημασίαν διότι εἶνε ὁ πατὴρ τοῦ ὑπογράφοντος τὰ ὑπομνήματα Ματθαίου Κωνσταγτουλάκη.

Τὸ συμφωνητικὸν τοῦτο ἔχει ὡς ἐξῆς :

ΣΥΜΦΩΝΗΤΙΚΟΝ ΕΓΓΡΑΦΟΝ

Ἐν Ἀλικιανοῦ τῇ 18 Μαΐου 1870.

Ὁ ὑποφαινόμενος Κωνσταντῖνος Παπαδάκης ἐκ τοῦ χωρίου Καράνου συνεφώνησα μετὰ τοῦ Δημάργου, Προκρίτων καὶ λοιπῶν τοῦ χωρίου Λάγκους, νὰ βόσκω τὰ ζῶα μου εἰς τὴν θέσιν των, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν Φώκια περιφερόμενα νὰ βόσκωνται. εἰς ἡμέρα καὶ ἄγρια χωράφια μέχρι εἰς τοὺς Κολύμπους τοῦ Ὀμαλοῦ νὰ ποτίζωνται καὶ νὰ ἐπιστρέφουν εἰς τὰ ἴδια των καὶ νὰ περιέρχωνται εἰς τοῦ Σαμολὲ τοὺς γύρους χωρὶς νὰ τὰ ἀπροχωρέσω εἰς περισσότερον μέρος τοῦ Ὀμαλοῦ καὶ τῆς Μαδάρας ἢ νὰ φέρω εἰς αὐτοὺς τὴν ἐλαχίστην ἀταραξίαν ἢ ζημίαν τῶν ἰδιοκτησιῶν των καὶ ὑπόσχομαι νὰ δώσω διὰ τὴν εἰρημένην ἀγριάδα γρόσια ἑκατὸν πενήκοντα ἄρ. 150. Τὰ ὅσα ἐσυμφώνησα μετ' αὐτῶν, διὰ ὅλον τὸ διάστημα νὰ τὰ μετακομίσω εἰς χειμαδιό, καὶ εἰς ἔνδειξιν τῶν αὐτῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Λάγκους δῶ

τὸ παρὸν μου συμφωνητικόν, ἵνα ἔχη τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἐν παντὶ καιρῷ ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῆς μαρτυρίας τῶν κάτωθεν.

Κωνσταντῖνος Παπαδάκης ὑπόσχομαι καὶ ὡς ἀγράμματος σταυροσημεῖω †

Μισοτιφες

Νικόλαος Μάνδακας

Μαχὰλ Μαραγκουδάκης

Ἰωάννης Κλισμάτης γραφεὺς καὶ μάρτυς

3 ΝΕΩΤΕΡΑ ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ
ΧΑΝΙΩΝ

Ἄριθμ. Ἀποφ. 68

Τ ὁ

Δικαστήριον τῶν ἐν Χανίοις Πρωτοδικῶν συγκείμενον ἐκ τῶν δικαστῶν Δημητρίου Θανοπούλου Προεδρεύοντος, τοῦ Προέδρου Γεωργίου Βερούτσου κωλυομένου, Παναγιώτου Παπανικολάου (Εἰσηγητοῦ) καὶ Κωνσταντίνου Τσερούλη Παρέδρου.

Παρόντος καὶ τοῦ ὑπογραμματέως Γεωργίου Β. Ξενάκη.

Συνεδριάσαν δημοσίᾳ ἐν τῇ δι' ἀκροατήριον ὀρισμένη αἰθούλῃ αὐτοῦ τὴν 10ην Δεκεμβρίου 1914 ἵνα δικάσῃ ἐπὶ νῆς ἐπομένης ὑποθέσεως μεταξὺ :

Τῶν ἐναγόντων 1) Σταματίου Κ. Κωνσταντουλάκη 2) Νικολ. Κ. Κωνσταντουλάκη 3) Ματθαίου Κ. Κωνσταντουλάκη 4) α'.) Νικολάου β') Ἰωάννου γ.) Λεωνίδα, δ') Κωνσταντίνου Ἰάννου Κωνσταντουλάκη δι' ἑαυτοὺς καὶ ὡς κληρονόμων τοῦ πατρὸς των Ἰωάννου Κ. Κωνσταντουλάκη 5) Θεοδώρου Παναγ.

Παλασταματάκη κατοίκων Καράνου καὶ τῶν δύο
τελευτῶν Ὁρθοῦνι Κυδωνίας καὶ

Τῆς ἐναγομένης Κοινότητος τοῦ Χωρίου Λάκ-
κων ὁμωνύμου Δήμου Κυδωνίας ἐκπροσωπούμενης
νομίμως ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ.
176 νόμου ἐπιτρόπων καὶ ἀντιπροσώπων αὐτῆς
Σταυρούλη Ἐμμ. Ζουρίδου, Ἰωάννου Γ. Γεωργια-
κάκη καὶ Ἐμμ. Γ. Μαλινδρέτου κατοίκων Λάκκων
Κυδωνίας.

Οἱ ἄνω ἐνάγοντες ἤγειραν ἐνώπιον τοῦ δικαστη-
ρίου τούτου κατὰ τῆς ἄνω ἐναγομένης Κοινότητος
Λάκκων τὴν ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 656 καὶ χρονολογίαν
30 Μαρτίου 1911 ἀγωγὴν τῶν ἔχουσαν ἐπὶ λέξει
ὡς ἔπεται: Ἐντὸς τῆς κτηματικῆς περιφερείας τῶν
χωρίων Καράνου, Σκαφιδάκια, Καρὲς καὶ Ὁρθοῦνι
τοῦ Δήμου Λάκκων Κυδωνίας κεῖνται τὰ ἀκόλουθα
ἀκίνητα κτήματα ἡμῶν ἡμερᾶ καὶ ἄγρια ἐκτάσεως
ἐν συνόλῳ κοιλῶν ἑκατὸν εἴκοσι περίπου ἄξιας δὲ
δραχμῶν δύο ἡμισυ χιλιάδων ἦτοι: 1) Ἐν τῇ θέσει
«Μακρὸς Λαγκὸς» ἐκτάσεως 10 περίπου κοιλῶν πε-
ριλαμβάνων καὶ ἓνα οἰκίσκον καὶ συνορευόμενος μὲ
κτήματα κληρονόμων Ἰωάννου καὶ Στολιανοῦ Μου-
ζουράκη κλπ. (ἀναφέρονται κτήματα εἰς 8 διαφοροὺς
θέσεις.)

Ἐπειδὴ ἡ ἐναγομένη κοινότης ἄνευ οὐδενὸς νο-
μίμου λόγου ἀξιοῖ δικαίωμα δουλείας, ἐλάσεως θρεμ-
μάτων, ἦτοι διὰ τῶν φυσικῶν αὐτῆς προσώπων νὰ
βύσκη τὰ ποίμνια τῶν μελῶν αὐτῆς ἦτοι αἰγοπρό-
βατα ἐπὶ τῶν ἄνω κτημάτων μας νὰ ποτίζῃ τὰ αὐτὰ
ποίμνια ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἐν τοῖς αὐτοῖς κτήμασι

κειμένων φρεάτων μας (πηγαδιών) και να ελαύνη (όδηγη) δια τών αὐτῶν κτημάτων μας τὰ αἰγοπρόβατα τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν φυσικῶν προσώπων— ὅπερ δικαίωμα ἡμεῖς ἀρνούμεθα και ἀποκρούομεν κατηγορηματικῶς— οὕτω δὲ κατὰ τὸν Μάϊον μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1910 ἡ ἐναγομένη κοινότης δια πολλῶν τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν φυσικῶν προσώπων πρὸς ἄσκησιν τοῦ τοιούτου ἀνυπάρχτου δικαιώματός της ὠδήγησε τὰ ποίμνια αὐτῶν εἰς τὰς ἄνω ἡμέρους και ἀγρίας γαίας μας και ἐβόσκησαν τὰ αἰγοπρόβατα αὐτῶν οἱ διάφοροι αὐτῆς κάτοικοι, ἐπότισαν ταῦτα ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἐν αὐταῖς φρεάτων μας, προσέβησαν δὲ και εἰς πυρπολήσεις τῶν ἐν αὐταῖς οἰκιῶν μας και ἄλλας κολασίμους ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου πράξεις, δια τῆς ἐνεργείας δὲ ταύτης τῆς ἀντιδίκου γινομένης δια πολλῶν τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν φυσικῶν προσώπων διετάραξεν αὕτη τὴν ἐπὶ τῶν γαιῶν πας τούτων ἀνενόχλητον νομὴν και κατοχὴν μας ἦν ἀσχοῦμεν ὡς ἀληθεῖς κύριοι και ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ προσωπικῆς ἢ πραγματικῆς δουλείας οἰασδήποτε πρὸ τεσσαράκοντα και πλέον ἐτῶν και ἦν οἱ δικαιοπάροχοί μας ἐξήσκουν ἐπίσης πρὸ ἐξήκοντα και πλέον ἐτῶν, ὡς ἀληθεῖς και οὔτοι κύριοι και οὕτω φθάνομεν εἰς κατάστασιν τοιαύτην λειτουργοῦσαν οὕτω πρὸ ἀμνημονεύτου. Ἐπειδὴ δια τῶν πράξεων της τούτων ἡ ἀντιδίκος, ἐνεργουμένων, ὡς εἴρηται, δια τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν φυσικῶν προσώπων, παρενοχλεῖ ἡμᾶς ἐνασκοῦντας τὴν ἀνενόχλητον νομὴν και κατοχὴν μας ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἱστορικῷ τῆσδε ἀναφερομένων γαιῶν μας, ἦν δικαι-

οόμεθα νὰ ἀσκῶμεν ὡς ἀληθεῖς κύριοι καὶ ἐφ' ὅσον δὲ ἡμεῖς δὲν ἀναγνωρίζομεν οὐδὲν τοιοῦτον δικαίωμα εἰς τὴν ἀντίδικον παρανόμως ἐνεργοῦσαν τοιαύτας προῖξεις δέον ν' ἀναγνωρισθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου σας ἢ ἐπὶ τῶν κτημάτων μας τούτων πλήρη; καὶ ἀπεριόριστος ἀσκησις τῆς νομῆς καὶ κατοχῆς μας ἥτις ἀρμόζει εἰς πάντα τέλειον καὶ ἀπύλυτον κύριον κτήματός τινος. Ἐπειδὴ ἡ παρούσα μας εἶναι νόμιμος καὶ βásiμος. Διὰ ταῦτα καὶ μὲ τὴν ρητὴν ἐπιφύλλαξιν πανρὸς ἐτέρου οἰουδήποτε δικαίωματος μας. Αἰτούμεθα τὴν παραδοχὴν τῆς παρούσης μας. Ἐπὶ τῷ λέξει. Νὰ ἀναγνωρισθῇ ἢ ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων μας κυριότης ἡμῶν—ἐλευθέρᾳ παντὸς περιορισμοῦ καὶ πάσης οἰαοδήποτε δουλείας προσωπικῆς ἢ πραγματικῆς ἐκ μέρους τῆς ἀντιδίκου Κοινοτήτος Λίκων. Νὰ διαταχθῇ ἢ εἰς τὴν ἀνενόχλητον νομὴν καὶ κατοχὴν μας ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἱστορικῷ τῆς παρούσης ἀναφερομένων καὶ περιγραφομένων κτημάτων διατήρησις ἡμῶν κοινῶς ἀδαιρέτως καὶ ἀδιανεμήτως καὶ κατὰ τὴν ἐκτεθεῖσαν ἀναλογίαν. Ν' ἀπαγορευθῇ τῇ ἐναγομένῃ κοινότητι πᾶσα ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων μας προῖξις οἷας δῆποτε παρενοχλήσεως ἢ διαταράξεως τῆς εἰς αὐτὰ νομῆς καὶ κατοχῆς μας ἐπὶ ποινῇ προστίμου δραχμῶν 1000 πρὸς ὄφελός μας διὰ πᾶσαν οἰανδήποτε μετὰ τὴν τελεσιδικίαν τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως ἐνεργηθησομένην ἐν αὐταῖς προῖξιν διαταράξεως ἢ παρενοχλήσεως. Νὰ κηρυχθῇ προσωρινῶς ἐκτελεστὴ ἢ ἐκδοθησομένη ἀπόφασις καὶ Νὰ καταδικασθῇ ἢ ἀντίδικος εἰς τὰ ἔξοδα καὶ τέλη καὶ τὴν δι-

κηγορικήν ἀμοιβήν κυρίαν καὶ πρόσθετον.»

Ἐπὶ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς τὸ δικαστήριον τοῦτο δικάσαν ἐξέδoto τὴν ὑπ' ἀριθ. 850 τοῦ 1911 προδικαστικὴν ἀπόφασίν του, δι' ἧς καὶ διὰ τὰς ἐν αὐτῇ ἀναφερομένας σκέψεις. Ὑπεχρέωσε τοὺς μὲν ἐνάγοντας ν' ἀποδείξωσι διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ διὰ μαρτύρων ὅτι τὰ ἐν τῇ ἀγωγῇ περιγραφόμενα ἐπίδικα κτήματα ἀνήκουσιν αὐτοῖς κατὰ πλήρη καὶ ἀπεριορίστον κυριότητα ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ προσωπικῆς ἢ πραγματικῆς ἐπ' αὐτῶν δουλείας, ὅτι ἀπέκτησαν τὴν κυριότητα καθ' ὃν τρόπον ἀναφέρουσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ των κατέχοντες καὶ νεμόμενοι αὐτά, αὐτοὶ καὶ οἱ δικαιολάροχοί των πρὸ 40 καὶ πλέον ἐτῶν καὶ ὅτι οἱ δικαιολάροχοί των ἀπέκτησαν τὴν κυριότητα τῶν ἐπιδίκων ἐκ κληρονομίας τοῦ Παπαῦ Σταματίου Μπασιαδάκη, ὅστις ἦτο κύριος καὶ κάτοχος αὐτῶν πρὸ 60 καὶ πλέον ἐτῶν β'.) Ὅτι ἡ ἐναγομένη διὰ πολλῶν τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν φυσικῶν προσώπων κατὰ τὸν Μάϊον μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1910 βόσκει τὰ ποίμνια τῶν μελῶν της ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων ποτίζει αὐτὰ ἐκ τοῦ ὕδατος τῶν ἐν αὐτοῖς φρεάτων, καὶ ὁδηγεῖ δι' αὐτῶν τὰ αἰγοπρόβατά των διαταράσσουσα οὕτω τὴν ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων νομὴν των (τῶν ἐναγόντων), Τὴν δὲ ἐναγομένην ν' ἀποδείξῃ διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ διὰ μαρτύρων ὅτι εἰσάγει καὶ βόσκει εἰς τὰ ἐπίδικα τὰ ποίμνιά της διανοίᾳ κυρίου καὶ καλῇ τῇ πίστει θεωροῦσα αὐτὰ ὡς ἴδια συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως πρὸ ἀμνημονεύτου, πλὴν τοῦ δικαιώματος τοῦ σπείρειν καὶ θερίζειν δημητριακὰ ἐπὶ τῶν καλλιεργησίμων τῶν ἐπιδίκων

ἀνήκοντος τοῖς ἐνάγονσι καὶ ὥρισε προθεσμίαν πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων καὶ ἀνταποδείξεων τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς νομίμου κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ β'.) Ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθμ. 198 τοῦ 1913 ἀπόφασις τοῦ Προέδρου τῶν ἐν Χανίοις Πρωτοδικῶν—συνεδρία τῆς ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου 1913 αἰτήσεως τῆς Κοινότητος Λάκκων κατὰ τῶν ἐναγόντων—δι' ἧς παρετάθη ἡ προθεσμία πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων τῆς εἰρημένης ὑπ' ἀριθμ. 850 (1911) ἀποφάσεως ἀπὸ τρεῖς μῆνας ἀπὸ 30 Δεκεμβρίου 1913.

Μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν διὰ τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως διαταχθεισῶν ἀποδείξεων εἰσήχθη καὶ αὐτῆς ἡ προκειμένη ὑπόθεσις ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου πρὸς περαιτέρω μετ' ἀπόδειξιν συζήτησιν κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ τῆς παρουσίας μνημονευομένην συνεδρίασιν καθ' ἣν κλπ.

Διελθὼν τὴν Δικογραφίαν καὶ σκεφθὼν κατὰ τὸν Νόμον.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων ἐν συνόλῳ ἐκτιμωμένων προκύπτει ὅτι τὰ ἐπίδικα κτήματα προωρίσθησαν ἔκπλαλαι πρὸς βοσκὴν τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος Λάκκων συνεπῶς ἀνιόντων εἰς τὰς κατὰ τὸ ἄρθρ. 97 τοῦ περὶ γαιῶν Ὀθωμανικοῦ νόμου ἐγκαταλελειμμένας (ἔραζι μετρουκὲ) ὧν ἡ μὲν κυριότης ἀνήκειν εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν δηϊόσιον τὸ δὲ δικαίωμα βοσκῆς εἰς τοὺς κατοίκους μινον τοῦ χωρίου εἰς ὃ ἦτο προωρισμένη.

Ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἄρθρ. 99§2 καὶ 102 τοῦ αὐτοῦ

νόμοι· καὶ ἄρ. 1675 Ὁθ.ομ. Ἀστ. Κώδικος αἱ γαῖαι αὗται δὲν ἀγοράζονται οὐδὲ πωλοῦνται οὐδ' εἰς παραγραφὴν τινα ὑπόκεινται οὐδ' εἰς τὴν τοῦ ἀμνημονεύτου χρόνου, συνεπῶς ἰσχύοντος τοῦ Ὀθωμανικοῦ ἀστικοῦ δικαίου τὸ δικαίωμα τῆς τε Κοινότητος καὶ τοῦ Δημοσίου εἰς οὐδεμίαν παραγραφὴν ἠδύνατο γὰρ ὑποκύψῃ οὐδ' εἰς χρησικτησίαν οὐσαν ἄγνωστον ἐν τῷ Ὀθωμανικῷ δικαίῳ, ὅθεν ἀπορριπίεος ὁ τῶν ἐναγόντων ἰσχυρισμὸς ὅτι κατέστησαν κύριοι διὰ χρησικτησίας ἐρ' ὅσον ἴσχυε τὸ δικαίωμα τοῦτο.

Ἐπειδὴ κηρυχθεῖσης κατὰ τὸ ἔτος 1899 τῆς νήσου Κρήτης εἰς αὐτόνομον πολιτείαν τὰ εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν δημόσιον ἀνήκοντα δικαιώματα ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τῆς Νήσου περιῆλθον αὐτοδικαίως εἰς τὴν Κρητικὴν Πολιτείαν, συνεπῶς καὶ τὸ μνησθὲν δικαίωμα τῆς κυριότητος ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων ἀκινήτων, χωρὶς ἐντεῦθεν νὰ μειωθῇ τὸ κατὰ τὸ ἄρ. 97 τοῦ περὶ γαιῶν νόμου, ἰσχύοντος ἔτι τότε, δικαίωμα τῆς Κοινότητος τοῦ βόσκειν.

Ἐπειδὴ τὸ ἐκ τοῦ ἄρ. 97 τοῦ περὶ γαιῶν νόμου ἐμπράγατον δικαίωμα τοῦ βόσκειν προσιδιάζει πρὸς τὴν, κατὰ τὸν νεώτερον ἀστικὸν κώδικα, ἐμπράγατον δουλείαν τοῦ βόσκειν, ἣτις κατὰ τὸ ἄρ. 395 εἶναι διαλείπουσα, κατὰ δὲ τὸ ἄρ. 399 δὲν παραβλάπτονται αἱ μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κώδικος κεκτημένα διαλείπουσαι δουλείαι, ὅθεν ἐξακολουθεῖ ἰσχύον τὸ τῆς Κοινότητος δικαίωμα τοῦ βόσκειν τὰ ποίμνια αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων.

Ἐπειδὴ τὸ περιεχόμενον καὶ ἡ προστασία τοῦ

ἐμπραγμάτου δικαιώματος κατὰ τὸν νεώτερον κρίνεται νόμον, ὅθεν ἡ Κοινότης δὲν δύναται νὰ ἀξιώσῃ μείζω δικαιώματα τῶν παρεχομένων αὐτῇ ἐκ τῶν σχετικῶν περὶ δουλειῶν διατιζέων τοῦ Κρ. Ἀστικοῦ Κώδικος.

Ἀπειδὴ ἐν τῷ δικαιώματι τοῦ βόσκειν ἐνυπάρχει καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ποτίζειν καὶ ἐλαύνειν, ἀλλ' ἐνασκούμενα δεόντως καὶ κατὰ τὸν ἡπιώτερον τρόπον.

Δ Ι Α Τ Α Υ Τ Α

Ἀπορρίπτον πάντα ἐναντίον ταῖς αἰτιολίαις ἰσχυρισμὸν τῶν διαδίκων.

Ἀπορρίπτει τὴν ἀπὸ 30 Μαρτίου 1911 ἀγωγὴν τῶν ἐναγόντων κατὰ τῆς ἐναγομένης Κοινότητος Λάκκων.

Διατάσσει τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἐκ δραχ. 10 παραβόλου τοῖς ἐνάγουσι καταδικάζει αὐτοὺς εἰς τὰ δικαστικά ἐξοδα μετριαζόμενα εἰς δραχμὰς ἐξήκοντα (60), εἰς τὴν ἀμοιβὴν τῶν δικηγόρων τῆς ἐναγομένης ἐκ δραχμῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα (180) καὶ εἰς τὰ τέλη τῆς σημάτων.

Ἐκρίθη καὶ ἀπεφασίσθη ἐν Χανίοις τῇ 7ῃ Φεβρουαρίου 1915 καὶ ἐδημοσιεύθη τῇ 9ῃ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους.

Ὁ Προεδρεύων
Θ. Θανόπουλος

Ὁ Γραμματεὺς
Γ. Β. Ξενάκης

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν Χανίοις τῇ 15ῃ Φεβρουαρίου 1915

Ὁ Γραμματεὺς
Σ. Σπυριδάκης

ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΛΗΡΗ ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Α') ΒΕΡΑΤΙΟΝ ΤΟΥ 1798

Καλὸν ὑπάρχει ἔθος αὐτοκρατορικὸν ἵνα δι' εὐεργεσιῶν καὶ γενναιοδωριῶν Μου ἐν τιμῇ καὶ σεβασμῷ ἐξακολουθῶσι διατελοῦντες ὅσοι μὲν ἐκ τῆς χορείας τῶν φρουράρχων ἔχουσι ἀξιωθῆ τιμῆς καὶ δόξης, ὅσοι δὲ ἐκ τῶν φυλάκων τῆς χώρας προστασίας καὶ φιλοφρονήσεως.

Τούτου ἕνεκα, ἐπειδὴ ὁ τέως σὺλικὸς ὑπηρέτης Χαφῆς Μεχμέτ, ὅστις διετέλει Ἀρχηγὸς τῶν φυλάκων τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ φρουρίου Χανίων ἐπ' ἀντιμισθίᾳ τοῦ ἐξ 28233 πλὴν 8462 τῶ δημοσίῳ τελουμένων, ἦτοι 19771 ἄσπρων τιμαρίου τῶν ἐν τῷ τμήματι καὶ τῷ δήμῳ Χανίων κειμένων χωρίων Μαλάξας καὶ Λίκων μετὰ τοῦ Ὁμολοῦ καὶ λοιπῶν ἐτελεύτησεν ἄτεκνος καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀδέσποτα ἔμειναν τὸ ἐν λόγῳ τιμᾶριον καὶ ἡ ἀρχηγία φυλάκων ὁ ἐκ τῶν περυνουστάτων Βεζυρῶν Μου Χατζῆ Μεχμέτ Χακῆς Πασᾶς, Διοικητῆς νῦν τοῦ Ἐγιαλείου Κρήτης καὶ φρούραρχος Ἡρακλείου (οὗ ἐπαυξῆσαι ὁ ὑψιστος τὸ κλέος!) παραχωρήσας τὸ τιμᾶριον τοῦτο καὶ τὴν Ἀρχηγίαν τῇ 11ῃ Δεκεμβριᾶ—Ἐββελ 1214 εἰς τὸν κομιστὴν τοῦ παρόντος Αὐτοκρατορικοῦ φιομανίου Ἀβδούλ—Ἀζίζ τὸ γένος Ἰβραήμ, ἄνδρα ἀξιωματικὸν παράδειγμα παρέχοντα ἑαυτὸν τοῖς ἴσοις καὶ ὁμοτίμοις ἀνέφερε τὸ παῖγμα συμφώνως πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Κτηματολογίου τῆς Νήσου Κρήτης ἐκδοθὲν ἑνσφράγιστον ἔγγραφον.

Διὸ ἐγένετο Αὐτοκρατορικὸς Μου ὀρισμὸς κελεύων

ὅπως ἐκδοθῆ περὶ αὐτῶν τεσκερῆς μετὰ τὴν συνφιδά τῷ πρὸς τοῦτο ἐκδοθέντι Αὐτοκρατορικῷ χαττίφ ἐκδοσιν τῆς ἐμῆς ὑπὸ χρονολογίαν 9 Δξεμαξιέλ—᾽Αχιρ 1214 ὑψηλῆς ἀποφάσεως περὶ παραχωρήσεως αὐτῶν ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ νὰ καταβάλλῃ ὁ εἰρημένος ᾽Αβδούλ—᾽Αζίζ εἰς τὴν νῆσον Κρήτην τὰ ὡς ἀνωτέρω 8462 ἄσπρα καὶ νὰ ἐκτελῆ αὐτοπροσώπως τὴν ἀναγκαιούσαν αὐτῷ ὑπηρεσίαν.

Παραχωροῦντες λοιτὸν εἰς τὸν ἀνωτέρω ᾽Αβδούλ—᾽Αζίζ, τὸ γένος Ἰβραήμ καθ' ὃν εἴρηται τὸ ὄρον τὸ ἐν λόγῳ τιμάριον καὶ τὴν ᾽Αρχηγίαν τῶν φυλάκων νῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ φρουρίου Χανίων ἐπὶ ἀντιμισθία 19871 ἄσπρα ἦτοι:

Διὰ μὲν τὴν Μαλάξαν ἄσπρα 16563

διὰ δὲ τοὺς Λάκκους μετὰ τοῦ ᾽Ομαλοῦ

11670

πλὴν 3208

φύρων τοῦ δημοσίου 8462

19771

᾽Ορίζομεν ὅπως τοῦ λοι τοῦ κατέχη καὶ διαχειρίζεται οὗτος τὸ τιμάριον τοῦτο ἐκτελῶν ἀνελλιπῶς τὰ καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ᾽Αρχηγοῦ τῶν φυλάκων τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ φρουρίου Χανίων καὶ καθιστῶν σεβαστὸν τότε τιμάριον καὶ τὴν ᾽Αρχηγίαν ταύτην. Οἱ δὲ στρατιῶται τῆς φρουρᾶς ταύτης ἀναγνωρίζοντες τοῦτον ὡς ἀρχηγόν των εἰς αὐτὸν ν' ἀναφέρωνται ὡςάκις πρόκειται περὶ ὑποθέσεων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ᾽Αρχηγίας ταύτης ἀναγομένων ὡς καὶ ὁ λαὸς τῆς περιφερείας τοῦ τιμαρίου αὐτοῦ, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τις πρὸς τὸ τιμάριον τοῦτο σχετι-

ζομένας ὑποθέσεις των χωρὶς παρ' οὐδενὸς ἀπολύτως
κατ' οὐδένα τρόπον καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ παρεμ-
βάλληται πρόσκομμα ἢ ἐνόχλησις καὶ χωρὶς νὰ γίνη-
ται ἐπέμβασις ἢ ἀντίρρησις εἰς τοῦτο οὕτω λοιπὸν
νὰ ἐξεύρωσι καὶ νὰ ἔχωσι πίστιν πεποίθησιν καὶ ὑπα-
κοήν εἰς τὸ ἱερὸν ἔβλημα,

Ἰ. Αριθμ. Μεταφ. 2944

Ἰ. Ὅ,τι ἀκριβῆς μετάφρασις

Ἰ. Ἀν Χανίσις τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1907

Ἰ. Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κεντρικοῦ Μεταφρ. Γραφείου

Ἰ. Ἄβρ. Δευκόχειρ

(Τ. Σ.) ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΟΥ ΚΡΗΤΗΣ
Χ. ΟΣΜΑΝ ΠΑΣΑ

*Πρὸς τὸν Σοφολογιώτατον Καδὴν Χανίων
πρὸς τὸν νομομαθέστατον Μουφτὴν Χανίων καὶ
πρὸς τὸν ἐνδοξώτατον καὶ ἐντιμότατον Ἄγαν
τῶν Γιαντισάρων.*

Ἰ. Ἐστω ὑμῖν γνωστὸν ὅτι ἐξετασθέντων προση-
κόντως τῶν κατόχων τοῦ ἐν τῷ παρόντι Ἰλαμῖφ
μνημονευομένου τιμαρίου καὶ μουκατᾶ ὡς καὶ τῶν
σουπασίδων, τῶν γεροντοτέρων μουσουλμάνων κα-
τοίκων, τῶν προκρίτων, καὶ τῶν καπετανέων τῶν
χωρίων, ἵνα ἐξακριβωθῶσιν ἐν πνεύματι δικαιοσύ-
νης τὰ ἀφορῶντα τοὺς περὶ ὧν πρόκειται διαφιλο-
νεικουμένου; ἀγροὺς καὶ Ἰντριάδας, ἀνακαλυφθῆ δὲ
εἰς τίνας πράγματι ἀνήκει τὸ δίκαιον κατὰ τε τὸ
ἱερὸν δίκαιον καὶ κατὰ τρόπον ἀποκλείοντα τὴν
ἀδίκιαν καὶ τὴν προστασίαν εἰς τοὺς διαδίκους, οὐ
μόνον ἀπεδείχθη ἐκ τῶν καταθέσεων ἀνθρώπων εἰ-

δημόνων καὶ γερόντων ὅτι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος γαῖαι φορολογουῦνται ἀπὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα ἄνευ φιλονεικίας ὑπὸ τοῦ προλεχθέντος τιμαρίου ἀλλὰ καὶ πλείστοι ἐκ Σελύνου ἀμερόληπτοι Μουσουλμάνοι καὶ ριγιάδες ἐμαρτύρησαν ἡμῖν ἀφιλοκερδῶς καὶ ἐδύλασαν ὅτι τὸ ρηθὲν τιμᾶριον ἔχει καθωρισμένα σύνορα ἀπὸ τὸ «Καθάριο Σελί» μέχρι τῆς Στέρνας «Χατζηαλίνας» ἀπὸ τὸ «Δουάρι» μέχρι τῆς «Μαραθοκεφαλᾶς» ἀπὸ τῆς «Μελίσσης τὰ Χαροίκια» μέχρι τῆς οἰκίας «Μοιτζουδιᾶς» ἀπὸ τὸ «Φλωνικῆτα» μέχρι τοῦ «Σιδεροπόρι» καὶ κατὰ μῆκος τοῦ δρόμου μέχρι τοῦ «Γουρουνοσέλι» καὶ ἐκεῖθεν μέχρι τοῦ «Μαύρου Κορμοῦ» ἀνερχόμενα δὲ εἰς τὴν «Κεφάλαν» μέχρι τοῦ «Ἁγίου Θεοδώρου».

Ἐξάγεται λοιπὸν ἐκ τούτων ὅτι αἱ περὶ οὗ πρόκειται γαῖαι κεῖνται κατὰ τε τὸ ἴσον δίκαιον καὶ κατὰ τὸν νόμον ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ εἰρημένου τιμαρίου. Ὡστε οὐδεμία οὐδαμόθεν πρέπει νὰ γίνηται ἀντίρροσις καὶ ἐπέμβασις εἰς αὐτὴς ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ δικαίου.

Ἐπομένως ἵνα φορολογῶνται αἱ γαῖαι αὗται με ὄντινα τρόπον ἐφορολογῶντο καὶ κτερίζοντο ἀπὸ ὀγδοηκονταετίας καὶ ἵνα μὴ λαμβάνη χώραν ἐπέμβασις ἀπὸ κανὲν μέρος, ἐκδίδεται τὸ παρὸν διάταγμα ἡμῶν ἐκ τοῦ Διβανίου τοῦ Ἐγιαλειοῦ Ἡρακλείου, Χανίων καὶ Ρεθύμνης καὶ χορηγεῖται εἰς τὸν Ἐνδοξότατον Ἀβδουλ—Ἀζίζ βέην κάτοχον τοῦ προμνησθέντος τιμαρίου καὶ ἀρχηγὸν τῶν ἐθελοντῶν τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς Χανίων.

Ὅθεν αἱ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀναφυη-

σόμεναι ἐν τῷ μέλλοντι ἔριδες πρέπει νὰ ἐμποδίζωνται ὡς ἀντιβαίνουσαι εἰς τὸ ἱερὸν δίκαιον, γὰ ἐκτελεῖται δὲ τὸ παρὸν διάταγμα ἡμῶν καὶ οὐδεμίαν ἐνεργεῖται πρᾶξις ἐναντίον.

Τῆ 1 Δζεμαζιέλ—Ἐββέλ 7228

(Ἐπογραφή δυσανάγνωστος)

*

Ἐξοχότατε

Συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴν διαταγὴν τῆς Ἐπιμελείας τοῦ διορισθέντος ὑπ' Αὐτῆς Μεχμέτ ἐφ' αἱ περὶ τοῦ μνημονευομένου κατωτέρω διαφιλονεικούμενου μέρους καταθέσεις καὶ πληροφορίαι τῶν εἰδημόνων καὶ ὑποβληθῶσιν αὐτῇ, μετέβημεν ἐν συνουδίᾳ τοῦ Χρέη Μουφτῆ ἐκτελοῦντος νῦν Ἐφένδη καὶ ἄλλων τινῶν γνωστῶν προσώπων εἰς τὸ ρηθὲν μέρος, κείμενον ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου Καράνου τοῦ δήμου τῆς πόλεως Χανίων καὶ συνεκροτήσαμεν Ἱεροδικαστικὸν Συναβούλιον ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τινῶν Μουσουλμάνων καὶ ραγιαδῶν.

Ἐυφρανισθέντες ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τούτου οἱ Ἀχμέτ Νουρῆ Βέης, Χαλήλης καὶ Ἰσμαήλης κάτοχοι τοῦ εἰς τὴν πόλιν ὑπαγομένου μουκατᾶ Σέμπρονας καὶ τῶν προσοχημάτων αὐτοῦ Πρασές, Σκίδια, Χωστῆ, Ὁρθοῦνι, Καρές, Καράνου καὶ Σκορδαλοῦ ἐποίησαντο τὴν ἐξῆς κατάθεσιν, παρόντος καὶ τοῦ Ἀβδουλ—Ἀζίζ. Βέη, ἀρχηγοῦ τῶν ἐθελοντῶν τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς Χανίων καὶ κατόχου τοῦ ἐν τῷ προλεχθέντι Δήμῳ τμηαρίου Μαλάξας καὶ

τῶν προσαρτημάτων αὐτοῦ Λόκκοι καὶ Ὀμαλός.

Τὰ χωράφια καὶ αἱ ἀγριάδες αἱ εὗρισκόμεναι εἰς πολυαριθμούς τοποθεσίας, ὧν τὰ σύνορα ἀφικνοῦνται μέχρι τοῦ «Βαθὺ Σελι» τῆς «Ξυναγλάδας» καὶ τῆς Ρουσα-Κορφῆς καὶ μέχρι τῆς «Νερατζιάς Μεστολόκκο» τῆς «Βασιλειο-Κορφῆς» τοῦ ρεύματος τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ «Γουρουνοπέλι» ἀνήκουν εἰς τὸν εἰρημένον Μουκατὰν καὶ μέχρι πρὸ 80-90 ἐτῶν ἀπὸ σήμερον εὗρισκόμεναι ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν κυρίων τοῦ μουκατὰ τοῦτον ἐρορολογοῦντο ὑπ' αὐτῶν. Καὶ μάλιστα τὴν δεκάτην αὐτῶν εἰσέπραττεν ὁ ἐκμισθωτὴς Μεχμέτ ἀγᾶς, ἀρχηγὸς τότε τῶν φοροτηγίδων. Οἱ κύριοι τοῦ μουκατὰ τούτου διαμένοντες ἐνίοτε ἐν Κων)πόλει ἐλάμβανον τὴν δεκάτην αὐτῶ ἐκμισθώνοντες εἰς τρίτους. Ὅτε δὲ ἐτελεύτησαν οὗτοι ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, κατέστη ἀκατόρθωτον νὰ ἐνεργηθῇ ἢ εἰς τρίτους παραχώρησις καὶ τακτοποίησις αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ εὗρέθη ὁ μουκατὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ τὴν μίσθωσιν τοῦ Μεχμέτ Βέη κατόχου τοῦ προλεχθέντος τιμαρίου οὗτος ἐλάμβανε τὴν δεκάτην καὶ τοῦ μέρους τούτου ὡς ἐνοικιαστὴς καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐνωθὲν αὐτὸ μὲ τὸ τιμᾶριον αὐθαιρέτως κρατεῖται καὶ φορολογεῖται τὴν σήμερον.

Πρὸς τοίτοις ἔξιστασθέντες κατ' ἀντιμωλίαν οἱ Χασὰν μὲν Νουσταφᾶς καὶ Μεχμέτ μὲν Ἀλῆς γέροντες μουσουλμάνοι, καθὼς καὶ οἱ Δημήτριος Ἰωάννης, ἔτερος Ἰωάννης καὶ Ἡλίας, γέροντες καὶ ἀσθενεῖς ῥαμίδες κατέθεσαν τὰ αὐτὰ τοῖς ἀνωτέσῳ, ὡς καὶ γέρον Ἀλῆς μὲν Ἀχμέτ κατ' ἀντιμωλίαν,

ώσαύτως ἐξετασθεῖς, μὴ προσδιορίσας ὅμως τὰ σύνορα, δηλώσας δὲ ὅτι τὸ ἐν λόγῳ μέρος ἐφορολογεῖτο ὑπὸ τοῦ μουκατᾶ τούτου.

Ὁ δὲ εἰρημένος Ἀβδούλ—Ἀζίζ Βέης κατέθεσεν εἰς ἀπάντησιν ὅτι αἱ θέσεις καὶ αἱ τοποθεσίαι αἱ περιωρισμέναι μὲ ὁροθέσια ἀποτελοῦσι μέρος τῶν γαιῶν τοῦ ρηθέντος τιμαρίου του καὶ ὅτι μάλιστα εἶχον καταληφθῆ καὶ ἐφορολογοῦντο αὐταὶ ἄνευ φιλονικίας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν προκατάχων του.

Ἰδίως δὲ ὁ Πλίζιος τοῦ Σεφινῆ ἄγων κατὰ τὸ λέγειν αὐτοῦ, τὸ ἑκατοστὸν δέκατον εἰς τῆς ἡλικίας του κατέθεσεν ὅτι εἶχον καταλάβει καὶ ἐφορολόγουν αὐτὰς ἀπὸ ἐτῶν ἐννεμήκοντα καὶ ἐπέκεινα ὁ Ἰσαοὺς Βέης καὶ μετὰ ταῦτα ὁ Δελῆ Βέης, ὁ Χαλήλ Βέης, ὁ Ἀλῆ Βέης καὶ ὁ Μεχμέτ Βέης. Ὁ δὲ Χ Χουσεῖν Βέης ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Δελῆ Βέη. Ὁ δὲ Ἀλῆς τὸ γένος Χ Χασάν, ἀπὸ τῆς τοῦ Χαλήλ Βέη, ὁ δὲ Ἰωάννης ὅτι κατέλαβον ταύτας ὁ Ἀλῆς Βέης, ὁ Μεχμέτ Βέης καὶ ὁ παρὼν οὗτος Ἀβδούλ Ἀζίζ Βέης. Ὁ δ' ἕτερος Ἰωάννης, τὸ γένος Στεφανῆ ὅτι εἶχον καταληφθῆ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀλῆ Βέη. Ὁ δὲ Μανώλης ὅτι ἀπὸ τῆς τοῦ Χαλήλ Βέη καὶ τέλος ὁ Χ Κασήμης ἀπὸ τῆς τοῦ Ἀλῆ βέη.

Τὰς καταθέσεις καὶ πληροφορίας λοιπὸν ταύτας τῶν διαδίκων ὑποβάλλων εὐσέβαστως εἰς τὸ Διβάριον Κρήτης καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἔξοχότητα διατελῶ εὐπειθέστατος.

Τῆ 23 Δεκεμβρίου—Ἀχῆρ 1228

Ὁ εὐχέτης Αὐτῆς καὶ Ἱεροδίκης Χανίων
Σεῖχζαδὲ Μεχμέτ Ἐτσάδ

Ἀριθμ. μεταφρ. 2945

Ὅτι ἀκριβὲς μετάφρασις

Ἐν Χανίοις τῆ 31 8)βρίου 1901

Ὁ Διευθυντῆς τοῦ Κεντρ. Μεταφρατικῶ Γραφείου
Ἄβρ. Λευκόχειρ

ΦΙΡΜΑΝΙΟΝ ΤΟΥ 1813

*Σοφολογιώτατε Ναϊπη Χανίων, μύστα
τῶν τοῦ Ἱεροῦ δικαίου, ἐπαυξήσαι ὁ
Κύριος τὴν σκφίαν σου!*

Ἐπειδὴ τῆ ἀφίξει τοῦ παρόντος Αὐτοκρατορι-
κοῦ Φερμανίου γενέσθω γνωστὸν ὅτι ὁ φρούραρχος
Ἡρακλείου Περινούστατος Βεζύρης Μου Χατζῆ Ὁ-
σμὰν Πασᾶς, οὗ διαιωνίσει ὁ ὕψιστος τὸ κλέος, ὑ-
πέβαλε δι' ἀναφορᾶς του ὅτι ὁ τοῖς ἴσοις καὶ ὁμο-
τίμοις ἀξιολίμητον παραδείγμα παρέχων ἑαυτὸν ὁ
βδούλ—Ἀζίζ, μὲν Ἰβραήμ, ἀξιωματικὸς ἐπὶ τῶν
φυλάκων τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ φρουρίου Χανίων,
ἔχων ὑπὸ τὴν κατοχὴν του ὡς τιμᾶριον δινάμει ὑψη-
λοῦ Βερατίου, 19771 ἄσπρα ἐκ τοῦ χωρίου Μαλά-
ξας καὶ λοιπῶν ἐν τῷ τμήματι καὶ τῷ δήμῳ Χανίων
ἠβουλήθη ὅπως, ἀφοῦ καταβάλη 8462 ἄσπρα, δια-
τεθειμένα ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ταμείου κατὰ τὸ Αὐ-
τοκρατορικὸν Κτηματολόγιον, καταλάβῃ ἐκ μέρους
τοῦ τιμαρίου αὐτοῦ τὸ ἐν τῷ Δήμῳ Χανίων κείμε-
νον καὶ εἰς τὸ τιμᾶριον του ὑπαγόμενον χωρίον Λάκ-
κοι καὶ Ὀμαλός, λαμβάνῃ δὲ τὸ προϊόν τοῦ κατὰ
ἑβδομον διανεμομένου φόρου τῶν ἀγρῶν καὶ ἐλαιο-
δένδρων ὡς καὶ τὸν κατ' ἀποκοπὴν φόρον τῶν ἀμ-
πελώνων καὶ κήπων τοῦ χωρίου τούτου, ὅτι ἐνῶ
δὲν ἔπρεπε νὰ γίνηται ἐπέμβασις καὶ ἀντίρροσις τις
εἰς τοῦτο οὐχ' ἦττον οἱ Ἀχμέτ, Νουρῆς, Χαλίλης,
καὶ Ἰσμαήλης κάτοχοι κατὰ δεσποτείαν τῶν ἐν τῷ
δήμῳ Χανίων κειμένων χωρίων Σέμπρωνας, Ξηρούς,

Σκίδια, Ἁγίου Κωνσταντίνου, Ὁρθοῦνι, Κάμπος, Καρανοσκαφιδάκια καὶ Σκορδαλοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐκ τῶν κτημάτων τοῦ Στέμματος μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὴν κατάληψιν τῶν χωρίων τούτων ἐπενεβησαν ἀνθαιρέτως καὶ κατὰ παράβασιν τοῦ Κτηματολογίου εἰς τὸ ρηθὲν χωρίον Λάκκοι καὶ Ὁμαλὸς ἐνῶ δὲ μετὰ τὴν γνομένην ἐπὶ τούτῳ διαδικασίαν ἐπετάγησαν οἱ κύριοι οὗτοι ὑπὸ τῆς Ἱεροδικαστικῆς Ἀρχῆς, γὰρ παύσωσιν ἐπιμαίνοντες εἰς τὸ ἐν λόγῳ χωρίον, ἐξακολουθοῦσιν ἐν τούτοις τὰς ἐπεμβάσεις καὶ διενέξεις αὐτῶν καὶ οὐ ἐπομένως πρὸς ἄρσιν καὶ κατάπαυσιν τῶν ἐπεμβάσεων καὶ διενέξεων τούτων δεόν γὰρ ἐκδοθῆ ὑψηλὸς Αὐτοκρατορικός Μουδρισμός.

Συνελεύει τούτου παραπεμφθείσης τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸν ἐνδοξότατον Ἐσσεΐδ—Ἀβδουραχίμ ἀρχιεοφύλακα τῶν ἀνακτόρων ἐγνωμοδότησεν οὗτος ὡς ἑξῆς:

Ἐξετασθέντος τοῦ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Αὐτοκρατορίας τηρουμένου ἡμερολογίου ὡς καὶ τοῦ συνοπτικοῦ τε καὶ ἀναλυτικοῦ κτηματολογίου, εὗρέθησαν γεγραμμένα μετὰ τὸν γραφικὸν χαρακτήρα τοῦ οἰκείου γραμματέως τάδε:

« Ἐν τῷ δήμῳ Χανίων χωρίον Λάκκοι καὶ Ὁμα-
» λὸς μετέχουσιν γῆς ἐνενήκοντα ὀκτὼ καὶ προσο-
» δοφόρα χωράφια ὑψηλὰ καὶ μελαῖα, ἀμπελώνες,
» ἐλαιόδενδρα, καρποφόρα δένδρα καὶ συκαμηνεαί,
» ἐν ὄλῳ ἄσπρα 11670. Ὁ δὲ ἀρχηγὸς τῶν φυλά-
» κων τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς Χανίων ἄσπρα 3308 πλή-
» ρη καὶ ὑπόλοιπον ἄσπρα 8462, ἀνήκοντα εἰς τὸ

» δημόσιον.»

Ἐν δὲ τῷ συνοπτικῷ κτηματολογίῳ ἀθροίζονται διὰ τοῦ αὐτοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος τοῦ γραμματεῶς μετὰ τοῦ εἰς τὸν αὐτὸν δῆμον ὑλαγομένου χωρίου Μαλάζας καὶ εὐρίσκεται ἡ ἑξῆς περίληψις:

«Τιμάριον ἀνηξὸν εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῶν φυλάκων τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς Χανίων, σὺν τοῖς ἄλλοις ἐν ὄλῳ ἄσπρα 19771.»

Ἡ περίληψις αὕτη εἶναι ἐπάνω ἀκριβῶς τοῦ Ἀβδουλ Ἀζίζ, μὲν Ἰβραήμ με βεράτιον.

Ἐν τῷ ἀναλυτικῷ κτηματολογίῳ εὐρηγται ὡς εὐ-
τως γεγραμμένα ἰδιαιτέρως καὶ τὰ ἑξῆς:

« Α΄.) Ἐν τῷ δήμῳ Χανίων, χωρίον Σέμπρω-
νας με ἕκτασιν γῆς πεντήκοντα ἑννέα. Κτῆμα τοῦ
Στέμματος. Καὶ προσοδοφόρα χωράφια ὑψηλὰ
καὶ μεσαῖα, ἀμπελώνες, ἐλαιόδενδρα, καρποφόρα
δένδρα καὶ σκαμινέαι, ἐν ὄλῳ ἄσπρα 17613.»

« Β΄.) Ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ χωρίον Ξηρούς με ἕ-
κτασιν γῆς τεσσαράκοντα ἑπτὰ. Κτῆμα τοῦ Στέμ-
ματος. Καὶ προσοδοφόρα χωράφια ὑψηλὰ καὶ με-
σαῖα, ἀμπελώνες, ἐλαιόδενδρα, καρποφόρα δένδρα
καὶ σκαμινέαι, ἐν ὄλῳ ἄσπρα 17613.»

« Β΄.) Ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ χωρίον Ξηρούς με
ἕκτασιν γῆς τεσσαράκοντα ἑπτὰ. Κτῆμα τοῦ Στέμ-
ματος. Καὶ προσοδοφόρα χωράφια ὑψηλὰ καὶ με-
σαῖα, ἀμπελώνες, ἐλαιόδενδρα, καὶ νεκρὰ γαῖα ἐν
ὄλῳ ἄσπρα 9387.»

« Γ΄.) Ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ, χωρίον Σκίδια Ἀγίου
Κωνσταντίνου με ἕκτασιν γῆς τοιάνκοντα ἑπτὰ.
Καὶ προσοδοφόρα χωράφια ὑψηλὰ καὶ μεσαῖα,

» ἀμπελώνες, ἐλαιόδενδρα, καρποφόρα δένδρα καὶ
» συκαμινέαι, ἐν ὄλῳ ἄσπρα 9803.»

« Δ'.) Ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ χωρίον Ὁρθοῦνι με ἑ-
» κτασιν γῆς ἐννεήκοντα ἑπτὰ. Κτῆμα τοῦ Στέμ-
» ματος. Καὶ προσοδοφόρα χωράφια ὑψηλὰ καὶ με-
» σαῖα ἀμπελώνες, ἐλαιόδενδρα, καρποφόρα δένδρα,
» συκαμινέαι καὶ νεκραὶ γαῖαι, ἐν ὄλῳ ἄσπρα 10196.»

» Ε'.) Ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ, χωρίον Κάμπος, με
» ἑκτασιν γῆς ἑκατὸν εἴκοσι καὶ ἑνός. Κτῆμα τοῦ
» Στέμματος. Καὶ προσοδοφόρα χωράφια ὑψηλὰ καὶ
» μεσαῖα ἐλαιόδενδρα καρποφόρα δένδρα καὶ νεκραὶ
» γαῖαι ἐν ὄλῳ ἄσπρα...22,890.»

« Ζ'.) Ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ χωρίον Καρανοσκα-
» φιδάκια με ἑκτασιν γῆς πεντήκοντα δύο. Κτῆμα
» τοῦ Στέμματος. Καὶ προσοδοφόρα χωράφια ὑψη-
» λὰ καὶ μεσαῖα, κῆποι, ἐλαιόδενδρα, καρποφόρα
» δένδρα, συκαμινέαι καὶ νεκραὶ γαῖαι, ἐν ὄλῳ ἄσπρα
» 5726.»

« Η'.) Ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ χωρίον Σκορδαλοῦ με
» ἑκτασιν γῆς τριήκοντα τεσσάρων. Κτῆμα τοῦ
» Στέμματος. Καὶ προσοδοφόρα χωράφια ὑψηλὰ καὶ
» μεσαῖα ἀμπελώνες, ἐλαιόδενδρα, καρποφόρα δέν-
» δρα καὶ νεκραὶ γαῖαι ἐν ὄλῳ ἄσπρα 6300 »

Ἐξάγεται λοιπὸν ἐκ τούτων ὅτι κατὰ τὸ Αὐτο-
κρατορικὸν κτηματολόγιον τὸ προῖόν τοῦ κατ' ἔβδο-
μον διανεμομένου φόρου τῶν ὑψηλῶν καὶ μεσαίων
χωραφίων καὶ τῶν ἐλαιοδένδρων ὡς καὶ ὁ κατ' ἀπο-
κοπὴν φόρος τῶν ἀμπελώνων, τῶν κήπων, τῶν καρ-
ποφόρων δένδρων καὶ τῶν συκαμινεῶν τοῦ χωρίου
Λάκκοι καὶ Ὁμαλὸς δέον νὰ εὐρίσκωνται ὑπὸ τὴν κα-

τοχὴν τοῦ Ἀβδούλ—Ἀζίζ, μὲν Ἰβραήμ, Ἀρχηγού τῶν φιλάκων τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ φρουρίου Χα-
νίων ἐπὶ τῷ ὄρει τοῦ νὰ πληρώνη οὗτος τὰ ὑπὲρ τοῦ
δημοσίου διατεθέντα 8462 ἄσπρα. Τὸ δὲ προῖόν τοῦ
κατ' ἔβδομον διανεμομένου φόρου τῶν ὑψηλῶν καὶ
μεσαίων χωραφίων καὶ τῶν ἐλαιοδένδρων, ὡς καὶ
ὁ κατ' ἀποκοπὴν φόρος τῶν ἀμπελώνων, τῶν κή-
πων, τῶν καρποφόρων δένδρων καὶ τῶν νεκρῶν γαι-
ῶν τῶν χωρίων Σέμπρωνας, Ξηρούς, Σκίδια Ἁγίου
Ἰων(τίνου) Ὁρθοῦνι Κάμπος, Καρανοσκαφιδάκια
καὶ σκορδαλοῦ ὑπὸ τὴν τῶν κατεχόντων ταῦτα ὡς
κτῆματὰ τοῦ Στέμματος.»

Ἐπειδὴ δὲ ἐκήρυξα ἐκτελεστὴν τὴν ἀνωτέρω γνω-
μοδοτήσιν, ὀφείλεις ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ παρόντος
ὑψηλοῦ φερμανίου Μου νὰ ἐνεργήσῃς συμφώνως
πρὸς τὸν ἐκδοθέντα ἐπὶ τούτῳ Αὐτοκρατορικόν Μου
ἄριστον, φροντίζων δὲ ὅπως τὸ χωρίον Λάκκοι καὶ
Ὀμαλὸς καταληφθῇ ὑπὸ τοῦ προμνησθέντος Ἀ-
βδούλ—Ἀζίζ ἐπὶ τῷ ὄρει τοῦ νὰ πληρώνη οὗτος τὰ
ὑπὲρ δημοσίου διατεθέντα 8462 ἄσπρα καὶ νὰ λαμ-
βάνῃ ὁ ἴδιος τὸ προῖόν τοῦ κατ' ἔβδομον διανεμο-
μένου φόρου τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν ἐλαιοδένδρων ὡς
καὶ τὸν κατ' ἀποκοπὴν φόρον τῶν ἀμπελώνων καὶ
τῶν κήπων αὐτοῦ, δυνάμει τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ
Κτηματολογίου καὶ τῆς ἀνωτέρω γνωμοδοτήσεως
τοῦ εἰρημένου ἀρχαιοφύλακος νὰ ἐμποδίζῃς τὰς κατὰ
παράβασιν τοῦ εἰρημένου Κτηματολογίου γινομένας
ἐπεμβάσεις καὶ ἀντιρρήσεις εἰς τὸ χωρίον Λάκκοι καὶ
Ὀμαλὸς ἐκ μέρους τῶν κατόχων τῶν προλεχθέντων
κτημάτων τοῦ Στέμματος, ν' ἀποκρούῃς πᾶσαν παρ'

οἰουδήποτε ἐνέργειαν τοῦ λοιποῦ, ἀντιβαίνουσιν εἰς τὸ Αὐτοκρατορικὸν Κτηματολόγιον καὶ εἰς τὸν Βασιλικὸν Μουδρισμὸν, νὰ προσπαθῆς δὲ ἵνα μὴ παρουσιασθῆ πλέον ἀνάγκη ἐκδοσεως νέου Αὐτοκρατορικοῦ Διατάγματος ἐπὶ τῆς προκιμένης ὑποθέσεως καὶ τέλος νὰ δώσῃς πίστιν εἰς τὸ ἱερὸν ἔμβλημα.

Ἐξεδόθη περὶ τὰ μέσα τοῦ ἱεροῦ μηνὸς Ραμαζανίου τοῦ χιλοστοῦ διακοσιοστοῦ εἰκοστοῦ ὀγδοῦ ἐτους τῆς Ἑγείρας

Ἀριθμ. μεταφρ. 2943

Ἄκριβῆς μετάφρασις

Ἐν Χανίοις τῇ 31 8)βρίου 1901

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κεντρ. Γεωγραφικοῦ Γραφίου

Ἄβρ. Δευκόχεις

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

1— ΕΡΩΤΗΣΙΣ

Ἐν ἐν τῇ γῆ τοῦ Σπαχῆ (Γ) ἡ ὁποία εἶναι ἐκ τῶν χωρίων τοῦ Σπαχῆ (Α) ἔχει ὁ (Β) ἀγρὸν χωρητικότητος μουζουρίων τινῶν καὶ ἐὰν διὰ τὸν λόγον τοῦτον περιφέρῃ καὶ βύσκη οὗτος τὰ πολυάριθμα πρόβατά του ἐν τῇ γῆ τοῦ Σπαχῆ (Γ) χωρὶς νὰ ἔχῃ δικαίωμα εἰς τοῦτο καὶ ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Σπαχῆ (Γ) καὶ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου, δύνανται οἱ κάτοικοι νὰ ἐμποδίσωσι τὰ πρόβατα τοῦ (Β);

Ἀπάντησιν: Δυναται (ὁ Θεὸς γνωρίζει κάλλιον.)

(Ἐκ τῶν γνωμοδοτήσεων τοῦ μακαρίτου Ἁλῆ

Ἐφένδη.)

Ὄταν ἡ βροσκή εἶναι προωρισμένη διὰ τοὺς κατοίκους χωρίου τινὸς δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἄλλους νὰ βόσκωσι τὰ κτήνη των ἐν αὐτῇ.

(Ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Κετανιζαδῆ)

Ὁ Μουφτῆς Μεχμέτ

Ἄριθμ. μεταφρ. 2937

Ὅ,τι ἀκριβῆς μετάφρασις

Ἐν Χανίοις τῇ 25 8)βρίου 1901

Ὁ Διευθυντῆς τοῦ Κεντρ. Μεταφραστικοῦ Γραφείου

Ἄβρ. Δευκόχειρ

2— Ε Ρ Ω Τ Η Σ Ι Σ

Ἐὰν οἱ ἐκ τῶν κατοίκων χωρίου τινὸς (Α) καὶ (Β) καταλαβόντες αὐθαιρέτως τμῆμα τι χώρου ἀποτελοῦντος ἀνέκαθεν τὴν ἀγριίδα τῶν κατοίκων ἄλλου χωρίου, περιφέρωσι καὶ βόσκωσιν ἐν αὐτῷ τὰ κτήνη των δύνανται οἱ κάτοικοι τοῦ τελευταίου χωρίου νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτούς;

Ἀπάντησις: Δύνανται (ὁ Θεὸς γνωρίζει κάλλιον.)

Κατάληψις ἰδιοκτησίας τρίτου ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ δὲν ἐπιτρέπεται.

(Ἐκ τοῦ Βιβλίου Γασπουλιεσιᾶ)

Οὐδενὶ ἐπιτρέπεται νὰ καταλάβῃ ξένην περιουσίαν ἄνευ νομίμου λόγου.

(Ἐκ τοῦ βιβλίου Μπάχοι Ράια)

Ὁ Μουφτῆς Χανίων

Μουσταφᾶς

Ἄριθμ. μεταφρ. 2935

Ὅ,τι ἀκριβῆς μετάφρασις

Ἐν Χανίοις τῇ 25 8)βρίου 1901

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κεντρ. Μεταφραστικοῦ Γραφείου

Ἄβρ. Δευκόχειρ

3-- Ε Ρ Ω Τ Η Σ Ι Σ

Δίκη τις δικασθεῖσα ἅπαξ συμφώνως πρὸς τὸ ἱερὸν δίκαιον, ἐπιτρέπεται νὰ ἀκουσθῇ ἐκ νέου, ἀφοῦ ὑπάρχει ἱεροδικαστικὴ ἀπόφασις καὶ ἐκτελεστήριος διαταγὴ (μπουμουρουλτοῦ) περὶ αὐτῆς;

Ἀπάντησις: Δὲν ἐπιτρέπεται (ὁ Θεὸς γνωρίζει κάλλιον.)

Ἐπὶ δεδικασμένου ἀγωγὴ δὲν χορεῖ πλέον.

(Ἐκ τοῦ περὶ δικῶν τετάρτου βιβλίου γνωμοδοτήσεων τοῦ Μπεζαζιγέ.)

Ὁ Μουφτῆς Χανίων

Μουσταφᾶς Δεσβίς

Ἀριθμ. μεταφρ. 2938

Ὅτι ἀκριβῆς μετάφρασις

Ἐν Χανίοις τῇ 25 8)βρίου 1901

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κεντρ. Μεταφραστικοῦ Γραφείου

Ἄβρ. Δευκόχειρ

ΙΔΙΟΓΡΑΦΟΣ ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Τὰ σύνορα τῆς πεδιάδος καὶ τῶν ὄρεων τῶν Λίκκων καὶ τοῦ Ὀμαλοῦ οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ τιμῶν μαζ.

Ἐν ἔτει 1217

Ἀπὸ τὸ Καπροκεφάλι εἰς τοὺς Ἀμυγδάλους, εἰς Σκάλα Σαβουρές, Χατζηαλίνας, Στέρνα, εἰς Δρυάρι

εις Μαραθιοῦ τὸ κεφάλι, εις Μέλισσαις χαράκις, εις Μουτσουδιὰ, εις Φρονικῆτα, εις Κουφὸ τὸ Πλάτανο, εις Γουρουνοσέλι, εις Μαῦρο Κορμό, εις Ἅγιο Θόδωρο, στήν Κορρὴ τὸ Ἄκαθω λῆς, στή Κρεββατοπούλα, εις τὸ Ξυλόσκαλο, εις Καλλέριη, εις Ποριὰ ἕως τὴν Δέπλα, ἀπάνω Κόκκινη Πέτρα εις Λουτσόκουρτα, εις Χορευτρα, εις Ἀγομιότραγο, εις Σιερικουκαῖς εις Ἀνεμοσπηλιά, εις Μαιμουναρὸ Ἐλῆά, εις τὸ Κούτελο τοῦ Βοθώνου.

Ἄριθμ. Μεταφ. 2942

Ὅ,τι ἀκριβῆς μετάφρασις

Ἐν Χανίοις τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1201

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κεντρικοῦ Μεταφρ. Γραφείου

Ἄβρ. Δευνόχειρ

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ

Ἐπεσχέθημεν ἀνωτέρω τὴν παράθεσιν καταθέσεων μαρτύρων τινῶν ἑξετασθέντων ἐπὶ ὑποθέσεων σχετικῶν πρὸς τὰς βουλὰς τῆς Κοινότητος, ὡς τοιαύτην δὲ παραθέτομεν πρώτην τὴν τοῦ *Μεχμέτ Ἀτιφ Πτεϊνάκη* γενομένην τὴν 21ην Δεκεμβρίου 1903 εις τὴν ἐν Χαλέπα οἰκίαν του, ὅπου διέμενε λίγῳ ἀδιαθεσίας. Ἐκλέγομεν τὴν κατάθεσιν ταύτην ἀπὸ τὰς πολλὰς τὰς ὁποίας κέκτηται ἡ Κοινότης, διότι ὁ μάρτυς οὗτος διετέλεσε μέχρι βαθυτάτου γήρατος δικαστικὸς λειτουργὸς καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐφέτης, ἀπετέλει δὲ μοναδικὸν τύπον ἐντίμου καὶ προῦ ἀνθρώπου, πεφωτισμένου δὲ ἐρευνητοῦ καὶ γνώστου τῆς Τουρκικῆς νομοθεσίας καὶ τοῦ Ἰεροῦ δικαίου

Ἡ κατάθεσις του ἔχει ὡς ἐξῆς: «Τὰ ἐπίδικα μέρη (ἐπρόκειτο δίκη μεταξύ Κοινότητος Λάκκων καὶ Ἰωάννου Σκουλάκη) δὲν γνωρίζω.

Μόνον ἄπαξ μετέβην εἰς Λάκκους μετὰ τοῦ Ἐπιτροπικοῦ Πασᾶ διὰ νὰ κατορθώσωμεν νὰ συμβιβάσωμεν τοὺς Λακκιώτας μὲ τοὺς κατοίκους τῶν χωρίων Καρανίου, Σκαφιδάκια, Καρῆς καὶ Ὁρθοῦνι. (Ἐνταῦθα παρέστησαν καὶ οἱ πληροξοῦσιοι τοῦ ἐνάγοντος Δημήτριος καὶ Ἄντ. Κατζουράκης.) Ἐπομένως δὲν γνωρίζω τὶς ἐπιδίκους θέσεις. Ὅταν ἡμεῖς ἐπήγαμε εἰς τοὺς Λάκκους ἦτον αὐτὸ τὸ ζήτημα τῶν ἀγριάδων τὸ *παμπάλαιον ζήτημα* δηλ. τότε ἐφιλονικοῦντο αἱ ἀγριάδες αἱ ὁποῖαι εὐρίσκοντο εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν ἀνωτέρω μικρῶν χωρίων καὶ οἱ μὲν Λακκιῶτες στηριζόμενοι εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν ὁποίων εἶχον ἔλεγον ὅτι αἱ ἀνωτέρω ἀγριάδες ἀνήκον εἰς τὸ χωρίον των, οἱ δὲ κάτοικοι τῶν χωρίων Καρανίου, καὶ λοιπὰ ἔλεγον ὅτι ἀφοῦ εἶναι πλησίον εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν χωρίων των ἀνήκον εἰς αὐτοὺς καὶ ὅτι τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα εἶχον οἱ Λακκιῶτες τὰ εἶχον ἀποκτήσει διότι ὁ ἀγᾶς των ἦτο ἰσχυρὸς καὶ τὰ εἶχεν ἀποκτήσει.

Ἐγὼ τότε ἐσκεφθῆν, ἐφρόνουν, καὶ φρονῶ ὅτι *μολονότι οἱ Λακκιῶτες εἶχον τίτλους καὶ ἰσχυροποιῶντο εἰς τὴν ἀξίωσιν των ἐν τούτοις εἶναι ἄτοπον ἀφοῦ αἱ ἀγριάδες κεῖνται εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ χωρίου Καρανοσκάφιδας νὰ πηγαίνουν οἱ Λακκιῶτες νὰ τὰ καρποῦνται.* Ἐμεῖς τότε ἢ Ἐπιτροπὴ μετὰ τοῦ Πασᾶ ἀφοῦ εἶχαμε ἰδῆ προτιήτερα τὰ χωριὰ τῶν Λακκιωτῶν καὶ εἶδαμε πῶς κατὰ τὸν Νόμον

εἶχον δίκαιον προσεπαθήσαμεν νὰ εὕρωμεν καμμίαν συμβιβαστικὴν λύσιν, διότι **δὲν ἐπήγαμε διὰ νὰ δικάσωμεν**. Πραγματικῶς ἦλθον εἰς σημεῖον νὰ συμβιβασθοῦν ἀλλὰ προσέκοψαν εἰς τοῦτο, διότι οἱ μὲν Λακκιῶτες ἠξίουσαν νὰ πληρώνουν οἱ Καρανοσκαφιδιώτες εἰς ποσότητα τυροῦ οἱ δὲ Καρανορθουნიῶτες συμπεραίνω ὅτι θὰ ἐδέχοντο νὰ δίδουν **χρήματα συμφώνως** πρὸς τὴν πρότασιν τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἐκάμαμε ἀλλὰ ἐματαιώθη ὁ συμβιβασμὸς καὶ ἔμεναν τὰ πράγματα ὅπως εἶχον φιλονεικοῦντες. Οἱ Λακκιῶται ἠξίουσαν νὰ δίδουν εἰς αὐτοῦς οἱ Καρανορθουნიῶτες τυρόν. **Ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὰ χαριὰ τῶν Λακκιωτῶν ἀποτελοῦντο ἀπὸ ἓνα φερμάνι καὶ ἀπὸ ἀποφάσεις τοῦ Διοικητοῦ. Τὸ φερμάνι αὐτὸ ἦτο νόμιμον καὶ ἔγκυρον καὶ ἰσχυρόν, ἡ ἰσχύς δὲ αὐτοῦ προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι οἱ κατακτηταὶ εἶχον χορηγήσει τὴν περιφέρειαν αὐτὴν εἰς τὸ χωρίον Δάγκους ὅπως καὶ εἰς ἄλλα χωριά· συνετάχθη δὲ τὸ κτηματολόγιον (Δεφτερχανέ) τὸ ὁποῖον ἐλυροπολήθη κατὰ τὴν πυρκαϊὴν τοῦ Διοικητηρίου Χανίων. Τὸ ὅτι δὲ τὸ Τουρκικὸν Δημόσιον εἶχε παραχωρήσει τὰς ἀγροίας ταύτας εἰς τοὺς Λακκιώτας νομίζω ὅτι φαίνεται ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἔγγραφα.**

Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς κατακτήσεως ὅλαι αἱ ἰδιοκτησίαι ἔγιναν βασιλικαί. Ἐὰν αἱ παραχωρήσεις αὗται ἐγένοντο μετὰ τὴν ἐποχὴν τῆς καταστάσεως θὰ ἦσαν ἄκυροι διότι ὁ ἱερὸς νόμος προστατεύει ἕκαστου τὴν ἰδιοκτησίαν. Κατὰ τὴν κατάκτησιν ὁ κατακτητὴς ἀνεγνώρισε καὶ ἐνομιμοποίησε τὴν περιουσίαν, ἣν ἕκαστος ἐκράτει, καὶ τοῦ ἀρῆκε καὶ ἐπὶ

τῇ βάσει αὐτοῦ συνετάχθη τὸ Κτηματολόγιον καὶ ἀνεγνώρ.σε καὶ τὴν ἀγριάδα, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἕκαστον χωρίον. Κατὰ λίθος ἀνωτέρω ἐλέχθη καὶ ἐγράφη ὅτι ἐπὶ τῆς κατακτίσεως ὅλαι αἱ ἰδιοκτησίαι ἐγίναν βασιλικαὶ διότι συνέβη ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγω τώρα.

Ὡστε ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ Κοινότης Λάκκων συνάγεται ὅτι αἱ ἐπίδικοι ἀγριάδες κατεῖχοντο ὑπὸ τῶν Λακκιωτῶν καὶ ὁ κατακτητὴς ἀνεγνώρισε τὴν ὑφισταμένην κατάστασιν, Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ πληρεξουσίου τῆς ἐναγομένης ἐν εἰς τὴν διὰ τοιούτων φρομανίῳ ἀναγνωριζομένην περιφέρειαν κάτοικος ἄλλου χωρίου ἔχει ἀγρὸν καὶ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦτον θελήσῃ νὰ εἰσαγάγῃ πρὸς βόσκισιν τὰ πρόβατά του, ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐκ τοῦ νόμου ; Ὁ Πληρεξούσιος τοῦ ἐνάγοντος ἐνίσταται κατὰ τῆς ἀνω ἐρωτήσεως ὡς ἐντελῶς ἀσχέτου πρὸς τὸ θέμα. Ὁ μάρτυς ἀπαντᾷ «συμβουλευθῆτε τοὺς νόμους.» Αἱ ἐπίδικοι ἀγριάδες δὲν γνωρίζω ὑπὸ ποίας μερίδος κατεῖχοντο διότι πάντως ἐφιλονικοῦσαν καὶ ὅτε μὲν ἔμπαινε ἢ μὴ μεριὰ ὅτε δὲ ἢ ἄλλη. Τὸ Τουρκικὸν Δημόσιον διὰ νὰ παραχωρῇ ξένας ἀγριάδας δὲν εἶχε δικαίωμα ἐν ἐπομένῳ σήμερον οἱ Λακκιῶτες ἐπικαλοῦνται τοιαύτην παραχώρησιν εἶναι ἄκυρον. Ἐπίσης ἄκυρος θὰ εἶναι καὶ ἡ παραχώρησις ἐκ μέρους τοῦ Δημοσίου δικαίωματος ἐπὶ ξένων ἀγριάδων. Ἐνθυμοῦμαι, ὡς Πρόεδρος τοῦ Πρωτοδικείου ἐδίκασα μίαν ὑπόθεσιν μεταξὺ τῶν Λακκιωτῶν καὶ τῶν Ἀγιορουμελιωτῶν καὶ ἀναγνωρίζω τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποίαν μοῦ ἐδείξατε ὡς καὶ τὴν ἐν αὐτῇ σφραγίδα μου.

Ἀναγνωσθεῖσα ἐβεβαιώθη καὶ ὑπεγράφη.

Ὁ Ἐξετασθεὶς

(ἘΥπογραφή Τουρκιστὶ)

Εἰς πίστως συνείχθη ἡ παρούσα καὶ ὑπο-
γράφεται ὡς ἔλεται.

Ὁ Εἰσηγητὴς

Ἰβρ. *Χιαδῆς*

Οἱ Πληροεξούσιοι

Ἀντ. *Κατζουράκης*

E. N. Σηρᾶς

Ἄλλην κατάθεσιν παραθέτομεν τὴν τοῦ *Χατζῆ
Μιχαὴλ Γιάνναρη* καὶ ἣτις ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἐκφωνηθέντων τῶν ὀνομάτων τῶν μαρτύρων
προσῆλθαν εἰς μίσητος τῆς ἐναγκασμένης, ὅστις ἐρωτη-
θεὶς πρὸς τῆς ταυτότητός του εἶπεν ὅτι ὀνομάζεται
Χατζῆ Μιχαὴλ Γιάνναρης ἐγεννήθη εἰς Λάγκους
καὶ κατοικεῖ εἰς Μάλεμε ἐτῶν 82

ὁ μίσητος ἀπιντὶ ὅτι: Γνωρίζω τὰς τοποθεσίας καὶ
μερικὰ χωράφια ἀλλὰ ὄχι ὅλα, ὅπως τὸ χωράφι τῆς
Μάνδρας καὶ Βαταποῦ τὴν περιφέρειαν μόνον, τοὺς
πλησιαστὰς αὐτῶν δὲν γνωρίζω. Γνωρίζω ὅτι ἡ Κοι-
νότης εἰσάγει καὶ βόσκει εἰς τὴν περιφέρειαν ὅπου
ὑπάγονται (κεῖνται) καὶ τὰ ἐπίδικα τὰ ποιμνιά της
ἀπὸ τὸν κειρὸν τῶν Γιαννιτσάρων καὶ κρότερον
καὶ κατ' ἐτανάληψιν ἔχουν δικασθῆ διαφοραὶ μεταξὺ
τῆς Κοινότητος τῶν Λάγκων καὶ τῶν κατοίκων τῶν
χωρίων *Καρανοσκίφια, Ὁρθουῖνι καὶ Καρῆς* καὶ ἐ-
κέρισεν ἡ Κοινότης Λάγκων διὰ κτήματα τὰ ὁ-

ποῖα ὑπάγονται εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν περιφέρειαν. Τὰ χωράφια αὐτὰ τὰ ὁποῖα σήμερον μὲ ἐρωτᾶτε καὶ ὅλα ὅσα ὑπάγονται εἰς αὐτὴν τὴν περιφέρειαν ἀνήκον εἰς Λακκιῶτες, οἱ ὁποῖοι μετηνάστευον ἀπὸ τοὺς Λάκκους εἰς ἄλλα χωρὶὰ ὅπως εἶναι τὸ Ζυμβραγοῦ, Μάλεμε κλπ. καὶ τὰ ἐπώλουν εἰς τοὺς πλησιοχώρους κατοίκους δηλαδὴ τῶν χωρίων Καρανοσκαφιδάκια κλπ. καὶ εἰς ἄλλους ὁμοχωρίους τῶν. Εἰσῆλθον λοιπὸν εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτὴν οἱ νέοι ἀγορασταὶ οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ὑποβληθοῦν εἰς τὸν νόμον τῆς περιφερείας, κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ ἔχοντες χωράφια εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτὴν εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίζουν μένον, οἱ δὲ κατοικοῦντες ἐντὸς τοῦ χωρίου Λάκκων ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ βάζουν τὰ πρόβατά των εἰς τὰ ἡμέρα καὶ ἄγρια χωράφια καὶ νὰ τρώγουν τὴν ἀποκαλαμὴ τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ καρπωθοῦν τὰ πρόβατα τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν χωραφίων, ἐφ' ὅσον οἱ ἰδιοκτῆται αὐτοὶ δὲν εἶναι κάτοικοι Λάκκων. Ὅταν τὸ πρῶτον ἠγοράσθησαν τὰ χωράφια αὐτὰ ἐπὶ τινὰ χρόνον οἱ νέοι ἀγορασταὶ ἐγένοντο ἀνεκτοὶ ἀπὸ τὴν Κοινότητα καὶ ἐκαρποῦντο καὶ τὴν καλαμιὰν καὶ ἤθελαν νὰ κόπτουν ξύλα καὶ ἔκοψαν δοκάρια καὶ ἐπωλοῦσαν καὶ κάρβουνα ἔκαναν ἕως ὅτου ἡ Κοινότης Λάκκων ἐξηναγκάσθη νὰ τοὺς διώξῃ ἰφ' οὗ αὐτοὶ ἤθελον νὰ ἐνασκήσωσιν δικαιώματα τοιαῦτα, ἐπῆλθε μάλιστα ρῆξις ἐπανειλημμένως καὶ ἔνεκα τούτου ἐγιναν καὶ δίκαι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Μουσταφᾶ Πασᾶ καὶ κατόπιν πάλιν ἐπὶ Ρεοῦφ Πασᾶ καὶ τοῦ Ἀνθοπούλου Πασᾶ. Ὁ Μουσταφᾶ Πασᾶς ἐ χρημάτισε πρὸ ἐβδο-

μήκοντα καὶ πλέον ἐτῶν αὐτὸς μάλιστα ἐδίκασε ὑπόθεσιν μετὰξὺ Λακκιωτῶν οἵτινες εἶχον φύγει ἀπὸ τοὺς Λάκκους καὶ εἶχον μετακίησει εἰς ἄλλα χωριά καὶ κατοίκων τοῦ χωρίου Λάκκων οἱ ὁποῖοι ἄποικοι ἤξιουν δικαιώματα εἰσαγωγῆς τῶν προβάτων των εἰς τὴν μαδάραν τῶν Λάκκων, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ ἐγγράφων ἅτινα τοῦ παρουσίασαν ὁ Μουσταφᾶ Πασᾶς ἀπεφάνθη ὅτι ἡ κάρποις τῶν ἀγριᾶδων ἀνήκει εἰς τὴν Κεινότητα Λάκκων. Τὸ περὶ νομῆς ζήτημα τῆς ἀποκαλαμιᾶς ἠγέρθη ἐπὶ Ἀνθοπούλου Πασᾶ καὶ τοῦ Ρεοῦφ Πασᾶ ἔνεκα τῆς ἀνεκτικότητος τῶν Λακκιωτῶν καὶ τῆς πλεονεξίας τῶν περιόικων, διότι οἱ περιόικοι ἔβαζαν τὰ πρόβατά των καὶ ἔκαναν καὶ μιτᾶτα, καὶ τότε ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον οἱ Λακκιῶται καὶ ἔλεγον οἱ Καρανορθουნიῶτες μᾶς πέρνουνε τὴν περιουσίαν μας καὶ τότε ἐπαίξανε ταῖς καμπάναις καὶ ἔμαξεύθη κόσμος καὶ ἐπῆγε καὶ τῶν ἐσπᾶσανε τὰ λαβέντζια των, τὰ τυριά καὶ τοὺς ἐδιώξαν ἀπὸ ὅλην τὴν περιφέρειαν ὅπου εὐρίσκονται τὰ ἐπίδικα. Τὰ σύνορα τὰ ὁποῖα ἀπαιτίζουν τὴν περιφέρειαν τῶν Λάκκων ἄρχονται ἀπὸ τῆς Χατζηαλίνας. Καβαλαρῆς τὰ χαράκια, τῆς Μέλισσας τὰ χαράκια τὴν Μουτσουδιὲ καὶ εἰσέρχονται εἰς τὸν κύριον δρόμον τοῦ Σελίνου τῶν Κακῶν πλευρῶν κλπ. καὶ ἀπὸ τὰ σύνορα αὐτὰ καὶ ἐπάνω δὲν εἶχει νὰ κάμη κανέν ἄλλο χωριὸ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγριᾶδα καὶ τὴν ξύλευσιν παρὰ μόνον οἱ Λάκκοι ὅσοι δὲ ἔχουν χωράφια ιδιόκτητα καλλιεργήσιμα αὐτοὶ δικαιοῦνται νὰ σπείρουν καὶ νὰ θερίζουν καὶ νὰ φεύγουν ἢ ἀποκαλαμιᾶ ἀνήκει εἰς τοὺς Λακκιώτας. (Ἐνταῦθα ἐνεφανίσθη καὶ ὁ προα-

νεγνωρισμένος πληρεξούσιος δικηγόρος τῶν ἐναγόντων Γεώργιος Παπαδόπετρος ὅστις ἐδήλωσεν ὅτι παρίσταται διὰ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν.) Ὁ μάρτυς ἐξακολουθεῖ τὴν κατάθεσίν του καὶ λέγει τὰ ἑξῆς. « Πληρεξούσιος τῆς ἐναγομένης Κοινότητος ἐρωτᾷ τὸν μάρτυρα ἐὰν γνωρίζῃ περιστατικὸν τι σχετικὸν μὲ τὴν διέπασιν τοῦ Ποινικοῦ Τουρκικοῦ Νόμου, καθ' ἣν ἡ τιμὴ τοῦ αἵματος (ντιγιέτι) ἐπληρώνετο ἀπὸ τὸ χωρίον εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου εὐρίσκετο ὁ φονευμένος κατὰ τὸ ὅποιον περιστατικὸν ἢ Κοινότης Λάκκων ἐπλήρωσε ντιγιέτι διὰ τινα, ὅστις εὐρέθη φονευμένος εἰς τὴν θέσιν Ζουμί, ἣτις θέσις περιλαμβάνεται ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω συνόρων. Οἱ πληρεξούσιοι τῶν ἐναγόντων ἐζήτησαν νὰ μὴ ὑποβληθῇ ἡ ἐρώτησις αὕτη εἰς τὸν μάρτυρα, ὡς ἄσχετος πρὸς τὸ θέμα τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως. Ὁ μάρτυς ἀπαντᾷ ὅτι πράγματι εὐρέθη φονευμένος τις εἰς τὴν θέσιν Ζουμί διὰ τὸν ὅποιον ἐπλήρωσεν τὸ χωρίον Λάκκων τὸ ὅποιον εὐρέθη τότε ὅτι ἦτο ὡς ἰδιοκτήτης. Τοῦτο συνέβη πρὸ τριακοσίων περίπου ἐτῶν. Ἔχω πατρικὸν σπίτι εἰς τὸ χωρίον Λάκκου καὶ τὴν πατρικὴν μου ἀκίνητην περιουσίαν καὶ εἰς τὸν Ὀμαλὸν οἰκίαν.»

Ἀναγνωσθεῖσα καὶ βεβαιωθεῖσα ὑλογράφεται

X. Μ. Γιάνναρης

Ἡ μαρτυρία αὕτη δοθεῖρα ἔνορκος ἀπὸ ἓνα πρεσβύτερον εὐρισκόμενον εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου, καὶ τοῦ ὁποίου ἦτο γνωστὴ ἡ θρησκευτικότης καὶ ὁ πρὸς τὰ θεῖα θεβασμός, δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶναι ἀπολύτως ἀληθής. Καταθέτει ἄλλως τε καὶ γεγονότα δηλωτικὰ τῶν

ἀντιλήψεων καὶ τῶν Λακκιωτῶν οἷτινες, ἤσκουν δικαιώματα, καὶ τῶν ἐπιλαμβανομένων τῶν ζητημάτων τῆς Μαδάρας Πασάδων καὶ ἀνωτάτων βαθμούχων τῆς Τουρκικῆς διοικητικῆς καὶ δικαστικῆς ἱεραρχίας καὶ τῶν ἐρμηνευτῶν τοῦ ἱεροῦ νόμου, καὶ ἅτινα κατὰ τρόπον ἀνατίλεκτον μαρτυροῦνται καὶ ἐξ ἄλλων αὐθεντικῶν πηγῶν.

Ἐτέραν κατάθεσιν παραθέτομεν τὴν τοῦ κ. Ν. Ζουρίδου, Κυβερνητικοῦ Ἐπιτρόπου παρὰ τῷ Ἀναθεωρητικῷ Στρατικείῳ καὶ ἣτις ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἐκφωνηθέντων τῶν ὀνομάτων τῶν μαρτύρων προσῆλθεν εἰς μάρτυς τῆς ἐναγομένης Κοινότητος, ὅστις ἐρωτηθεὶς περὶ τῆς ταυτότητός του εἶπεν ὅτι ὀνομάζεται *Νικόλαος Ζουρίδης* ἐγεννήθη εἰς Λάκκους καὶ κατοικεῖ ἐν Χανίοις ἐτῶν 52, ἔγγαμος ἐγγράμματος, *Ἀντισταγγελεὺς τῶν ἐν Χανίοις Ἐφετῶν*, πολίτης Ἑλλήν καὶ Χριστιανὸς Ὀρθόδοξος. Γνωρίζει τοὺς ἐνάγοντας ἐκ τῶν ὁποίων τὰ τέκνα τοῦ Ἰωάννου Κωνσταντουλάκη εἶναι υἱοὶ τῆς πρώτης ἐξαδέλφης του, πάθος δὲν ἔχει μὲ αὐτοὺς, οὔτε συμφέρον ἀπὸ τὴν ἔκβασιν τῆς παρούσης

Μεθ' ὃ ὁ μάρτυς θείς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὠρκίσθη κατὰ τὸ ἀρθ. 325 τῆς Πολ. Δικονομίας καὶ ἐρωτηθεὶς ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως κατέθηκε τὰ ἑξῆς:

— Ἀκριβῶς τὰ ἐπίδικα κτήματα δὲν τὰ γνωρίζω, συμπεραίνω ὅμως ποῖα εἶναι διότι καὶ οἱ Κωνσταντούληδες μοῦ τὰ ἔχουν ἐπιδείξει καὶ ἐπειδὴ συχνάκις

ἀνέρχομαι εἰς Ὀμαλὸν γνωρίζω ἕξ ἰδίας ἀντιλήψεως τὰς διαφορὰς ἐπιδίκουσας τοποθεσίας χωρὶς ὅμως νὰ γνωρίζω ἐτακριβῶς τὰ σύνορα τῶν διαφορῶν τοποθεσιῶν. Τὰς προκειμένας διενέξεις μεταξύ τῆς Κοινότητος Λάκκων καὶ τῶν Καρανοσκαριδιωτῶν, ἐν οἷς καὶ οἱ ἐνάγοντες, γνωρίζω καὶ παρακολουθῶ ἀπὸ τοῦ 1888, ἡ πεποιθήσις δὲ τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισα εἶναι ὅτι ὀλόκληρος ἡ ἀμυρσιβητουμένη ἀγρία (μαδίρα) ἀνήκει κατὰ κυριότητα εἰς τὴν Κοινότητα Λάκκων καὶ ὅτι αὕτη δὲν εἶναι ἀπαλλοτριώσιμος καὶ οὔτε ἀντικείμενον ἰδιωτικῆς ἰδιοκτησίας οὔτε δι' αὐτὰ τὰ μέλη τῆς Κοινότητος τῶν Λάκκων. Ἐντὸς τῶν ἀγριῶν αὐτῶν ὑπάρχουν διάφορα λακκούδια καλλιεργήσιμα τὰ ὅποια ἄνευ τίτλου καὶ ἄνευ οὔθενος δικαιώματος ἐκαλλιεργοῦν ἕξ ἀνοχῆς τῆς Κοινοῦνότητος διάφοροι Λακκιῶται, οἵτινες διὰ τῆς ἐπὶ μακρὸν ἐπαναλήψεως τῆς καλλιεργείας αὐτῆς ἀνεγνωρίσθησαν ὡς δικαιούμενοι νὰ στείρουν καὶ νὰ θερίζουν τὰ χωράφια αὐτὰ καὶ νὰ μεταβιβάξουν τὰ δικαιώματα αὐτὰ εἰς ἄλλους. Ἀμέσως δὲ μετὰ τὸν θερισμὸν τῶν οὕτως σπειρομένων γαιῶν ἀνεβίουν τὰ δικαιώματα τῆς Κοινότητος ἐπὶ τῆς ἀποκαλαμιῆς καὶ οἱ ἔχοντες ποιμνία εἰσῆγον ἐλευθέρως τὸ ποιμνιά των ἐπὶ τῆς ἀποκαλαμιῆς. Τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ σήμερον ἀκόμη καὶ τό εἶδον ἰδίους ὄμμασιν ἐν Ὀμαλῷ ὅπου ἅμα ὡς οἱ Σελινιώται θερίζουν χωράφια τὰ ὅποια ἔχουν ἀγοράσει ἀπὸ Λακκιώτας ἀμέσως ἀπέρχονται, χωρὶς νὰ δικαιοῦνται νὰ βάλουν τὰ πρόβατά των, καὶ οἱ Λακκιῶται εἰσάγουν τὰ πρόβατά των. Ἐπομένως ἐφ' ὅσον παρουσιάζονται Καρανο-

σκαφιδιωται και παρουσιάζουν τίτλους ἀγορᾶς καλλιεργησίμων γαιῶν, οἱ τίτλοι αὐτοὶ εἶναι ἰσχυροὶ ὅσον ἀφορᾷ μόνον τὴν καλλιέργειαν τῶν ἰγρῶν και τὸν θερισμόν, χωρὶς νὰ ἔχουν οὐδὲν δικαίωμα ὅπως ἐπὶ τῶν ἀγρῶν τούτων εἰσάγουν ποίμνια, ἀφ' οὗ οὔτε τοιοῦτον δικαίωμα ἔχουν οὔτε δικαίωμα διαβάσεως και προσπελάσεως εἰς τὰ μέρη αὐτά. Γνωρίζω ὡσαύτως ἐξ' ἰδίας ἀντιλήψεως ὅτι οἱ ἀγορασταὶ διαφόρων τοιούτων καλλιεργησίμων χωραφίων προσπαθοῦν νὰ ἐπεκτείνουν και ἐπὶ τῶν μὴ καλλιεργησίμων μερῶν τῆς μαδάρας τὰ ἀνέπαρκα αὐτῶν δικαιώματα. Ἀπὸ τὸ 1889 γίνονται ἔριδες και πολλάκις ἀνεμίχθην και προσεπάθησα νὰ συμβιβάσω τοὺς διατληκτιζομένους. Γνωρίζω ὡσαύτως ὅτι ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων μερῶν ἡ Κοινότης τῶν Λάκκων εἰσῆγγε πίντοτε τὰ ποίμνιά της κατά τε τὴν ἀνοδον τῶν προβάτων ἀπὸ τι χειμαδιά, ἤτοι τὴν ἀνοιξιν, ὡς και κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων ὄρεων, ἤτοι κατὰ τὸ φθινόπωρον. Τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο ἐνήσκουν διανοία κυρίου και καλῇ τῇ πίστει τὰ μέλη τῆς κοινότητος Λάκκων θεωροῦντα τὰ ἐπιδικα ὡς ἴδια χωρὶς νὰ ἀμφισβητῇ κανεὶς τὸ δικαίωμα τῶν Καρανοσκαφιδιωτῶν νὰ σπείρουν και νὰ θερίζουν.

Ἐπὶ τῇ ἐρωτῆσει τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐναγόντων ὁ μάρτυς ἀπαντᾷ:

—Ἄλλοτε μὲν εἰσάγουν και πολλὰς φορὰς ἐπεχείρησαν νὰ εἰσάγουν οἱ Καρανοσκαφιδιωταὶ τὰ ποίμνιά των εἰς τοὺς ἀγρούς τοὺς ὁτόλους καλλιεργοῦν και σπείρουν και θερίζουν, τοῦτο δὲ ἐγένετο εἴτε τῇ

ἀνοχῆ τῶν Λακκιωτῶν εἴτε ἔνεκα συγγενείας εἴτε ἔνε-
κεν ἀβλεψίας, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοὺς ἐδιώξαν βία
καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐπήρχοντο συγκρούσεις, ἔμεναν δὲ
κύριοι οἱ ἰσχυρότεροι, οἵτινες ἦσαν Λακκιῶται.
Ἡ Κοινότης Λάκκων εἶρει ἔγγραφα συντεταγμένα
Τουρκιστὶ ἐφ' ὧν στηρίζει τὰ δικαιώματά της, τὰ
ὁποῖα ὅμως οὔτε ἀνέγνωσα οὔτε ἐμελέτησα, ἀλλ'
ὁσάκις οἱ ἠττώμενοι ἀπὸ τὰς διενέξεις αὐτὰς καὶ ἐ-
ζήτησαν τὴν προστασίαν τῆς ἐξουσίας εἰς τὸ πρόην
καθεστῶς διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῶν τέως Γενικῶν Δι-
οικητῶν ἀνεγνωρίζετο πάντοτε τὸ δίκαιον τῆς Κοι-
νότητος Λάκκων.

Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ πληρεξουσίου τῶν ἐναγόν-
των ἐὰν οἱ Καρανοσκαφι διῶνται ἔχουν εἰς τὰς ἐπι-
δίκους μιτᾶτα καὶ πηγᾶδια διὰ νὰ ποτίζουν τὰ πρό-
βατὰ των ὁ μάρτυς ἀπαντᾷ, ὅτι ἐπειδὴ συμπεραματι-
κῶς γνωρίζω τὰς τοποθεσίας τῶν ἐπιδίκων χωρὶς
νὰ εἰξεύρω ἐπακριβῶς καὶ ὄρον τῶν καίτοι ἔχω ἴδη
μιτᾶτα καὶ πηγᾶδια εἰς τὰς ἐπιδίκους θέσεις δὲν ἠ-
ξεύρω εἰς ποίους ἀνήκον.

Ἀναγνωσθεῖσα καὶ βεβαιωθείσα ὑπογράφεται.

Ὁ ἐξετασθεὶς

N. Ζουρίδης

Ἐκ τῶν καταθέσεων τούτων—καταθέσεων προ-
σώπων ἀναμφισβητήτου ἀξιοπιστίας—ἐξάγεται πλὴν
τῶν ἄλλων καὶ ὅτι πλειστάκις οἱ προπάτορές μας ἐπὶ
Τουρκοκρατίας ἐπλήρωσαν τὴν τιμὴν τοῦ αἵματος
τῆς Τουρκικῆς νομοθεσίας (ντιγιέτι) διὰ τοὺς φο-
νευομένους εἰς τὰς βοσκὰς της Τούρκους Γιαννιτσά-
ρους ὡς κύριοι αὐτῶν. Κατὰ τὴν μαύτην δὲ ἐκείνην

ἐποχὴν οἱ ὀλίγοι τότε Χριστιανοὶ κάτοικοι τῶν ἀντιπάλων μας χωρίων—διότι ταῦτα κατὰ τὸ πλεῖστον κατωκοῦντο καὶ μέχρις ἐσχάτων ἀκόμη ὑπὸ Τούρκων ἐνῶ εἰς Λάγκους οὐδέποτε κατώκησαν Τούρκοι—ἦσαν ἀφωρότεροι ἰχθύος, οὐδεμία ἐκ τῶν ἐπιμάχων ἀξίωσιν προβάλλοντες.

ΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΑΛΩΝ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΣΚΕΥΗ ΑΥΤΩΝ

Οἱ ἀντίπαλοί μας κτετέθηκαν παρ' ὑμῖν τὰ ἐξῆς δύο ὑπομνήματα ἅτινα παραθέτομεν ὁλόκληρα ἵνα ἀντιληφθῆ καὶ πᾶς ἄλλος εἰς οὗ τὰς χεῖρας ἤθελε περιέλθει τὸ παρὸν τῦχος πόσον ἀβάσιμοι καὶ ἀστηρικτοὶ νομικῶς καὶ ἀνθαίρετοι εἰσὶν αἱ ἀξιώσεις τῶν ὑποβαλόντων τὰ ὑπομνήματα ταῦτα:

Α΄.

«Οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι κτηματῖαι ἐξ ὀνόματος τῶν λοιπῶν ὁμοχωρίων μας λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίσωμεν ὅτι εἰς χεῖρας μας εὐρίσκονται οἱ συνημμένοι τίτλοι κυριότητος μας ἐπὶ τῆς ἐπιδίκου περιοχῆς καὶ παραθέτομεν ὑμῖν τούτους κατωτέρω ἐν συντομίᾳ ἐπισυνάπτοντες καὶ σχετικὸν πρόχειρον σχεδιάγραμμα ὅπερ ὅσον ἀφορᾷ μὲν τὸ ἐπίδικα κτήματα ἡμῶν ὑποδικρούσαμεν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ, ταῦτα εἰς τὰς ὑποδικαιουμένας θέσεις ἃς σήμερον καὶ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων σιταντῶνται, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ τῶν γειτολικῶν χωρίων ἠρκέσθημεν νὰ σημειώσωμεν τὰς θέσεις αὐτῶν (τῶν χωρίων) καὶ τὴν ἕκτασιν τῶν ἀγριᾶδων

των μόνον ὅσα ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ὑπὸ μελέτην ὑπόθεσιν διέτι νομίζομεν ὅτι πάντα τὰ χωρία ταῦτα ἀναφέρονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς καὶ σήμερον τὴν Ρίζα (ἐκ τῆς ἀρχαίας Ριζινίας) ἢ Κεραίας ἐξ αὐτῆς καὶ Κερίτης ποταμοῦ, κειμένης ὅπου σήμερον τὸ χωρίον Μεσκλά διὰ μέσου τῶν αἰώνων διετήρησαν καὶ διατηροῦν δικαιοματικῶς παραμφερῇ δικαιώματα τῶν ἡμετέρων.

Πρὶν ὅμως προβῶμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τίτλων μας θεωροῦμεν ὑποχρέωσιν ἡμῶν νὰ σημειώμεν ὅτι τὰ ὡς εἴρηται χωρία ἦτοι Θέρισσον, Μεσκλά, Καράνοι, Καρραῖς, Ὁρθοῦνι, ἔτι δὲ τὸ Χλιαρὸ καὶ ὁ Φουρνές, ὡς προκύπτει ἐξ ἱστορικῶν ἀποδείξεων ἅς παρισταμένης ἀνάγκης δυνάμεθα νὰ παρουσιάσωμεν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ ἐνταῦθα Ἱστορικόν Ἀρχεῖον (Οἰκονομικῆς Κωδικοστατικῆς τοῦ Βιαιλείου τῆς Κρήτης κλπ.) εἶναι πολὺ ἀρχαιότερα τῶν Λάκκων ἀναγομένων (τῶν Λάκκων) εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς Ἑνετικῆς δεσποτίας ἐν ἀντιθέσει τῶν ἰσχυρισμῶν τῆς γείτονος Κοινότητος ὅτι τὰ χωρία ἡμῶν εἶναι ἀποικία ἰδική των. Οὕσης περιττῆς πάσης περαιτέρω ἀναπτύξεως ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ παραθέτομεν κατωτέρω τίτλους ἀναφερομένους εἰς τὴν ἀνεπίληπτον κυριότητά μας ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων

1) ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5309 συμβολαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Ν. Γιάνναρη κλπ. (παρατίθενται ἀριθμοὶ Συμβολαίων ἐξ ὧν ἐμφαίνεται ὅτι πωλοῦνται διάφορα κτήματα).

.

.

9) Ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 53 ἀποφάσεως του Πρω-

τοδικείου Ἀλικιανοῦ δείκνυται ὅτι ἀπερρίφθη ἡ αἴτησις τοῦ Σταμ. Βολάνη κατοίκου Λάκκων κατὰ Νικολάου καὶ Γεωργίου Πεντάρη κατοίκων Σκαφιδακίων καὶ Νικολάου Καλαφίτη κατοίκου Καρρῶν δι' ἧς ἠτεῖτο ἡ ἔξωσις τῶν ἐναγομένων ἐκ τῶν δῆθεν κτημάτων τῆς Κοινότητος Λάκκων τοῦ Δικαστηρίου ἀποφασθέντος ὑπὲρ τῆς πλήρους κατοχῆς τῶν ἐναγομένων εἰς τὰς θέσεις «Μαράθι καὶ Δρακῶνα.»

10) Ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 308 τοῦ 1915 ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετείου Κρήτης δείκνυται ὅτι ἐπεδικάσθη ἡ κυριότης διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῶν κτημάτων (ἡμέρων καὶ ἀγρίων) τῶν θέσεων «Ζουμί» 150 κοιλῶν «Τρικουκιά» 80 κοιλῶν «Φλουδακοτή» καὶ Παλαμίδα 200 κοιλῶν εἰς τὸν Ἰωάννην Σκουλάκη κάτοικον Ὁρθουνίου.

11) Ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 28 ἀποφάσεως τοῦ Εἰρηνοδικείου Ἀλικιανοῦ δείκνυται ὅτι ἀνεγνωρίσθη τελευταῖος διακίτοχος ὁ Ἰωάννης Ἐμμ. Σκουλάκης κάτοικος Ὁρθουνίου εἰς τὰς θέσεις «Ζουμί» 150 κοιλῶν ἀγροῦ ποτιστικοῦ καὶ μὲ τῆς Τρικουκιάς 80 κοιλῶν ἀγροῦ ἡμέρου καὶ ἀγρίου καὶ εἰς θέσιν «Φλουδακιωτή» καὶ «Παλαμίδα» ἀγροῦ ἡμέρου καὶ ἀγρίου 200 κοιλῶν.

12) Ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 31 ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοδικείου Χανίων τῆς 12ης Φεβρουαρίου 1914 δείκνυται ὅτι ἀνεγνωρίσθησαν οἱ ἐνάγοντες ἀδελφοὶ Ματθαῖος καὶ Σταμάτιος καὶ Νικόλαος Κ. Κωνσταντουλάκη καὶ Ἰωάννης Λεωνίδας καὶ Κωνσταντῖνος Ι. Κωνσταντουλάκηδες κύριοι τῶν ἐπιδίκων κτημάτων εἰς τὰς θέσεις «Τρέπας Κεφάλι» πέντε κοιλῶν

«Αὐλόχι Κουτρούλη» 3 κοιλῶν «Μαυράτη ἄπυδιά» ὀκτώ κοιλῶν Κυπαρισσίακια δύο κοιλῶν Θυμοπό δέκα κοιλῶν καὶ ἀπηγορεύθη εἰς τὴν ἐναγομένην κοινότητα Λάκκων πᾶσα διατάραξις ἐν τῷ μέλλοντι. Οἱ συνημμένοι τίτλοι διαδηλοῦν περὶ τὸν ὅσον τὴν μηδε ποτε ἄσκησιν τῶν διεκδικουμένων δικαιωμάτων ὑπὸ τῆς Κοινότητος Λάκκων ἐπὶ τῶν ἐπιδίκων κτημάτων ἐνεξαρτήτως τοῦ ἀν εἶναι καλλιεργησίμων ἢ μὴ ἐμφαινομένης τῆς προελεύσεως των ἐξ ἀγοραπωλησιῶν γεταξὺ κατοίκων τῶν χωρίων τῆς Κοινότητος Καρᾶνου καὶ δὴ Ὀθωμανῶν ὅσον τε ὁμοχωρίων μας μνημονευομένης ἐν πολλοῖς καὶ τῆς κληρονομικῆς των προελεύσεως ἔτι δὲ περισσότερο διαδηλοῦν αἱ ὑπάρχουσαι καὶ καταστραφεῖσαι γεωργοκτηνοτροφικαί μας ἐγκαταστάσεις τὴν τελείαν καὶ ἀνεπίλεκτον κυριότητά μας.

Πρὸς εὐχρεστέραν δὲ μὲν φωσιν σχετικῆς γνώμης δι' εἰδικῶν σημείων (ὄρα συνημμένον σχέδιον) ἐχαράχθησαν αἱ θέσεις οἰκίσκων, πηγῶν φρεάτων, καὶ ἄλωνίων ἀνευ παραλείψεως ἢ προσθήκης τινός. Δὲν παραλείπομεν δὲ νὰ τονίσωμεν ὅτι οὐδεμία ἐγκατάστασις περιόδου τινός ἢ ἀνέγερσις ὀφείλεται ἢ ἀνάγεται εἰς Λακκιώτας.

Ἡ ἄσκησις τῆς κυριότητός μας ἀπασχολοῦσα τὰ 75)100 τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος Καρῶν διενεργεῖτο διὰ ἐννέα πριμνιοστασιῶν τρεφομένων περὶ τῶν 15.000 αἰγόπροβάτων ἐγκαταστημένων εἰς τὰς θέσεις Περιστερὲ «Σπηλιῶρι Τρύπας.» Κεφάλι Δρακῶνα Θυμοπό κλπ. λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν κληματολογικῶν συνθηκῶν τῶν θέσεων τούτων σπουδαιο-

τάτων συντελεστών εἰς τὴν τυροκομίαν ὡς καὶ διὰ πλείστων γεωργικῶν ἐγκαταστάσεων καλλιεργουμένων ὑπὲρ τῶν χιλίων τετρακοσίων (1400) κοιλῶν ἀγρῶν διὰ σιτηρῶν ὀσπρίων γεωμῆλων καὶ λοιπῶν γεωργικῶν προϊόντων.

Αἱ ἄνω γεωργοκτηνοτροφικαὶ ἀσχολίαι ἦσαν διὰ τὰ 75)100 τῶν κατοίκων τῆς Κοινότητος μας οἱ μόνον πόροι ζωῆς ἄνευ τῶν ὁποίων οἰανδήποτε μερικὴ ἢ ὀλικὴ στέρησις δὲν εἶναι δυνατόν οὐ μόνον νὰ μὴν τοὺς κλονίσῃ οἰκονομικῶς ἀλλὰ καὶ τοὺς περιάγῃ εἰς ἀθλίαν οἰκονομικὴν ἀπύγνωσιν ἣτις προφύεται νὰ τοὺς καλέσῃ νὰ διεξαγάγουν τὸν ὑπὲρ ὑπάρξεως ἀγῶνα τοῦ μόνου ἐναπομένου μέτρου οἰκονομικῆς των διεξόδου.

Μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἢ αὐθαίρετος καταπάτησις τῶν δικαίων μας ὑπὸ τῆς γείτονος Κοινότητος Λάκκων διὰ τὴν διάσωσιν τῶν ὁποίων ἔχομεν ἀπόφασιν νὰ φθάσωμεν μεχρὶς ἐσχάτων ἀλλ' ὅτι θὰ θελήσῃ ν' ἀπονεύμῃ τὸ δίκαιον ἐκεῖ ὅπου ἀνήκει παρικαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μας μετ' ἧς διατελοῦμεν.

Οἱ κτηματῖαι Κοινότητος Καρρῶν

N. Μαυριδάκης

E. Φραγκιαδάκης

E. Τρικουνάκης

O. Παπασταματάκης

M. Κωνσταντουλάκης

Χανιά τῆ 11 Μαΐου 1927

Β΄.

«Οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι κτηματῖαι τῆς ἄνω Κοινότητος Καρρῶν ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν συναδέλφων μας ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὸ ἀπὸ 12 τρέχοντος ὑπομνήματί μας λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν ὅτι κεκτήμεθα καὶ τοὺς συνημμένους τίτλους ὧν περίληψιν παραθέτομεν κατωτέρω, εἰς ἐπίρρωσιν τῶν δικαίων μας: 1) Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 299 Συμβλαίου τοῦ Συμβολαιογράφου Ἀλικιανοῦ Μάρκου Μιράκα (παρατίθενται ἀριθμοὶ συμβολαίων ὡς καὶ ἀνωτέρω).

Ἡ κυριότης μας ἐπὶ τῆς ἐπιδίκου περιοχῆς, ἣς τὰ ὅρια ἄρχονται ἀπὸ θέσιν «Γάλελες» ἀκολουθοῦντα τὰς θέσεις Πλατάνακο (Ξερακοκεφάλι Περιστερέ, Πλαγὸς Ἀγκινοκεφάλι) «Κορυφή Καστρονάρε» «Χιονόκορυφή» «Πούλη» «Φρονικήτα» «Μουτσουδι» «Μέλισσαι Χαράκια» «Καβαλαρὲς Χαράκια» καὶ καιαλήγοντα πάλιν εἰς θέσιν «Γάλελε» συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν περιεχομένων εἰς τὴν ἐπιδικὴν περιοχὴν ἀγριάδων ὡς καὶ οἱ συνημμένοι τίτλοι μας βεβαιοῦ καὶ ἡ ἀσχυρμένη κυριότης μας ἣς ἠσκειτο ὡς ἐκθέσαμεν εἰς τὸ ἀπὸ 12 τρέχοντος μηνὸς ὑπομνήματί μας οὐδέποτε προσεβλήθη ὑπὸ τοῦ Ὄθωμανικοῦ Κράτους ὡς διατείνονται οἱ ἑαυτοὺς ἀνακηρύξαντες διαδόχοις Φουδάρχου Ταγ)χου Ἀλῆ Βέη εἰς ὃν ἡ Ὄθωμανικὴ Κυβέρνησις εἶχε παραχωρήσει τὸ δικαίωμα νὰ εἰσπράττη εἰς εἶδος φόρου τοῦ Ὄθωμανικοῦ Δημοσίου ἐπὶ τῶν κτηνοτροφικῶν

προϊόντων καθ' ἅπασαν τὴν περιφέρειαν ἀπὸ «Ποροδέλια» Σελίνου μέχρι Μαλάξας συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν 15 χωρίων τοῦ τέως Δήμου Λάκκων ὡς ἄλλωστε βεβαιοῖ καὶ ὁ εἰς χεῖρας τῆς γείτονος Κοινότητος Λάκκων Ἰσαδὲς μετὰ σχετικοῦ χάριτος γεωγραφικοῦ. Τοὺς ὡς ἄνω φόρους πρόσδοον τοῦ Ὀθωμανικοῦ δημοσίου εἶχε παραχωρήσει εἰς τὸν περὶ οὗ πρόκειται Ἄζιζ — Βέην ἢ Ὀθωμανικὴ Κυβέρνησις δι' ἐξαιρετικῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας προᾶγμα ὅπερ συνέβη καὶ εἰς ἄλλας ὄρεινὰς περιφερείας. Τὴν πρόσδοον ταύτην πραγματοποιῶν τὸ Ἑλληνικὸν Δημοσίον ὑπὸ τύπον φορολογίας τῶν αἰγοπροβάτων (ἄμεσος) καὶ διὰ λοιπῶν ἄλλων ἐυμέσων φορολογικῶν ἐπὶ τῶν κτηνοτροφικῶν προϊόντων τῆς ἄνω φορολογίας ἐξαίρεσιν δὲν ἀπετέλουν οἱ Λάκκοι ἔχοντες τὰς αὐτὰς ὡς καὶ τὰ λοιπὰ χωρία ὑποχρεώσεις ἅς καὶ ἐξεκλήθουν ἀνελεπῶς τρέφοντες τότε ὑπὲρ τὰς 20000 αἰγοπροβάτα καὶ οὐχὶ ὡς νῦν κατ' ἀνώτατον ὄριον 7000 ἐπλήρουν ἀνελεπῶς ἔχόντων ἕκτασιν μαδάρας τετρακοπλάσια τῇ βάσει λοιπὸν τῶν κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου τὸ Ὀθωμανικὸν Κράτος ὑποκαθιστᾷ τὸ Ἑλληνικὸν τοιοῦτον μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Νήσου κατὰ τοὺς κρατοῦντας Ἑλληνικοὺς Νόμους εἰσπράττει τοὺς διεκδικουμένους δασμοὺς ὑπὸ τῆς γείτονος Κοινότητος ὡς συμβαίνει καὶ μετὸν ἡμέτερον Νουρῆ Βέην τέως κάτοικον Κερρῶν μὴ ἰσκουμένων τῶν προνομίων των εἰς τὴν περιφέρειαν Καρανοσκαφιδακίων ἐκτεινομένη ἀπὸ Χοστῆς μέχρι Σχορδαλοῦ (μέχρι θέσεως πηγυῖλι) εἰσπράττοντος τοὺς ἐπὶ τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς δασμούς.

Ἡ ἔρις φύσεως διοικητικῆς μᾶλλον ἐνδιαφέρει τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον εἰς ὃ περιέρχονται οἱ φόροι τοῦ Ὀθωμανικοῦ Δημοσίου προνόμιον τῶν προσηθέντων Γιαννιτσάρων ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ εἰς χεῖρας τῆς Κοινότητος Λάγκων Ἰσαδέ. Ἀπὸ τὴν δημιουργίαν τῆς ὑπὸ ἐξέτασιν ἔριδος διατηρήσαμεν κτημάτων ἐπὶ θυσία ὑλικῇ καὶ ἄνευ φειδοῦν μὴ γενομένης σεβαστῆς οὐδεμιᾶς διοικητικῆς ἀποφάσεως αἵτινες οὐ μόνον δὲν μᾶς ἐστέρησαν τῆς δικαιωματικῶς ἀσκουμένης κυριότητός μας ἀλλὰ καὶ ἠδύναντο νὰ ἔχουν τὴν σημασίαν τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως σκοπιμότητα ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἀνωτάτων ἀρχόντων τῆς Νήσου κατόπιν διενέξεων μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων βέβαιοι ὅτι ἀναγνωρίζοντες ἐξοχότατε τὸ δίκαιόν μας οὐ δὲν θὶ τολμήσωμεν ποτὲ νὰ παραιτηθῶμεν ἀποτελοῦντος τὸ ἅπαν τοῦ μέλλοντος μας παρακαλοῦμεν νὰ δεχθῆτε τὴν πρὸς ὑμᾶς βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μας μεθ' ἧς διατελοῦμεν.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κοινότητος Καρρῶν ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν τῶν λοιπῶν συναδέλφων μας.

Ε. Φραγκιαδάκης

Ν. Μαυρεδάκης

Κ. Ν. Μανωλιουδάκης

Γεώργ. Ν. Δασκαλάκης

Νικολ. Γ. Καλογεράκης

Ὑπογρ. δυσανάγνωστος»

Δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε διεκδίκησις τῶν ἀντιπάλων μας ἔλαβε διαφόρους φάσεις ὡς πρὸς τοὺς ἀξιούοντας δικαιώματα ἐκ τῶν ἐπιμάχων θέσεων Ἄλλοτε παρουσιάσθησαν ὡς *Κοι-*

νότης, ἡ ὁποία διεξεδίκει ἡμερα καὶ ἄγρια χωράφια ὡς *βοσκὰς*, τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἐμφάνισις ἐπὶ Τζεβ-βὰτ Πασᾶ, ἄλλοτε διεξεδίκησαν καλλιεργήσιμα καὶ μὴ χωράφια ὠρισμένα *ἄτομα*, ὡς κτήματα τελείας ἰδιοκτησίας αὐτῶν, τοῦτο ἐπραξάν διὰ τῶν κατωτέρου μνημονευομένων ἀγωγῶν τῶν, σήμερον δὲ παρουσιάζονται ὠρισμένα ἄτομα καὶ παρουσιάζουν ἀτομικοὺς τίτλους, ἀλλὰ διεκδικοῦν δικαιώματα τῆς Κοινότητος, τὴν ὁποίαν ἐκπροσωποῦν διῆθεν τὰ ἄτομα ταῦτα «ὡς κτηματῖαι κάτοικοι τῆς Κοινότητος Καρῶν ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοχωρίων τῶν» χωρὶς νὰ εἶναι καὶ νόμιμοι ἀντιπρόσωποι τῆς Κοινότητος!

Ἐκ τῶν τίτλων λοιπῶν τούτων ἐξάγεται ὅτι εἰς ὠρισμένους ἐξ αὐτῶν μεταβιβάζονται ἄγροὶ καλλιεργήσιμοι καὶ μὴ καὶ ἐντὸς ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς ἐπιμάχου περιοχῆς. Ἀλλὴ ποίαν σημασίαν καὶ νομικὴν συνέλειαν ὑπὲρ αὐτῶν δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ τίτλοι οὗτοι ὅσον παλαιοὶ καὶ ἂν εἶναι ὅταν εἶναι δεδομένον ὅτι οἱ ἄγροὶ οὗτοι περιλαμβάνονται ἐντὸς τῶν βοσκῶν τῆς Κοινότητος ἧς τὸ δικαίωμα τῆς *βοσκῆς* εἶναι *ἀπαράγραπτον* καὶ *ἀναπαλλοτριώτον* δυνάμει τοῦ Νόμου; Καὶ τί δύνανται νὰ εἰλωσιν οἱ ἀντίπαλοί μας ὅταν βεβαιοῦται ἐκ τῶν παρατεθέντων ἐγγράφων καὶ ἐκ τῆς ὑφισταμένης *ἀνέκαθεν* καταστάσεως, μὴ ἀνθισταμένων δὲ τῶν ἀντιπύλων μας, ὅτι ἡ Κοινότης ποιμαίνει ἀκωλύτως τὰ ποιμνιά της ἐπὶ τῆς περιοχῆς ταύτης; Καὶ διατι δὲν προστατεύουσι τὸ δίκαιόν των διὰ δικαστικῆς ὁδοῦ; Δὲν δύνανται δὲ νὰ μᾶς ἀντιστρέψωσι τὸ ἐρώτημα τοῦτο διότι ἡμεῖς εἴμεθα κά-

τοχοι διὰ τῶν ποιμνίων μας καθ' ἃς περιόδους ἐντὸς τοῦ ἔτους ἔχομεν ἀνάγκην αὐτῶν, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, καὶ δὲν ἔχομεν δίκαιον καταλατούμενον τοῦ ὁποῖου τὴν προστασίαν νὰ ζητήσωμεν. Αὐταὶ νομίζουσιν ὅτι ἀδικοῦνται. Εἰς αὐτοὺς ἀπόκειται νὰ ζητήσουν τὴν προστασίαν τοῦ νόμου καὶ τὴν ἐζητήσαν ὡς ἐκτίθεται κατωτέρω, ἀλλ' ἀπέτυχον.

Τὰ μόνα ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐπικαλοῦνται καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐκ πρώτης ὄψεως ἀδαῆς ὀφθαλμὸς κινδυνεύει νὰ ἀποδώσῃ σημασίαν τινὰ εἶναι ἡ 53 τῆς 6 Αὐγούστου 1875 ἀπόφασις τοῦ πρωτοδικείου Ἀλικιανοῦ ἐκδοθεῖσα μεταξὺ τοῦ Σταματίου Βολάνη ἐκ Λάκκων καὶ κῶν ἀδελφῶν Πεντάρη ἐκ Καρρῶν. Ἀλλ' εἰς τὴν δίκην ταύτην διάδικος δὲν εἶναι ἡ Κοινότης Λάκκων οὔτε πάντες οἱ κάτοικοι Καρρῶν πρόκειται δὲ ζήτημα ξυλεύσεως ἐκ τῶν ἀγρῶν τῶν Πεντάρηδων, τὸ δὲ Δικαστήριον κατὰ πλειοψηφίαν ἀποφαίνεται ὅτι δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπὶ τῶν ξύλων τὰ ὁποῖα εἶχε κόψει ὁ Λακκιώτης καὶ τὰ ὁποῖα ἐπῆραν οἱ Πεντάρηδες, δι' ὅλερ τοὺς ἐνήγαγεν εἰς τὸ πρωτόγονον καὶ βραχύβιον ἐκεῖνο Δικαστήριον. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἡ Κοινότης μας διάδικος—συνεπῶς τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῇ ἀποφάσει εἰσὶν *inter alios acta*—οὔτε δικάζεται εἰδικῶς τὸ δικαίωμα τῆς βοσκῆς τῆς Κοινότητος, μὴ περιεχομένης ἐν τῷ διατακτικῷ τῆς ἀποφάσεως σχετικῆς διατάξεως, οὔτε περιλαμβάνεται ὁλόκληρος ἡ διεκδικουμένη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων μας ἐκτεταμένη περιοχὴ ἀλλ' ἐλάχιστον τμῆμα αὐτῆς, οὐδὲ ἔχει σημασίαν τινὰ ὅτι ἐν τῷ σώματι τῆς ἀποφάσεως γίνεται λόγος περὶ δικαιωμάτων τῆς Κοινότητος. Ὡς γνωστὸν δεδικα-

σμένον ἀποτελεῖ τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως, ὅπερ ἐν προκειμένῳ, κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν κείμενον τῆς ἀποφάσεως, ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἀποφασίζει κατὰ πλειοψηφίαν καὶ ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἐνάγοντος Στ. Βολάνη μὴ ἔχοντος οὐδὲν δικαίωμα ἐπὶ τῶν κοπέντων ξύλων.»

Ἐπίσης ἐλικαλοῦνται τὴν ὑπ' ἀριθ. 308 τοῦ 1905 ἀπόφασιν τοῦ Ἐφετερίου Κρήτης. Εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην συμβαίνει τὸ ἑξῆς: Κατὰ τὸ ἔτος 1900 ἠγέρθη ἀγωγὴ διεκδικητικὴ ὠρισμένων κτημάτων περιλαμβανομένων ἐντὸς τῶν βοσκῶν τῆς Κοινότητος ἐκ μέρους τοῦ Ι. Σκουλάκη κατοικοῦ Ὁρθουνίου ἐκ τῶν χωρίων τῆς Κοινότητος Καρρῶν. Τὴν ἀγωγὴν ταύτην ἀπευθυνθεῖσαν κατὰ ὠρισμένων ποιμένων Λακκιωτῶν ὁ Σκουλάκης ἐκέρδησεν ἀκόπως ἐρήμην τῶν ἐναγομένων καὶ ἄνευ τῆς ἀναμίξεως τῆς Κοινότητος. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τὸ ἐπόμενον ἔτος ὁ Ι. Σκουλάκης ἠγείρεν ἀγωγὴν περὶ διαταράξεως κατοχῆς κατὰ τῆς Κοινότητος ἣτις ἐμφανισθεῖσα εἰς τὴν δίκην ταύτην προέβαλεν ὅτι τυγχάνει κυρία τῶν ἐπιδίκων ὁ δὲ ἐνάγων μόνον δικαιούται νὰ σπείρη σιτηρά. Εἰς τοῦτο ἀντετάχθη ὅτι δὲν χωρεῖ εἰς δίκην περὶ διαταράξεως ἔνστασις περὶ κυριότητος, μετὰ πολλὰς δὲ περιπετείας καὶ ὑπὸ περιστάσεως δυσμενεῖς διὰ τοὺς Λάκκους, οἵτινες τότε εἶχον μετὰσχει ἐνεργῶς εἰς τὸ κίνημα τοῦ Θεοῦ, ἐπετεύχθη πρὸ ὑτῶν ἀντιπάλων ἢ ἀπόφασις αὕτη τῆς ὁποίας, ἄλλως τε τὸ βεβημισμένον καὶ τὸ σπαρασσὸν καὶ τὸ ἀδικὸν διὰ τὴν Κοινότητα εἶναι κατάδηλον. Ὁμοσδήποτε ἢ ἀπόρριψις αὕτη ἐγένετο σεβαστὴ ὑφ' ἡμῶν ἢ

γείρομεν ὅμως τῆ ἐνότιον τοῦ Πρωτοδικείου Χανίων ἐκρεμοῦσαν ἐπὶ ὑπὸ χρονολογίαν 16 8)βρίου 1914 διεκδικητικὴν ἀγωγὴν περὶ κυριότητος ἢ περὶ προσυμολογήσεως δουλείας ἐλάσεως βοσκῆς καὶ ποτισμοῦ θρεμμάτων. Σημειωτέον ὅτι τὰ περὶ ὧν ἐν τῇ ἀποφάσει πρόκειται κτήματα κεῖνται εἰς τὸ ἄκρον τῶν ἐπιμάχων βουσκῶν πρὸς τὸ Β. Δ. αὐτῶν μέρος δὲν εἶναι ἀπλύτως ἀναγκαστὴ διὰ τὰ ποιμνιά της. Ἄλλὰ θὰ δὲ κάσῃ τὴν-ἀγωγὴν της.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. 28 τοῦ 1913 ἀτίρις τοῦ Εἰρηνοδικείου Ἀλικινοῦ ἀριθ. τὰ αὐτὰ κτήματα τοῦ Ι. Σκουλίκη εἶναι δὲ ἀπόφασις περὶ προσωρινῶν μέτρων καὶ στηρίζεται εἰς τὴν προηγουμένην 303 τοῦ Ἐφετείου.

Ἄλλὰ τὸ βλῶν πυροβολικὸν κατὰ τοὺς ἀντιδικούς ἀποτελεῖ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 31 τοῦ 1914 ἀπόφασις τοῦ Πρωτοδικείου Χανίων! Εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐναγομένη εἶναι αὐτὴ ἡ Κοινότης ἐτέθη δὲ διὰ τῆς ἀγωγῆς τὸ ζήτημα τῆς ἀρνήσεως τοῦ δικαιώματος βοσκῆς τῆς Κοινότητος καὶ τὸ Δικαστήριον ἀποφαίνεται ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον δικίωμα κέκτηται αὕτη καὶ ἡ κυριότης τῶν ἐναγόντων εἶναι ἀπόλυτος καὶ ἀπεριοριστος! Τί ἄλλο χρειαζόμεθα διὰ νὰ πεισθῶμεν ὅτι τὸ δίκαιον εἶναι πρὸς τὸ μέρος των! Δυστυχῶς καὶ πάλιν διὰ τοὺς ἀντιδικούς τὰ *πράγματα* δὲν εἶναι ὑπὲρ αὐτῶν, πᾶσαι δ' αὐταὶ αἱ θριαμβευτικαὶ ἰαχαὶ εἶναι πομφύλυγες, αἵτινες δὲν ἀντέχουσιν οὐδ' εἰς τὴν ἐλαχίστην πνοὴν τοῦ ἀνέμου. Ἡ ἱστορία τῆς ἀποφάσεως ταύτης εἶναι ἡ ἑξῆς: Κατὰ τὸ ἔτος 1911 ἠγέρθησαν κατὰ τῆς Κοινότητος Λάκκων ἐνώ-

πιον τοῦ Πρωτοδικείου Χανίων αἱ ἐξῆς 18 ἀγωγαὶ
περὶ ἀρνήσεις δουλείου ὑφ' ὄλων τῶν κεκτημένων ἀ-
γροῦς ἐκ τῶν κατοίκων Καρανοσκαφίδων εἰς τὴν ἐ-
πίδικον περιοχὴν:

1) Γεωργίου Δ. Παυλάκη ἢ Δασκαλάκη.

2) Γεωργίου Ν. Φραγκεδάκη.

3) Ἐλένης χήρας Γ. Μπατσαρισάκη καὶ ὡς ἐπι-
τρόπου τῶν τέκνων της.

4) Κωνστ. Ν. Προβιδάκη.

5) Ἰωάννου Ἐμμ. Πενταράκη καὶ Ἄγτ. Ε.
Πενταράκη.

6) Ἐμμ. Γ. Πενταράκη, Περικλέους Γ. Πεντα-
ράκη Ἰωάννου Α. Λιοδάκη, Ἰωάννου Ι. Λιοδάκη,
Σταυρούλας Λιοδάκη Ἐλένης Κουλουριδοπούλας
Ἐλένης καὶ Εὐγενείας Λιοδάκη.

7) Ἰωάννου Στεφ. Κορφάκη.

8) Ἐμμαν. Δηγ. Μαυριδάκη.

9) Μιχαὴλ Ἀντωνίου Δημοκράτους καὶ Ἐμμ.
Κορφάκη.

10) Γεωργίου Γ. Προβιδάκη.

11) Σταυρούλας Λιοδάκη Ἐλένης Κουλουριδάκη
καὶ Ἰωάννου Λιοδάκη.

12) Γεωργίου Ν. Φραγκεδάκη.

13) Ἰωάννου Μοζουράκη.

14) Ἀργυρῆς Πενταράκη Ἐμμ. Μουζουράκη
Βασιλικῆς Μοζουράκη καὶ Μαρίας Μουζουράκη.

15) Γεωργ. Λα. Μαραγκουδάκη.

16) Σταματῶν, Νικολάου Ματθαίου Κ. Κων-
σταντουλάκη, Νικολίου Λεωνίδου Ἰωάννου καὶ
Κωνσταντίνου Ι. Κωνσταντουλάκη.

17) Ἰωάννου Α. Τρικουνάκη, Ἐμμ. Κωνσταντίνου Αἰκατεαίνης Κλεάνθη, Εἰρήνης Στυλ. Τρικουνάκη Ἰωάννου καὶ Ἀντωνίας Σταμ. Τρικουνάκη καὶ

18) Σταματίου Νικολάου καὶ Ματθαίου Κ. Κωνσταντουλάκη, Νικολάου, Ἰωάννου, Λεωνίδου, καὶ Κωνσταντίνου Ι. Κωνσταντουλάκη καὶ Θεοδ. Παλασταματάκη.

Ἐκ τῶν ἀγωγῶν τούτων διὰ μίαν μόνον τὴν ὑπ' ἀριθ. 16 ἐξητάσθησαν μάρτυρες καὶ ὑφ' ἡμῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων μας ἕνα ῥόντων καὶ διεξήχθη ἡδὴ δίκη κατ' ἀντιμωλίαν ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως δὲ ταύτης μετὰ ἐπισταμένην ἔρευναν τοῦ δικαίου ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 68 τοῦ 1914 ἀπόφαισις τοῦ Πρωτοδικείου Χανίων ἣν παρεθέσαμεν ἀνωτέρω καὶ ἣτις ἀνεγνώρισε τὴν ἰσχὴν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ γαιῶν, οὗτινος τὰς σχετικὰς διατάξεις παρεθέκαμεν καὶ ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν τῶν ἀντιπάλων μας.

Οἱ ἀντίδικοί μας ὅμως οὗτοι, παρὰ τὰ συμπλεφωνημένα ὅπως μὴ προχωρήσωμεν τὰς λοιπὰς 27 συγχρόνους καὶ ὁμοιομόρφους ἀγωγὰς λάθρα καὶ ἐρήμην ἡμῶν ἐξήτασαν μάρτυρας μόνον αὐτοὶ καὶ ἐπέτυχον τὴν περίφημον αὐτὴν 31 τοῦ 1914 ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοδ. Χανίων, καθ' ἣς ἠεκήθη ὑφ' ἡμῶν ἔφεσις ἣτις ἐκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ Ἐρετείου ἡ ὑπὸ χρονολογίαν 12 Μαρτίου 1924 καὶ ἣτις ἀναμφισβητήτως γινομένη δεκτὴ θ' ἀνατρέψη τὴν πρωτόδικον 31 ἀπόφασιν

Οὐδεμίαν λοιπὸν βαρύτητα καὶ σημασίαν ἔχουσι τὰ ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἐπικαλοῦνται οἱ ἀντίπαλοί μας.

Ἄλλ' ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ οἱ ἀντίπαλοί μας γίνονται καὶ **μεγάλοι**, ἔχουν παλαιὰν ἱστορίαν καὶ προσπαθοῦν νὰ παρουσιάσουν καὶ περγαμηνᾶς, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Λάκκους, οἱ ὅποιοι δὲν ὑπῆρξαν καὶ δὲν ὑπῆρχον ὅταν αὐτοὶ ἦσαν ἐνδόξοι! Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχη δικαιώματα βροσκήσ και κατοχῆς καὶ δὴ ἐπὶ τόσων μεγάλων ἐκτάσεων **χωρίον** μὴ ὑπάρχον!! Τὴν πλαστογραφίαν αὐτὴν τῆς ἱστορίας καὶ τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς πραγματικότητος δὲν ἐπιχειροῦμεν κόν ν' ἀνασκευάσωμεν. Ἀφίνομεν τοὺς ἀντιπάλους μας εἰς τὴν εὐδαίμονα αὐτὴν πλάνην. Ἀληθῶς κροκαλεῖ ἀμέτροτον εὐχαρίστησιν καὶ μακαριότητα ἢ συναίσθησις μεγαλείου καὶ πλούτου καὶ ἀνδρείας καὶ ἐνδόξου καταγωγῆς καὶ δὴ ἰπέναντι τῶν ἀδόξων καὶ ἀνυπάρκτων Λάκκων. Ἀδιάφορον ὅτι κυριολεκτικῶς τρόμον τοὺς ἐμπνέει καὶ μόνον τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός των. Ἡ Λαϊκὴ μούσα ἔχει ἀπαθανάτισει μίαν τῶν πολλῶν Ὀμηρικῶν μαχῶν εἰς τὰς ἐπιμάχους θέσεις μεταξὺ Λακκιωτῶν καὶ Καριωτῶν διὰ τῶν ἑξῆς στίχων:

«Λάκκοι καὶ Ζούρβα καὶ Μεσκλῆ καὶ Σκορδαλοῦ κι'
[Ὁρθοῦνι

Καὶ τι Καρνοσκάφιδα ἀρφουκαστῆτε οὔλοι
Ἀρφουκαστῆτε νὰ σᾶς πῶ τραγοῦδι τῶν Καρριώτων
Ποῦ τὴ Μαδάρα πολεμοῦν νὰ πάρουν τῶν Λακ-
[κιώτων

Νταβᾶ μεγάλο κάνουνε νὰ πάρουν τὴν Μαδάρα
Καὶ ὄντες τσί ξυλίσανε καὶ τσί πιασε τρομάρα
Κι' ὄντεν ἐπιάσαν τ' Ἀβδελαῖ καὶ μῆκαν στὸ Μαράθι
Τουλι δὲν τῶν ἀπόμεινε νὰ μὴν τῶνε χαλάση

Κι' ὄντεν ἐπιάσαν τ' Ἀβδελᾶ καὶ μπήκανε στὴ Φώκια
Μιτᾶτε ἐχαλάσανε καὶ καίγανε σὰν φῶτα
Λαβέντζια μπουμπουρίσανε καὶ τὰ τυριὰ τσουροῦσαν
Τσι κεφαλαῖς των σπάσανε στὰ σπίδια των γλα-
[κοῦσαν.»

Καὶ ἡμεῖς δὲ κ. Γενικὲ Διοικητὰ καὶ ὅλοι οἱ
παροικοῦντες τὴν Ἱερουσαλὴμ ἐνθυμοῦνται τὰς οἰμω-
γὰς καὶ τοὺς θρήνους τῶν ἀντιπάλων μας ὅταν πέρισυ
ἔγινεν ἡ γνωστὴ συμπλοκὴ καθ' ἣν αὐτοὶ ἤρξαντο
πρῶτοι χειρῶν ἀδίκων, ἰποπειραθέντες τὸν φόνον
τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Κοινότητος Α. Ψυλλάκη.
Καὶ προχθὲς ἀκόμη κυριολεκτικῶς ἔραγαν τὰ τηλέ-
φωνα διὰ ν' ἀναγείλουν ὅτι οἱ Λακκιῶται ἐφόνευσαν
ἓνα ὁμοχώριόν των τὸν Μακρινάκη καὶ ὅτι ἔξεστρά-
τευσαν ἐναντίον των, ἅτινα ἀπεδείχθησαν ἀνακριβῆ
διότι τὸν μὲν Μακρινάκην, φυγόδικον ὄντα, ἐπλήγω-
σαν οἱ χωροφύλακες, οἱ δὲ Λακκιῶται.... τὸ ἔμαθαν
τὴν ἐπομένην.

Ἄλλη ἀνακρίβεια τῆς ἀναφορᾶς εἶναι τὸ περὶ
τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων οἵτινες ἀπασχολοῦνται
μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν αἰγοπρο-
βάτων. Λέγουν ὅτι ἔχουν 15.000 πρόβατα καὶ
ἀπασχολοῦνται τὰ 75)100 τῶν κατοίκων! Ἄν α
τὸν πρῶτον ἀριθμὸν λάβητε τὸν κόπον ν' ἀφαιρέση-
τε δύο μηδενικά καὶ τὰ προσθέσητε εἰς τὸν παρανο-
μαστίην τοῦ δευτέρου ἔχετε τὴν πραγματικότητα καὶ
αὐτὴν βεβαιωμένην ὑπὲρ τῶν ἀντιπάλων μας. οἱ ὁ-
ποῖοι οὕτω δὲν χάνουν καὶ τὰ μηδενικά των. Ἡ ἀ-
πειλή των οἱ διὰ τὴν προστασίαν τῶν δικαίων των
θὰ «φθάσουσι μέχρι ἐσχάτων» αὐτοὺς ἔθ' ἡμιώσ

πραγματοποιουμένη, διότι θὰ φθείρωσι τὰ ὑποδήματα των φεύγοντες τὴν καταδίωξιν τῶν Λακκιωτῶν, ὧς καὶ ἐν τῷ παρελθόντι πάντοτε συνέβη.

Οἱ ἀντίπαλοί μας ἐπικαλοῦνται ποιμενικὰς καὶ τυροκομικὰς ἐγκαταστάσεις εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἐπὶ τῶν ἐπιμάχων κατοχῆς των, ἐκ τῆς περιγραφῆς δὲ τὴν ὁποίαν κάμουν θὰ νομίσει τις ὅτι πρόκειται περὶ *οὐρανοξυστῶν*, οἷτινες ἴστανται ἀθάνατα καὶ περιφανῆ μνημεῖα τοῦ δικαίου των. Τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι ἔχουσιν οἰκίσκους τινὰς λιθοκτίστους, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης συνδετικῆς ὕλης, οὐχὶ ὑψηλοτέρους οἰῶν δύο μέτρων καὶ ἔμβαδοῦ οὐχὶ μείζονες τῶν 10—15 τετραγωνικῶν μέτρων, ἠρειπωμένους δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐν οἷς στεγάζουσι προχείρως τοὺς ἀροτῆρας των καὶ ἑαυτοὺς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς σπορᾶς διαρκοῦντος τοῦ χειμῶνος, καὶ οὐδὲν πλέον, ἂν δὲ που ὑπάρχουσι καὶ ἴχνη τινὰ τυροκομείου (μιτάτου) ταῦτα ἔγιναν καθ' ὃν χρόνον οἱ ἀντίπαλοί μας ὧς συνεταῖροι Λακκιωτῶν ἢ πληρόνοντες νόμι εἰς τὴ Κοινότητα διετήρουν ποίμνια, ἢ πρόκειται περὶ τοιούτων ἐγκαταστάσεων Λακκιωτῶν. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἔπάρχουν ἐντὸς τῶν βοσκῶν μας ποίμνια τῶν ἀντιπάλων μας συνεταιρικὰ μετὰ Λακκιωτῶν καὶ ἄλλα καθαρῶς Καριώτικα, τὰ ὁποῖα πληρῶνουν τὸ νόμι.

ΠΟΙΑ ΣΗΜΕΡΟΝ Η ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΙΣ

Μετὰ τὴν ἐγκατάλειπιν τῶν ἀντιπάλων μας τῶν κατὰ τὸ 1911 ἐγερθεισῶν δικῶν συνεπεῖα τῶν ἀνω ἀναφερθεισῶν 18 ἀγωγῶν των, διότι ἡ μόνη δικα-

σθεῖσα κατ' ἀντιμωλίαν πρωτοδίκως ἐχαρακτήρισε καὶ καθώρισεν ἀρκούντως καὶ τὴν τύχην τῶν λοιπῶν, οἱ ἀντίπαλοί μας ὄφειλον νὰ ὑποταχθῶσι καὶ νὰ μὴ ζητῶσι δικαιώματα, ἅτινα δὲν ἔχουσι, καὶ νὰ μὴ προκαλῶσιν ἐρίδας, αἵτινες ἀποβαίνουσιν εἰς βάρος των. Ἀντὶ τούτου ἀπὸ τινῶν ἐτῶν καταρτίζουσι ἓν ποίμνιον (κοινιάτο), ἐκ 200—300 προβάτων ἀποτελούμενον, ἀπὸ αἰγοπρόβατα ἰδικά των ἢ καὶ ἄλλων χωρίων γειτονικῶν, ὅπερ ποιμαίνουν εἰς τὰς θέσεις ὅπου περὶπου καὶ τὰ χωράφια των. Τὸ τοιοῦτον πειράζει τοὺς Λακκιώτας, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι κατ' ἀρχὴν ἀποκρούομεν τὴν βόσκησιν εἰς τὰς περιοχὰς τῶν βοσκῶν μας πολυαρίθμων προβάτων, κατὰ τὴν καθιερωμένην φρεσὶν τοῦ φετοῦ καὶ τῶν τίτλων μας, συμβαίνει καὶ ἄλλο τι ἐπιζήμιον καὶ ἐπικίνδυνον διὰ τὸ μέλλον τῶν δικαιωμάτων τῆς Κοινότητος. Οἱ ποιμένες ἀφοῦ ἅπαξ ἀποκτήσουν καὶ θρέψουν ἓν ποίμνιον, σὺν τῷ χρόνῳ πολλαπλασιάζουσι τὰ ποίμνια ταῦτα. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο ἀλλὰ καὶ φέρουσι καὶ ἕξωθεν ἐξ ἄλλων χωρίων πρόβατα, τὰ ὅποια ποιμαίνουν εἰς τὰς βοσκὰς ταύτας, ὅταν δὲ τρώγοντες κεντήσουν καὶ αὐξήσουν τὴν ὄρεξιν των δὲν γνωρίζουσι ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων ὀφείλουσι νὰ περιορισθῶσι. Οἱ Λακκιῶται λοιπὸν δὲν θέλουσι νὰ ἔχουσι ποίμνια εἰς τὰ ἐπίδικα οἱ Καριῶται κατ' ἀρχὴν, διότι δὲν δικαιούνται νὰ ἔχωσι τοιαῦτα, ἐκ τοῦ λόγου δὲ τούτου ἀσκοῦντες τὸ δικαίωμά των εἴτε τοὺς ἀπελεύνουσι ἐκαστοτε ὅταν ἀποβαίνουσι ὡς ἀνωτέρω ὀχληροί, εἴτε παίρνουσι ποσότητα τινὰ τυροῦ, ὡς δικαίωμα νομῆς—νόμι, ὅπως τὸ ὀνομάζουσι. Τοῦτο ἐγένετο καὶ

κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος καὶ πλεισταίκις μέχρι τοῦ-
δε, πολλαὶ δὲ εἰσὶν αἱ ἔνεκα τούτων ἐγεροθεῖσαι δίκαι-
καθ' ἃς κατηγορήθησαν οἱ Λακκιῶται ὡς αὐτοδι-
κοῦντες. Ὅπως δὴποτε ὅμως οἱ Λακκιῶται εἰσάγουν
ἀκωλύτως καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διαμαρτυρίας τῶν
ἀντιπάλων τὰ ποίμνια των εἰς ὅλα τὰ χωράφια των
καὶ βόσκουσιν, ἐφ' ὅσον θέλουν, τὰ ποίμνια των ἐν
αὐτοῖς, αἱ ἔριδες δὲ καὶ αἱ διενέξεις προκαλοῦνται
ὅταν καὶ οὗτοι—οἱ Καριῶται—θελήσωσι νὰ εἰσα-
γάγωσι καὶ βοσκήσωσι *ποιμνια* καὶ νὰ ἀσκήσωσι
δικαίωμα βοσκήσεως.

Χ Α Ρ Τ Η Σ

Ἡ Στρατιωτικὴ ὑπηρεσία παρήγγειλεν εἰς ἓνα
τῶν ἀξιωματικῶν της τὴν σύνταξιν χάρτου τοπογρα-
φικοῦ τῶν ἐπιμάχων μερῶν. Ἀλλ' ὁ χάρτης οὗτος
ἐχαράχθη ἄνευ ταχυμέτρου καὶ τῶν λοιπῶν χαρτο-
γραφικῶν ἔροδιων, χρησιμοποίηθῆσης μόνον πυξίδος
καὶ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ, εἰς κλίμακα 1:20.000.
Ἐκτὸς τούτου ὁ καταρτίσας τοῦτον ἀξιωματικὸς ἔλα-
βε κατὰ τὸ πλεῖστον τὰς πληροφορίας του παρὰ
τῶν ἀντιπάλων μας. Συνεπῶς ὁ χάρτης οὗτος δὲν
δύναται νὰ ληφθῇ ποσῶς ὡς βάσις διὰ τὴν κρίσιν
τῆς διαφορᾶς. Ἡ Κοινότης κέκτηται χάρτην τοπο-
γραφικὴν κάπως λεπτομερεῖ καὶ ἐλακτριβῆ πασῶν τῶν
βοσκῶν της συνταχθέντα διὰ ταχυμέτρου κατὰ τὸ
1911, διὰ τοῦ ὁποίου ἐλήφθησαν αἱ κύρια κορυφαὶ
τῶν ἀποτελούντων τὰς βοσκὰς μερῶν, ὑπὸ κλίμακα
δὲ 1:10,000. Τὸν χάρτην τοῦτον ὡς καὶ πάντων

τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἐπικαλούμεθα, τὰς ἐπισήμους μεταφράσεις καὶ αὐτὰ τὴν πρωτότυπά εἰς τὴν Τουρκικὴν γλῶσσαν, θέτομεν εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν. Ἐχει δὲ ὁ χάριτος οὗτος καὶ τὴν γραμμὴν τῆς κατὰ τὸ 1813 ἀμφισβητουμένης περιοχῆς δι' ἣν ἐξεδόθη τὸ διάταγμα τοῦ Χατζῆ Ὄσμὴν Πασᾶ, καὶ τὴν γραμμὴν τὴν χαραχθεῖσαν κατὰ τὸ 1890 ὑπὸ τοῦ Τζεβὴτ Ποσᾶ, κατὰ τὴν τότε γενομένην ὑπ' αὐτοῦ διευθέτησιν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ἀνακύπτει, διὰ πάντα καλῆς πίστεως καὶ θέλοντι νὰ πεισθῆ σιζιτητὴν, περιφανές τὸ δίκαιόν μας. Μόνον οἱ ἀντίπαλοι δὲν θ' ἰπείσθῳσι, ὅπως δὲν ἐπίσθησαν καὶ ἐν τῷ παρελθόντι. Ἐν ταῖς ὑπομνήμασί των καυχῶνται διὰ τοῦτο, ἀλλ' εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ στάσις των αὐτὴ ἐνέχει κινδύνους, διότι ἡ ὑπομονὴ τῶν Λάκκων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἀνεξάντλητος καὶ νὰ διατηρηθῆ εἰς τὸ διηνεκές, ἡ παροῦσα κατάστασις, καθ' ἣν τὸν λόγον ἔχουν ἐκ μέρους τῶν ἀντιπάλων μας οἱ κακοῦργοι, ἰδικί των καὶ ξένοι, τοὺς ὁποίους ὑποθάλλουν καὶ ἐξαπολύουν κατὰ τῶν ποιμνίων καὶ τῶν περιουσιῶν μας. Ἡ κατακλείς τῶν τοιούτων διενέξεων ἐν τῷ παρελθόντι ὑπῆρξαν ἐκάστοτε αἱ περιγραφόμεναι ἐν τῷ ἀνωτέρω λαϊκῷ ποιήματι βίαιαι σκηναί. Ἡ καταστροφὴ τῶν λαθραίων ἢ κατ' ἀνοχὴν γενομένων τυροκομικῶν των ἐγκαταστάσεων περιέστελλε τοὺς ἐπὶ τῆς περιουσίας μας ἀπλουμένους ἀρπακτικοὺς πλοκάμους των. Ἡ ἀνεκτικότητα μας, ὀφειλομένη εἰς τὸν κοινῶς ἰνεγνωρισμένον μαλακὸν χαρακτῆράν μας καὶ εἰς τοὺς ἀπείρους

δεσμούς συγγενείας καὶ ἐπιγαμίας, οἵτινες μᾶς συνδέουν, εἰ συναπτόμενοι πολλάκις μεταξὺ ἡμῶν καὶ αὐτῶν συναπορισμοὶ εἰς ἐπιχειρήσεις ποιμνίων, αἱ ὑπ' αὐτῶν πληρωμαὶ πρὸς ἡμᾶς διαφορῶν κατὰ καιροῦς ποσῶν ὡς «νόμι», δι' ὧν ἀνεγνωρίζετο ἢ ἐπὶ τῶν βοσκῶν κυριότης μας, πρωτίστως δὲ ἡ πάροδος τοῦ χρόνου, ἀπήμβλυναν τὰς μεταξὺ μας ἀντιθέσεις.

Καὶ οὕτω κατὰ καιροῦς καὶ κατὰ περιόδους ἐχρησιμοποιήθη ἡ βία καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν Λάκκων διὰ τὴν προστασίαν τοῦ δικαίου μας.

Λοιπὸν οἱ ἀντίπαλοί μας μὲ λόγους καὶ πάλιν δὲν θὰ πεισθῶσι. Ἀλλὰ ἡ παρούσα ἐκθεσις τῶν πραγμάτων ἐρένετο ὑφ' ἡμῶν ὅπως χειραγωγήσωμεν τὴν εὐγενῆ, διὰ τὴν διευθέτησιν τῆς διαφορᾶς ὑμῶν προσπάθειαν ἣτις εὐχόμεθα νὰ μὴ μείνη ἀτελεσφόρητος καὶ ματαία. Τὸ μόνον θετικὸν κέρδος, ὅπερ μετὰ βεβαιότητος ἐλπίζομεν ὅτι θέλομεν ἀποκομίσει, εἶναι ἡ εὐμενὴς ὑμῶν κρίσις περὶ τοῦ βασίμου τῶν δικαίων μας, τὴν ὁποίαν περὶ πολλοῦ ποιοῦμεθα καὶ ἣν θεωροῦμεν ὑπεραρκετὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων, εἰς οὓς ὑποβυλλόμεθα.

Ἐν Λάκκοις τῆ 25ῃ Ἰουνίου 1927

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Κοινότητος Λάκκων

Νικόλαος Τζοτζόλης Πρόεδρος

Ἀντώνιος Ε. Ψιλλάκις

Μιχαὴλ Ε. Μανωλεδάκης

Νικηφόρος Μιχελέτος

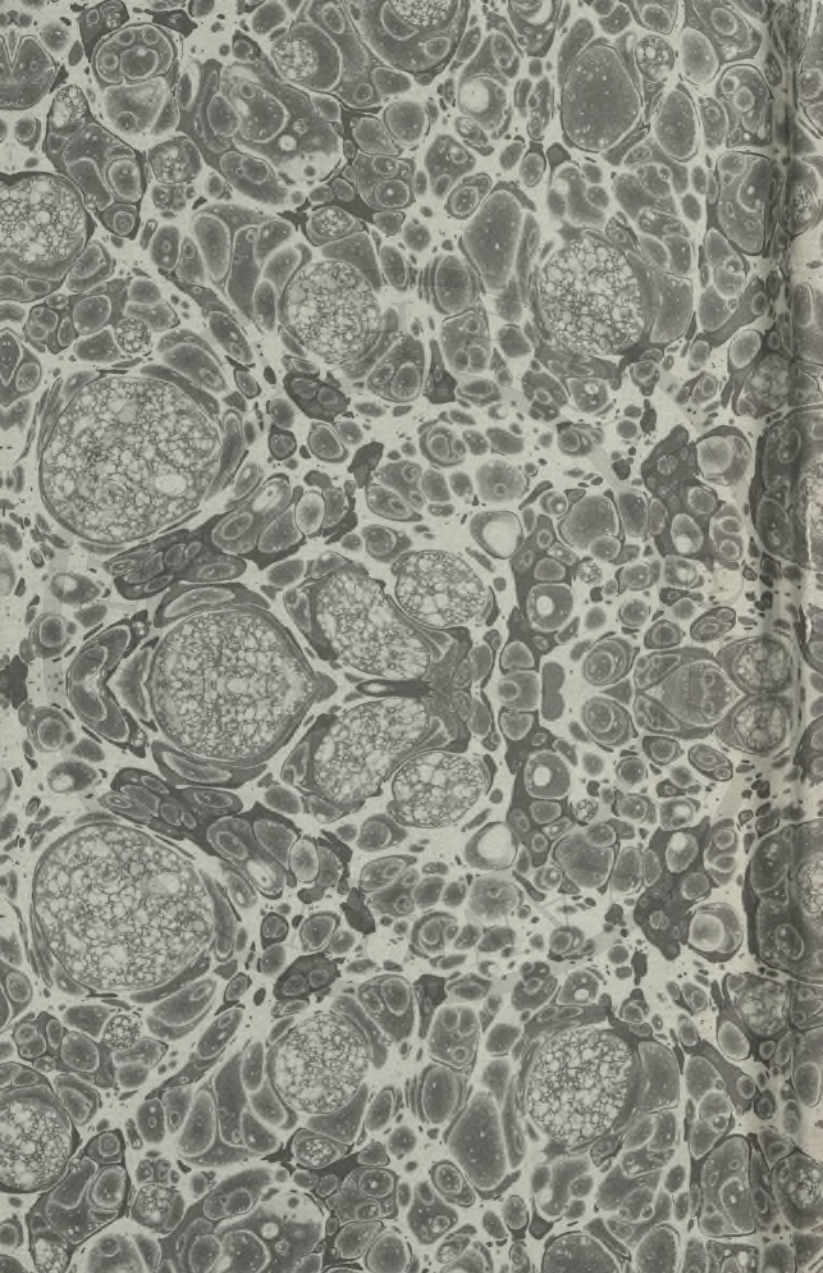
Ἀντώνιος Μάντακας

7-4
25-8

ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ ΣΤΟ ΧΕΡΙ
ΤΗΛ 96890 - ΧΑΝΙΑ
ΒΙΒΛ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

ΔΓ

75

